

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

YARGI MEVZUATI
BÜLTENİ

Bültenin Kapsadığı Tarihler 24 – 30 Nisan 2007	Yayımlandığı Tarih 01 Mayıs 2007	Sayı 333
---	--	--------------------

İÇİNDEKİLER

- [18.4.2007 Tarih ve 5625 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun \(R.G. 26 Nisan 2007 – 26504\)](#)
- [Türkiye Bilimsel Ve Teknolojik Araştırma Kurumu Proje Teşvik Ve Destekleme Esaslarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik \(R.G. 27 Nisan 2007 – 26505\)](#)
- [Hâkim ve Savcılara Bilgisayar Verilmesi Hakkında Yönetmelik \(R.G. 28 Nisan 2007 – 26506\)](#)
- [Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince 19/12/2006 Tarihinden Önce Görevlendirilen Müdafî ve Vekillerin Almayı Hak Ettikleri Ücretler ile Görevin İfasından Doğan Zorunlu Giderlerin Ödenmesine İlişkin Yönetmelik \(R.G. 28 Nisan 2007 – 26506\)](#)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2005/51, K: 2007/12 Sayılı Kararı \(R.G. 27 Nisan 2007 – 26505\)](#)
- [Yargıtay 18. Hukuk Dairesinden 1 Adet Karar \(R.G. 27 Nisan 2007 – 26505\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Cennet Ayhan ve Mehmet Salih Ayhan/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Ataman/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Hamiyet Kaplan ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(İmret/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Refik Karakoç/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Özer ve Diğerleri/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Bedri ve Reşit Aslan/Türkiye Davası\)](#)
- [Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden “Yardım](#)

[Kampanyası” Konulu Duyuru](#)

- [Adalet Bakanlığından Mnhal Noterlikler İlanları](#)
(R.G. 27 Nisan 2007 – 26505)

- [Adalet Bakanlığından İlan](#) (R.G. 27 Nisan 2007 –
26505)

- [2007 Nisan Ayında İsteği zerine ve Yaş Haddinden](#)
[Emekliye Ayrılan Hâkim ve Savcılara Ait Liste](#)

 [İçindekilere dön](#)

Kanun

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN

Kanun No. 5625

Kabul Tarihi : 18/4/2007

MADDE 1 – 16/7/1997 tarihli ve 4283 sayılı Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanunun geçici 3 üncü maddesinin (B) fıkrasının sonuna aşağıdaki bent eklenmiştir.

"Elektrik piyasası mevzuatı çerçevesinde, aynı kaynak için yapılmış çoklu başvurulardan Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından teklif verme toplantısı gerçekleştirilmiş ve lisans almış olanların, bu maddenin yürürlük tarihini takip eden üç ay içinde başvurmaları halinde eskinin yerine kaim olmak üzere lisansları yenilenir. Bu durumda daha önce verilmiş lisans ile bağlantılı olarak yapılmış tüm iş ve işlemler herhangi bir işleme gerek kalmaksızın içerdiği hüküm ve şartlarla yenilenmiş ve geçerli sayılır."

MADDE 2 – 4283 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bu fıkranın yayımı tarihinde, halen Hükümetlerarası İkili İşbirliği kapsamında yer alan projelere, Hükümetlerarası İkili İşbirliği Anlaşmasında veya bu anlaşmaya istinaden istihsal edilen Bakanlar Kurulu Kararında ya da Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı oluruyla belirlenen tüzel kişinin ya da kişilerin, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine uygun olarak kuracakları veya mevcutlara ek yeni ortaklarla kuracakları şirketlerin, daha önce belirlenmiş ilgili projelerine su kullanım hakkı için başvurmaları halinde su kullanım hakkı ve elektrik üretim lisansı verilir. Bu fıkrada belirtilen tüzel kişilerin yapacağı hidroelektrik üretim tesisleri, kanal/nehir tipi veya rezervuar alanı onbeş kilometrekarenin altında olması şartı aranmaksızın 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun hükümlerinden yararlanırlar."

MADDE 3 – 3/7/1968 tarihli ve 1053 sayılı Ankara, İstanbul ve Nüfusu Yüzbinden Yukarı Olan Şehirlerde İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kamu Yatırım Programında yer almak şartıyla belediye teşkilâtı olan yerleşim yerlerinin içme, kullanma ve endüstri suyunun temini hizmetleri ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün sağlık ve çevre açısından acil tedbirler alınmasını gerekli gördüğü öncelikli atık su arıtma ile ilgili yatırım hizmetleri için gelecek yıllara yaygın yüklenmelere girişmeye Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü yetkilidir."

MADDE 4 – 1053 sayılı Kanunun adı "Belediye Teşkilâtı Olan Yerleşim Yerlerine İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanun" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 5 – 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"c) Yapım işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılmaz. İhale konusu yapım işinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve malî özelliklerinin gerekli olan netlikte belirlenemediği durumlarda ön veya kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabilir. Uygulama projesi bulunan yapım işlerinde anahtar teslimi götürü bedel teklif alınmak suretiyle ihale yapılması zorunludur. Ancak, doğal afetler nedeniyle uygulama projesi yapılması için yeterli süre bulunmayan yapım işlerinde ön veya kesin proje üzerinden, her türlü onarım işleri ile işin yapımı sırasında belli aşamalarda arazi ve zemin etütleri gerekmesi veya uygulamada imar ve güzergâh değişikliklerinin muhtemel olması nedenleriyle ihaleden önce uygulama projesi yapılamayan, bina işleri hariç, yapım işlerinde ise kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabilir. Bu işlerin uygulama projesi yapılabilen kısımlar için anahtar teslimi götürü bedel, uygulama projesi yapılamayan kısımlarda ise her bir kalem iş için birim fiyat teklif almak suretiyle ihale yapılabilir. Arsa temini, mülkiyet ve kamulaştırma işlemlerinin tamamlanması şartı, baraj ve büyük sulama, içmesuyu isale hattı, enerji nakil hattı, trafo, trafo merkezleri, şalt tesisleri, kaptajlar, su depoları, karayolu, liman ve havaalanı, demiryolu, petrol ve doğalgaz boru hattı projelerinde aranmaz."

GEÇİCİ MADDE 1 – 26/6/2003 tarihli ve 4911 sayılı Kanun hükümlerine göre Türk Sivil Hava Aracı Siciline kayıtlı hava araçlarının terör eylemlerine, savaş haline ve bunlara bağlı risklere maruz kalmaları durumunda üçüncü şahısların uğrayacağı zararların teminat altına alınması amacıyla Devlet garantisi bedeli, Hazine Müsteşarlığı adına, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde oluşturulan Sivil Hava

Araçları Üçüncü Şahıs Malî Mesuliyet Devlet Garantisi Hesabına, ait olduğu ay sonundan itibaren 30/9/2007 tarihine kadar yatırılır.

MADDE 6 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

25/4/2007

[R.G. 26 Nisan 2007 – 26504]

 [İçindekilere dön](#)

Yönetmelikler

Başbakanlıktan:

TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU PROJE TEŞVİK VE DESTEKLEME ESASLARINA İLİŞKİN YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

MADDE 1 – 9/3/2005 tarihli ve 25750 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Proje Teşvik ve Destekleme Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde yer alan "BAYG Programları" tanımı madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 2 – Aynı Yönetmeliğin 4, 12 ve 16 ncı maddelerinde geçen "kesin rapor" ve "kesin raporu" ibareleri "sonuç raporu" olarak; "kesin raporla", "kesin raporlar", "kesin raporda" ibareleri sırasıyla "sonuç raporuyla", "sonuç raporları", "sonuç raporunda" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 3 – Aynı Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin 11 numaralı alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"11) Kurum hissesi; Projenin yürütülmesi ve sonuçlandırılması aşamasında kurumun imkanlarından faydalanılması karşılığı, projenin fiilen yürütüldüğü birimin Ar-Ge faaliyetlerinde kullanılmak üzere TÜBİTAK tarafından belirlenen esas ve usullere uygun olarak hesaplanan ve proje bütçesine ek olarak dahil edilebilen ödenektir. Söz konusu ödenek, proje hesabı dışında başka bir hesaba aktarılamaz ve proje bitiş tarihinden sonra harcanmaz. Harcamaların mevzuata uygunluğu konusundaki sorumluluk Kuruma aittir."

MADDE 4 – Aynı Yönetmeliğin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"d) Harcamaları TÜBİTAK tarafından gerçekleştirilen araştırma projesi kapsamında, TÜBİTAK tarafından satın alma işlemleri yurt içinden yapılan taşınırlara ilişkin fatura ve diğer belgeler, vakıf üniversiteleri dahil, projenin yürütüldüğü kurum adına düzenlenir ve taşınırlar kurumun ayniyatına kaydedilir. TÜBİTAK tarafından satın alma işlemleri yurtdışından yapılan taşınırlara ilişkin fatura ve diğer belgeler ise TÜBİTAK adına düzenlenir ve bu kapsamda satın alma işlemi yapılarak ilgili kuruluşa teslim edilmiş olan taşınır mallar, TÜBİTAK tarafından herhangi bir işleme gerek kalmaksızın projenin yürütüldüğü kamu idarelerine, vakıf üniversiteleri dahil, devredilir. Harcamaları projenin yürütüldüğü kurum veya kuruluş tarafından gerçekleştirilen projelerde ise konuya ilişkin TÜBİTAK mevzuatı uygulanır."

MADDE 5 – Aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"**MADDE 8** – Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu tarafından desteklenen projelerin yürütülmesi esnasında veya sonucunda ortaya çıkan eser, buluş, endüstriyel tasarım, entegre devre topoğrafyaları ve teknik bilgi gibi her türlü fikri ürün üzerindeki haklar, konuya ilişkin esaslarda aksine bir düzenleme bulunmuyorsa proje yürütücüsüne aittir.

TÜBİTAK, bu projeler sonucunda ortaya çıkan buluş, endüstriyel tasarım, entegre devre topoğrafyaları ve teknik bilgi gibi her türlü fikri ürüne ilişkin fikri mülkiyet hakları üzerinde sınırsız, geri alınamaz, münhasır olmayan bedelsiz bir lisans hakkına sahip olur.

Projenin sonucunda 5/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında bir eserin ortaya çıkması durumunda, proje yürütücüsü TÜBİTAK'a, 5846 sayılı Kanunda düzenlenen bütün mali hakları (işleme, çoğaltma, temsil, basım, yayım, dağıtım) kapsayan basit ruhsatı sağlamamakla yükümlüdür.

Fikri hakların TÜBİTAK'a ait olduğu durumlar, proje yürütücüsünün yükümlülükleri ve diğer hususlar, esaslar ile düzenlenir.

Fikri mülkiyet haklarının Kuruma ait olduğu hallerde, bu hakların ekonomik olarak değerlendirilmesi sonucunda elde edilecek gelirin en fazla yüzde ellisi TÜBİTAK tarafından fikri ürün sahibine verilir. Bu oran Başkanlık tarafından belirlenir.

Projelerde yürütücü ve araştırmacı olarak görev alan ve isimleri proje sonuç raporunda yer alacak üniversite öğretim elemanları ile diğer kamu kurum ve kuruluşları personeline, söz konusu proje sözleşmesine uygun olarak yürütecekleri bilimsel araştırma ve inceleme sonucunda meydana getirecekleri eserlere karşılık yapılacak telif ödemelerinin miktarı ve esasları TÜBİTAK Bilim Kurulunca gelişen şart ve ihtiyaçlara göre her yıl tespit edilir. Bu ödemelerin %75'i proje süresince verilen gelişme raporlarının kabulünü takiben avans olarak, geri kalan kısmı ise araştırma sonuç raporunun kabulünden sonra yapılır.

Proje yürütücüleri, projenin TÜBİTAK tarafından desteklendiğini belirtmek kaydı ile, yurtiçinde veya yurtdışında araştırma ile ilgili makale yayımlayabilir ve tebliğ sunabilirler. Ancak projenin TÜBİTAK tarafından ya da TÜBİTAK ile işbirliği halinde yürütüldüğü yönünde açıklama yapılamaz, bu şekilde anlaşılabilir ifadeler kullanılamaz. Yayımlanmak üzere kabul edilen makalelerle, sunulan tebliğlerin bir örneğinin ilgili Gruba gönderilmesi zorunludur. Gizlilik gerektiren hallerde ve fikri ürün üzerindeki hakkın kazanılmasının tescil koşuluna bağlı olduğu durumlarda fikri ürünün içeriği ile ilgili herhangi bir yolla kamuya bilgi sunulamaz. Koşullara uyulmaması halinde doğacak zararlardan yayım yapanlar sorumludur."

MADDE 6 – Aynı Yönetmeliğe aşağıdaki geçici 7 nci madde eklenmiştir.

"**GEÇİCİ MADDE 7** – Bu Yönetmeliğin 8 inci maddesi, 27/4/2007 tarihinden önce imzalanmış olup henüz sonuçlandırılmayan veya sonuçlandırılmış olmakla birlikte henüz fikri ürün için yetkili merciler nezdinde tescil başvurusu yapılmamış projeler kapsamında ortaya çıkan fikri ürünler için de uygulanır."

MADDE 7 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 8 – Bu Yönetmelik hükümlerini TÜBİTAK Başkanı yürütür.

[R.G. 27 Nisan 2007 – 26505]

Adalet Bakanlığından:

HÂKİM VE SAVCILARA BİLGİSAYAR VERİLMESİ HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Adalet Bakanlığı Merkez Teşkilatında, bölge adliye ve ilk derece adliye mahkemelerinde, bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde çalışan hâkim ve savcılara bilgisayar verilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, adlî ve idarî yargı hâkim ve savcılarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Kanunun 112 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte yer alan;

- a) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,
- b) Hâkim: Bölge adliye ve ilk derece adliye mahkemelerinde, bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde çalışan hâkimler ile Adalet Bakanlığı Merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında idari görevlerde çalışan hâkimleri,
- c) Savcı: Bölge adliye ve ilk derece adliye mahkemelerinde çalışan Cumhuriyet başsavcılarını, Cumhuriyet başsavcı vekillerini, Cumhuriyet savcılarını ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Hâkim ve Savcılara Bilgisayar Verilmesi, Geri Alınması ve Kullanıcının Sorumluluğu

Bilgisayarların verilmesi

MADDE 5 – (1) 4 üncü maddede tanımlanan hâkim ve savcılara görevlerinde kullanmak üzere Bakanlık tarafından zatî demirbaş olarak bir adet bilgisayar verilebilir.

(2) Bilgisayarın kullanıcıya tesliminden itibaren 5 yıl geçtikten sonra, Bakanlıkça uygun görülmesi halinde, kullanıcılara aynı şartlarla yeniden bilgisayar verilebilir. Bu durumda önceki bilgisayarların demirbaş kayıtlarından terkin işlemleri yapılır.

Bilgisayarların iadesi

MADDE 6 – (1) Bilgisayarın kullanıcıya teslim tarihinden itibaren 5 yıllık süre dolmadan istifa eden, görevine son verilen veya meslekten ayrılanlara verilen bilgisayarlar bütün donanım ve aparatları ile birlikte sağlam olarak geri alınır. Eksik donanım ya da aparat olduğunda, bunların rayiç bedeli ilgiliden tahsil edilir.

(2) Bilgisayarın kullanıcıya teslim tarihinden itibaren 5 yıllık süre dolmadan Yargıtay ve Danıştay üyeliğine seçilenler bilgisayar ile aparat ve donanımları geri alınmaz.

(3) Bilgisayar ile aparat ve donanımları, kullanıcıya teslim tarihinden itibaren 3 yıl içerisinde emekliye ayrılanlardan geri alınır.

Kullanıcının sorumluluğu

MADDE 7 – (1) Bilgisayarın kullanıcıya teslim tarihinden itibaren beş yıl içinde meydana gelen arıza ve hasarlar Bakanlık tarafından giderilir ya da arıza ve hasarın niteliği dikkate alınarak beş yılın dolması beklenmeksizin kullanıcıya yeni bir bilgisayar verilebilir. Bu durumda eski bilgisayar geri alınır.

(2) Bilgisayarın kullanıcının kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizlik ya da dikkatsizliği dışında elinden çıkması ya da kullanılamaz hale gelmesi durumunda beş yıllık sürenin dolması beklenmeksizin kullanıcıya yeni bir bilgisayar verilebilir. Aksi halde bilgisayarın rayiç bedeli ilgiliden tahsil edilerek kendisine yeni bir bilgisayar verilebilir.

(3) Bilgisayarın, kullanıcıya teslimi tarihinden itibaren beş yıllık süre boyunca bakım ve idamesi ve bunun için gerekli olan sarf malzemeleri Bakanlık tarafından karşılanır.

(4) Kullanıcının kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizlik ya da dikkatsizliğinden kaynaklanan durumlarda meydana gelen arıza ve hasar bedelleri Bakanlıkça karşılanmaz.

Yönetmelikte hüküm bulunmayan haller

MADDE 8 – (1) Hâkim ve savcılara bilgisayar verilmesi ve bilgisayar, donanım ve aparatlarında meydana gelen arıza ve hasar bedellerinin ilgililerden tahsil edilmesi konularında bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde 28/12/2006 tarihli ve 2006/11545 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe giren Taşınır Mal Yönetmeliği ve 27/9/2006 tarihli ve 2006/11058 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe giren Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce kullanıcılara verilmiş olan bilgisayarlarla ilgili 3 yıl ile 5 yıllık sürenin hesaplanmasında bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 9 – (1) Sayıştay ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak hazırlanan bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 10 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Adalet Bakanı yürütür.

[R.G. 28 Nisan 2007 – 26506]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Türkiye Barolar Birliği Başkanlığından:

**CEZA MUHAKEMESİ KANUNU GEREĞİNCE 19/12/2006
TARİHİNDEN ÖNCE GÖREVLENDİRİLEN MÜDAFİ VE
VEKİLLERİN ALMAYI HAK ETTİKLERİ ÜCRETLER İLE
GÖREVIN İFASINDAN
DOĞAN ZORUNLU GİDERLERİN ÖDENMESİNE İLİŞKİN
YÖNETMELİK**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Dayanak

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince soruşturma ve kovuşturma makamlarının talebi üzerine baro tarafından görevlendirilen müdafî ve vekillerin, 6/12/2006 tarihli ve 5560 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 19/12/2006 tarihinden önce görevin ifasından doğan zorunlu giderler ile hak ettikleri ücretlerin Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince 19/12/2006 tarihinden önce baro tarafından görevlendirilen müdafî veya vekillere yapılacak ödemeleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 28/3/2007 tarihli ve 5615 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Geçici 1 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Ödeme Usul ve Esasları

Ödemeye ilişkin esaslar

MADDE 4 – (1) Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince görevlendirilen müdafî veya vekile; soruşturma ve kovuşturma evreleri için ayrı ayrı olmak üzere, hukukî yardım yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinden ayrı olarak Türkiye Barolar Birliğince hazırlanan Tarifede belirlenen ücret ödenir.

(2) Müdafî ve vekil olarak görevlendirilen avukatlara görevin ifasından doğan zorunlu giderler de ödenir.

(3) Müdafî veya vekile belirtilen döneme ilişkin olarak ödenen ücret ile görevin ifasından doğan zorunlu giderler yargılama giderlerinden sayılmaz.

(4) Soruşturma ve kovuşturma evresinde bir kişi için bir avukata birden fazla ücret ödenmez. Menfaat çatışması olmadığı sürece, birden ziyade sanığı aynı müdafî, birden ziyade mağduru aynı vekil temsil edebilir. Ancak görevlendirilen avukata en fazla on iş bedeli ödenir.

Ücretin ödenme usulü

MADDE 5 – (1) Müdafî veya vekilin; görevlendirme yazısı, katıldığı soruşturma veya kovuşturma evresine ilişkin tutanağın onaylı örneği, evrakın çok sayıda olması hâlinde ilk ve son sayfa ve varsa görevin ifasından doğan zorunlu giderlerle ilgili fatura, gider pusulası veya rayice uygun yazılı beyan belgeleri ile serbest meslek makbuzunu baroya vermesi üzerine, baro tarafından bu Yönetmelik ve ilgili Tarife hükümlerine göre gerekli incelemeler yapıp hukukî yardım yapıldığı yer Cumhuriyet başsavcılığına göre gruplandırılmış ayrıntılı ödeme listeleri makul sürelerde hazırlanır ve ekindeki dayanak belgeler ile birlikte soruşturma veya kovuşturmanın yapıldığı yer Cumhuriyet başsavcılığına teslim edilir.

(2) Müdafî veya vekil sigortalı, avukatlık bürosu ya da avukatlık ortaklığı şeklinde çalışmakta ise, yanında çalıştığı avukatın, büronun veya ortaklığın serbest meslek makbuzunu kullanır.

(3) Cumhuriyet başsavcılığınca listeler ve ekindeki dayanak belgeler incelendikten sonra, müdafî veya vekile ödenmesi gereken ilgili Tarifede yazılı ücret ile varsa görevin ifasından doğan zorunlu giderler, ödeme emri belgesiyle, serbest meslek makbuzunu düzenleyen bildireceği banka hesabına aktarılır. Müdafî ve vekilin yazılı talebi halinde bu ücret, bağlı olduğu Baronun hesabına da aktarılabilir.

(4) Ödeme emri belgeleri, soruşturma veya kovuşturmanın yapıldığı yer Cumhuriyet başsavcılığınca gecikmeksizin düzenlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 6 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 7 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Adalet Bakanı, Maliye Bakanı ve Türkiye Barolar Birliği Başkanı müştereken yürütür.

[R.G. 28 Nisan 2007 – 26506]

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Kararı

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı: 2005/51

Karar Sayısı : 2007/12

Karar Günü : 31.1.2007

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Kemal ANADOL, Haluk KOÇ ile birlikte 121 milletvekili

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : İstanbul 5. İdare Mahkemesi

DAVALARIN KONUSU : 27.4.2005 günlü, 5337 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun değişik 55. maddesinin ondördüncü fıkrasının, ikinci tümcesinde yer alan "... bu Kanunun 13 üncü maddesinde sayılan rütbeler içerisinde yapılan ..." ve "... hangi rütbede ifa edilmiş veya geçirilmiş ise o rütbedeki..." bölümleri ile üçüncü ve dördüncü tümcelerinin, Anayasa'nın 2., 10. ve 11. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüklerinin durdurulması istemidir.

I - İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İLE İTİRAZ İSTEMLERİNİN GEREKÇESİ

A - İptal ve Yürürlüğün Durdurulması İsteminin Gerekçesi

İptal ve yürürlüğün durdurulması istemlerini içeren dava dilekçesinin gerekçe bölümü aynen şöyledir:

"5337 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin gerekçesi şöyledir:

'Anayasa Mahkemesinin 11.06.2003 tarihli ve E:2001/346 - K:2003/63 sayılı Kararı ile Emniyet Teşkilatı Kanununun 55 inci maddesinin ondördüncü fıkrasında geçen "Polis amiri olduktan sonra yapılan" ibaresinin iptali üzerine; anılan maddede iptal edilmeyen ve halen yürürlükte bulunan dokuzuncu ve onikinci fıkralarında geçen, bulunduğu rütbede zorunlu en az bekleme sürelerine aykırı olacak bir uygulama ile karşı karşıya kalınmıştır.

Bu düzenleme ile, Anayasa Mahkemesi Kararı sonrasında oluşan hukuksal boşluğu gidermek ve yürürlükte bulunan 55 inci maddenin dokuzuncu ve onikinci fıkralarında öngörülen "Rütbelerde ve meslek derecelerinde en az bekleme süreleri ve olumlu sicil almış olmak" hükümlerine aykırı uygulamayı ortadan kaldırmak ve aynı dönemde rütbe alan emsaller arasında ortaya çıkan eşitsizliği gidererek polis mesleğinin

temeli olan hiyerarşik yapının ve disiplin sisteminin korunması amaçlanmıştır.

Ayrıca, bu düzenleme ile Emniyet Hizmetleri Sınıfına girmeden önce veya Emniyet Teşkilatında iken yapılan askerlik hizmeti, fiili çalışma süresinden sayılarak aynı hukuksal durumdaki tüm personele eşit uygulamanın yapılması sağlanacaktır.

Bu değişiklikle fiili çalışma süresine ilişkin her türlü değerlendirmede mevzuat ve uygulamada belirlenmiş olan “emsali geçememe” yönündeki objektif bir kıstas öngörülmüştür. Devlet Memurları Kanununda da kabul gören emsal esası, Emniyet Teşkilatındaki her rütbe için öngörülen asgari bekleme süresi gözetilerek belirlenecektir.’

Gerekçede yer alan, Anayasa Mahkemesi Kararı sonrasında hukuksal boşluk olduğu değerlendirildiği doğrudur.

İptal kararından önce onördüncü fıkra aynen şöyledir:

“Mevzuat hükümlerine göre kazanılmış hak aylığında değerlendirilmesi yapılan her türlü uzmanlık, master, doktora ve avukatlık stajı rütbe kıdeminde değerlendirilmez. Ancak, polis amiri olduktan sonra yapılan askerlik hizmeti, yurt dışı misyon koruma, yurt dışı kurs ve diğer görevler sebebi ile tedavi ve istirahat süreleri rütbe terfisinde değerlendirilir”

Görüldüğü gibi onördüncü fıkra, askerlik hizmetini, rütbe terfilerinde sadece polis amiri olduktan sonra yapanlar için dikkate almakta, daha önce yapılan askerlik hizmetlerini dikkate almamaktadır. Anayasa Mahkemesinin 11.06.2003 tarihli ve E:2001/346 - K:2003/63 sayılı Kararı ile bu fıkranın “...polis amiri olduktan sonra yapılan...” bölümünün Anayasaya aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir. Bu durumda Anayasa Mahkemesinin kararından sonra askerlik hizmetinin; rütbe terfilerinde sadece polis amiri olduktan sonra bu hizmeti yapanlar için değil, daha önce yapanlar için de değerlendirilmesi, yasal bir zorunluluk haline dönüşmüştür.

Esasen, iptal kararından sonra hukuki bir boşluğun doğacağı durumlarda, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal kararının yürürlüğe gireceği tarih, ileriye doğru ertelenmiş bir tarih olarak belirlenmektedir. Anayasanın 153 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında Kanun, Kanun Hükmünde Kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümlerinin, iptal kararlarının Resmi Gazete’de yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkacağı, gereken hallerde Anayasa Mahkemesinin iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabileceği öngörülmüştür. Anayasa Mahkemesinin, iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi ileriye dönük olarak ertelemiş olması da, öncelikle yasama organına aynı konuda, iptal kararının gerekçesine uygun olarak yeni bir düzenleme yapması için olanak tanımak, doğan hukuki boşluğu bir an önce gidermek amacına yönelik bulunmaktadır. Anayasanın 153 üncü maddesinin gerekçesinde de bu husus belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 11.06.2003 tarihli ve E:2001/346 - K:2003/63 sayılı Kararı ile “...polis amiri olduktan sonra yapılan...” ibaresinin iptal edilmiş olması nedeniyle, 3201 sayılı Kanunun 55 inci maddesinin onördüncü fıkrası, yalnız askerlik süresinin değil fakat aynı zamanda yurt dışı misyon koruma, yurt dışı kurs ve diğer görevler sebebi ile tedavi ve istirahat sürelerinin de bulunan rütbede, rütbe kıdeminde değerlendirileceği anlamını kazanmıştır. Bu durumda; söz konusu sürelerin, ifa edildiği veya geçirildiği rütbelere göre bir ayırım gözetilmeksizin rütbe terfilerinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Hal böyle iken 5337 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile değiştirilen 3201 sayılı Kanunun 55 inci maddesinin ondördüncü fıkrasının ikinci cümlesinde, 3201 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde sayılan rütbelere içerisinde yapılan askerlik hizmeti, yurt dışı misyon koruma, yurt dışı kurs ve diğer görevler sebebiyle geçirilen süreler ile tedavi ve istirahat sürelerinin hangi rütbede ifa edilmiş veya geçirilmiş ise o rütbedeki fiili çalışma süresi içerisinde değerlendirilmesi esası getirilmiştir.

3201 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde sayılan rütbelere içerisinde, belirtilen durumlar ve görevler nedeniyle geçirilen sürelerin hangi rütbede ifa edilmiş veya geçirilmiş ise o rütbedeki fiili çalışma süresi içinde değerlendirilmesinin, halen bu süreyi geçirdikleri veya ifa ettikleri rütbeden daha üst rütbede bulunanların “kazanılmış hak”larının ihlali sonucunu doğuracağı ve bu durumda bulunanlarla bulunmayanlar arasında söz konusu sürelerin fiili çalışma süresi içinde değerlendirilip değerlendirilmemesi bakımından Anayasanın 10 uncu maddesine aykırı bir eşitsizlik yaratacağı açıktır.

Anayasanın 2 nci maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu bildirilmiştir. Hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan devlettir.

Sosyal hukuk devleti, toplum ve çalışma yaşamında adalete ve eşitliğe dayalı bir hukuk düzeni kurmak durumundadır. Böyle bir hukuk düzeni ise, her alanda olduğu gibi, sosyal güvenliğe ilişkin düzenlemelerde de, eşitlik, hukuk istikrarı, hukuk güvenliği ve kazanılmış hakların korunması ilkelerinin gözetilmesini zorunlu kılmaktadır. Özellikle kazanılmış hakların korunması, hukuk güvenliğinin ve dolayısı ile hukuk devletinin temel unsurlarındandır.

Hukukta kazanılmış hakların korunması, kamu kesiminde olsun, özel kesimde olsun, hukuki güvenliğin kanıtı, uygunluğun ölçüsüdür. Olmadık bir nedenle kazanılmış hakların çiğnenmesi, Anayasal düzeyde haklı bulunamaz.

Söz konusu düzenleme, kazanılmış hakları ihlal ettiği, adaleti ve eşitliği gözetmediği için Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen “sosyal hukuk devleti” ilkesine de aykırıdır.

5337 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin değiştirdiği 04.06.1937 tarihli ve 3201 sayılı Kanunun değişik 55 inci maddesinin ondördüncü fıkrasının “**Emniyet Teşkilatına girmeden önce yapılan askerlik hizmeti, atanılan ilk rütbede ve adaylığın onanmasından sonra fiili çalışma süresinden sayılır.**” şeklindeki üçüncü cümlesi ile “**Bu sürelerin sayılması sonucu emsallerine göre kıdemli sayılanlar rütbe terfilerinde her ne sebeple olursa olsun rütbe olarak emsallerini geçemez.**” şeklindeki son cümlesi birlikte değerlendirildiğinde de, kazanılmış hakları korumayan bir durum ortaya çıkmaktadır. Zira yukarıda da etraflıca açıklandığı üzere, **Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonra, kamu görevlisi olmadan önce veya bir rütbeyi almadan önce askerlik yapanların askerlik hizmet süresinin, rütbe terfiinde değerlendirilmesi gerekmektedir.** Söz konusu iki cümleyle yapılan yeni düzenlemeye göre ise; emniyet teşkilatına girmeden önce yapılan askerlik hizmeti, atanılan ilk rütbede ve adaylığın onanmasından sonra fiili çalışma süresinden sayılacak ancak bu sayılma sonucu emsallerine göre kıdemli sayılanlar **rütbe olarak emsallerini geçemeyecekler yani rütbe olarak terfi edemeyeceklerdir.** Böyle bir durumun, belirtilen nedenle rütbe

olarak terfi edenlerle edemeyenler arasında Anayasanın 10 uncu maddesine aykırı bir eşitsizliğe yol açacağı açıktır.

Diğer taraftan emniyet teşkilatına girmeden önce askerlik yapanların askerlik hizmet süresinin, rütbe terfiinde değerlendirilmesi bakımından kazanılmış haklarını koruyan bir düzenlemeye yer verilmediğinden, 5337 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin değiştirdiği 04.06.1937 tarihli ve 3201 sayılı Kanunun değişik 55 inci maddesinin ondördüncü fıkrasının üçüncü ve son cümleleriyle yapılan düzenlemeler, Anayasanın 2 nci maddesinde açıklanan hukuk devletinin temel unsurları arasında yer alan kazanılmış hakların korunması ilkesi ile de bağdaşmamakta ve Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırı düşmektedir.

5337 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin değiştirdiği 04.06.1937 tarihli ve 3201 sayılı Kanunun değişik 55 inci maddesinin ondördüncü fıkrasının “Emniyet Teşkilatına girmeden önce yapılan askerlik hizmeti, atanılan ilk rütbede ve adaylığın onanmasından sonra fiili çalışma süresinden sayılır.” şeklindeki üçüncü cümlesinin iptali halinde söz konusu ondördüncü fıkranın ikinci cümlesindeki **“bu Kanunun 13 üncü maddesinde sayılan rütbeler içerisinde yapılan”** ibaresinin de iptali gerekecektir. Çünkü, bu durumda, “emniyet teşkilatına girmeden önce yapılan askerlik hizmeti” rütbe terfiinde değerlendirilemeyeceğinden, rütbe terfiinde değerlendirilecek askerlik hizmeti, “3201 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde sayılan rütbeler içerisinde yapılan askerlik hizmeti” olarak sınırlandırılmış olacaktır.

Anayasanın 72 nci maddesinde vatan hizmeti olarak nitelendirilen askerlik hizmeti, her Türkün hakkı ve ödevi biçiminde düzenlenmiştir. Askerlik hizmeti zaten başlı başına bir “kamu görevi” olup, devlet memuriyetine (emniyet teşkilatına) girmeden önce veya girdikten sonra yapılması arasında bir fark bulunmamaktadır. Nitekim, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu bu konuda farklı bir düzenleme getirmemiştir. Askerlik görevini emniyet teşkilatına girmeden önce yapanlar ile girdikten sonra yapanlar aynı hukuksal durumda bulduklarından bunlara farklı kuralların uygulanması sonucunu doğuran bir düzenleme, Anayasanın 10 uncu maddesinde eşitlik ilkesine de aykırı düşecektir.

Yine böyle bir durumda, 3201 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde sayılan rütbeler içerisinde yapılmayan askerlik hizmeti rütbe terfiinde sayılmayacağı için, bu durum kazanılmış hakların korunması ilkesi ile de bağdaşmayacaktır.

Anayasanın 2 nci maddesinde açıklanan hukuk devletinin temel unsurları arasında “kazanılmış haklara saygı” yer almaktadır. Bu nedenle yapılacak tüm düzenlemelerin, memurların ve kamu görevlilerinin kazanılmış haklarını koruması gerekir. Kazanılmış hakları ortadan kaldıracı nitelikte sonuçlara yol açan uygulamalar, Anayasanın 2 nci maddesinde açıklanan “Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir hukuk devletidir.” hükmüne aykırılık oluşturacağı gibi, toplumsal kararlılığı ve hukuksal güvenceyi ortadan kaldırır, belirsizlik ortamına neden olur ve kabul edilemez.

Diğer taraftan, bir yasa kuralının Anayasanın herhangi bir kuralına aykırılığının tespiti onun hukuk devleti, Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkeleriyle çelişmesine yol açacak ve dolayısı ile Anayasanın 2 nci maddesinin yanısıra, 11 inci maddesine de aykırılığı sonucunu doğuracaktır (Anayasa Mahkemesinin 03.06.1988 tarih ve E.1987/28, K.1988/16 sayılı kararı, AMKD., sa. 24, shf. 225).

Açıklanan nedenlerle, 27.04.2005 tarih ve 5337 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 1 inci maddesinin değiştirdiği 04.06.1937 tarihli ve 3201 sayılı Kanunun değişik

55 inci maddesinin ondördüncü fıkrasının ikinci cümlesindeki “bu Kanunun 13 üncü maddesinde sayılan rütbelere içerisinde yapılan” ve “hangi rütbede ifa edilmiş veya geçirilmiş ise o rütbedeki” ibareleri ile aynı fıkranın üçüncü ve son cümleleri Anayasanın 2 nci, 10 uncu ve 11 inci maddelerine aykırı olup iptalleri gerekmektedir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

3201 sayılı Kanunun 55 inci maddesinin ondördüncü fıkrasını değiştiren 5335 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile yapılan ve iptali istenen düzenlemeler; kazanılmış hakları korumadığından Anayasanın 2 nci maddesine açıkça aykırıdır. Kazanılmış hakları ortadan kaldıracı nitelikte sonuçlara yol açan uygulamalar ise; toplumsal kararlılığı ve hukuksal güvenceyi ortadan kaldırıp belirsizlik ortamına neden olacağı gibi, rütbe terfileri yapılamayacak olan emniyet teşkilatı personelini de mağdur edeceğinden sonradan giderilmesi güç ya da olanaksız durum ve zararların doğabileceği açıktır. Anayasanın 10 uncu ve 11 inci maddelerine de aykırı olan söz konusu düzenlemelerin, kanun önünde eşitlik, Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkeleriyle çelişmeleri nedeniyle, hukukun üstünlüğü anlayışına aykırı bir uygulamaya yol açacakları da ortadadır.

Arz ve izah olunan nedenlerle, iptali istenen düzenlemeler hakkında yürürlüklerinin durdurulması da istenerek iptal davası açılmıştır.”

B - İtiraz Başvurusunun Gerekçesi

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, polis amiri olduktan sonra yapılan askerlik hizmeti sürelerinin rütbe terfiinde değerlendirileceği yolunda 3201 sayılı Yasa'nın 4638 sayılı Yasa ile değiştirilen 55. maddesinin ondördüncü fıkrasında yer alan düzenlemenin daha önce yapılan askerlik hizmeti sürelerinin rütbe terfiinde dikkate alınmaması nedeniyle Anayasa Mahkemesinin 11.6.2003 günlü, E:2001/346, K:2003/63 sayılı kararıyla eşitlik ilkesine aykırı bulunduğunu, 5337 sayılı Yasa ile anılan fıkra yapılan değişiklik ile getirilen “Bu sürelerin sayılması sonucu emsallerine göre kıdemli sayılanlar rütbe terfilerinde her ne sebeple olursa olsun rütbe olarak emsallerini geçemez” hükmünün yol açacağı hukuki sonucun Anayasa Mahkemesince daha önce iptal edilen hükmün sonuçları ile aynı olduğunu, askerlik hizmet süresinin rütbe terfiinde değerlendirilmesinin emsallerinin geçilip geçilememesine bağlanmasının eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine aykırı olduğunu, belirtilen nedenlerle Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 55. maddesinin 5337 sayılı Yasa ile değiştirilen ondördüncü fıkrasının dördüncü tümcesinin iptali gerektiğini ileri sürmüştür.

II - YASA METİNLERİ

A - İptali İstenilen Yasa Kuralı

Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 27.4.2005 günlü, 5337 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle değiştirilen ve iptali istenen bölümleri ve tümceleri de içeren ondördüncü fıkrasının yer aldığı 55. maddesi şöyledir:

“Polis Amirleri, rütbe sırası ile Komiser Yardımcısı, Komiser, Başkomiser, Emniyet Amiri, 4 üncü Sınıf Emniyet Müdürü, 3 üncü Sınıf Emniyet Müdürü, 2 nci Sınıf Emniyet Müdürü, 1 inci Sınıf Emniyet Müdürü ve Sınıf Üstü Emniyet Müdürüdür.

Bu rütbelere terfiler, bu maddede öngörülen sınav ve eğitim şartı saklı kalmak üzere, kıdem ve liyakata göre yapılır.

Kıdem sırasının tespitinde, bulunulan rütbeye terfi tarihi esas alınır. Aynı tarihte terfi edenlerden sicil notu yüksek, sicil notlarının eşitliği halinde ödül ve takdirnamesi fazla, ödül ve takdirnamelerin sayıca eşitliği

halinde ise sicil numarası daha küçük olanlar diğerlerine göre kıdemli sayılırlar.

Kıdem sırası, Emniyet Genel Müdürlüğünce her yıl Mart ayında topluca Teşkilâta duyurulur.

Terfiler ve atamalar, kanuni zorunluluk halleri dışında her yıl Haziran ayında topluca yapılır.

Üst rütbeye yükselmek için, kıdem şartlarını yerine getirmiş Komiser Yardımcısı, Komiser ve Başkomiserlerin liyakat koşullarını belirlemek, üst rütbedeki boş kadro miktarına göre sıralayarak terfilerini önermek üzere Genel Müdürlük Merkez Değerlendirme Kurulu oluşturulur. Bu Kurul, Emniyet Genel Müdürlüğü personel işlerinden sorumlu Genel Müdür Yardımcısının başkanlığında, Personel Dairesi Başkanı, 1 inci Hukuk Müşaviri ve Genel Müdürün uygun göreceği iki Daire Başkanı ile Teftiş Kurulu Başkan Yardımcılarının birinden teşekkül eder.

Üst rütbeye yükselmek için, kıdem şartlarını yerine getirmiş Komiser Yardımcısı, Komiser ve Başkomiserlerin liyakat koşullarını belirlemek, üst rütbedeki boş kadro miktarına göre sıralayarak terfilerini önermek üzere Genel Müdürlük Merkez Değerlendirme Kurulu oluşturulur. Bu Kurul, Emniyet Genel Müdürlüğü personel işlerinden sorumlu Genel Müdür Yardımcısının başkanlığında, Araştırma Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanı, Personel Dairesi Başkanı, 1 inci Hukuk Müşaviri ve Genel Müdürün uygun göreceği iki Daire Başkanı ile Teftiş Kurulu Başkan Yardımcılarının birinden teşekkül eder.

Üst rütbeye yükselmek için, kıdem şartlarını yerine getirmiş Emniyet Amirleri ile 4 üncü, 3 üncü ve 2 nci Sınıf Emniyet Müdürlerinin liyakat koşullarını belirlemek, üst rütbedeki boş kadro miktarına göre sıralayarak terfilerini ve ikinci meslek derecesindeki görev unvanlarına ataması yapılacak personeli değerlendirmek ve öneride bulunmak üzere Genel Müdürlük Yüksek Değerlendirme Kurulu oluşturulur. Bu Kurul, Emniyet Genel Müdürünün başkanlığında, Genel Müdür Yardımcıları, Teftiş Kurulu Başkanı, Polis Akademisi Başkanı ve Emniyet Müdürü APK uzmanlarınca seçilecek birinci meslek derecesindeki üç Emniyet Müdürü APK uzmanından teşekkül eder.

Kurullar her yıl Mayıs ayı başında toplanır ve kararlar oy çokluğu ile alınır.

Rütbelerde belirlenen zorunlu bekleme süreleri sonunda, bir üst rütbeye terfi edebilmek için üst rütbede boş kadro bulunması ve bekleme süresi içindeki yıl sayısı kadar olumlu sicil alınmış olması şarttır. Ancak, Başkomiserlikten Emniyet Amirliğine ve 3 üncü Sınıf Emniyet Müdürlüğünden 2 nci Sınıf Emniyet Müdürlüğüne terfi edebilmek için ayrıca, çıkarılacak yönetmeliğe uygun olarak yapılacak yazılı sınavda başarılı olmak ve Polis Akademisi Başkanlığınca düzenlenecek yöneticilikle ilgili hizmet içi eğitimi başarı ile tamamlamak şarttır.

Polis amirlerinden Polis Akademisi mezunları, Polis Akademisi mezunu sayılanlar ile Emniyet Genel Müdürlüğüne eleman yetiştirmek üzere Polis Akademisi bünyesinde en az dört yıllık fakülte ve yüksek okullarından mezun olanlar (A), komiser yardımcılığı kursunu başarıyla bitirmiş olanlar (B) grubunu oluşturur.

İhtiyaç halinde meslekte fiilen altı yılını dolduran, 37 yaşından gün almamış olan ve yönetmelikte belirtilen diğer nitelikleri taşıyan polis memurlarından, yönetmelik hükümlerine göre açılacak komiser yardımcılığı sınavını kazanıp dokuz aydan az olmamak üzere eğitim kursunu başarıyla bitirenler komiser yardımcılığı rütbesine atanır.

Rütbelerde ve meslek derecelerinde zorunlu en az bekleme süreleri aşağıda gösterilmiştir.

Süreleri Rütbeler	Meslek Dereceleri	En Az Bekleme	
		(A)	(B)
Komiser Yardımcısı	9	4	6
Komiser	8	4	6
Başkomiser	7	3	Yaş
Haddi			
Emniyet Amiri	6	4	
4 üncü Sınıf Emniyet Müdürü	5	3	
3 üncü Sınıf Emniyet Müdürü	4	3	
2 nci Sınıf Emniyet Müdürü	3	3	
1 inci Sınıf Emniyet Müdürü	2	3	
1 inci Sınıf Emniyet Müdürü	1	Yaş Haddi	
Sınıf Üstü Emniyet Müdürü	Derece üstü	Yaş Haddi	

Polis amirlerinin bir üst rütbeye terfiinde, bu rütbedeki fiili çalışma süresi esas alınır.

Mevzuat hükümlerine göre kazanılmış hak aylığında değerlendirilmesi yapılan her türlü uzmanlık, master, doktora ve avukatlık stajı rütbe kıdeminde değerlendirilmez. Ancak, **bu Kanunun 13 üncü maddesinde sayılan rütbelere içerisinde yapılan askerlik hizmeti, yurt dışı misyon koruma, yurt dışı kurs ve diğer görevler sebebi ile geçirilen süreler ile tedavi ve istirahat süreleri, hangi rütbede ifa edilmiş veya geçirilmiş ise o rütbedeki fiili çalışma süresi içerisinde değerlendirilir. Emniyet Teşkilatına girmeden önce yapılan askerlik hizmeti, atanılan ilk rütbede ve adaylığın onanmasından sonra fiili çalışma süresinden sayılır. Bu sürelerin sayılması sonucu emsallerine göre kıdemli sayılanlar rütbe terfilerinde her ne sebeple olursa olsun rütbe olarak emsallerini geçemez.**

Taksirli suçlar hariç, paraya çevrilse veya tecil edilse dahi alınan hapis cezaları, aylıksız izinde geçen süreler, uzun ve kısa süreli durdurma cezaları ile meslekten ve memuriyetten men cezaları, ceza süreleri kadar rütbe terfiini geri bırakır. Her olumsuz sicil, rütbe terfiini bir yıl geciktirir.

(B) grubu polis amirlerinden en az dört yıllık yüksek öğretim kurumunu bitirenlerin (A) grubuna geçmeleri aşağıdaki şartlara bağlıdır:

a) Başkomiserlik rütbesinde (A) grubu polis amirleri için öngörülen en az bekleme süresi kadar çalışmış olmak.

b) Başkomiser rütbesinden Emniyet Amiri rütbesine terfide bu grup için ayrı yapılacak yazılı sınavda ve meslek içi yöneticilik eğitiminde başarılı olmak.

c) Değerlendirme Kurulu kararıyla Emniyet Amiri rütbesine terfi etmiş olmak.

(B) grubundan (A) grubuna geçecek olan amirlerin sayısı, o yıl itibarıyla (A) grubundan Emniyet Amirliği rütbesine terfi edenlerin sayısının % 10'unu geçemez.

Bu şekilde terfi edeceklerin sıralamasında sınav notu esas alınır.

Rütbe terfileri ve sınavlar ile meslek içi yöneticilik eğitim kursları, eğitim tarih ve süreleri ile değerlendirme kurullarının çalışmalarına ilişkin

esas ve usuller bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren üç ay içerisinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

B - Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde ve başvuru kararında, Anayasa'nın 2., 10. ve 11. maddelerine dayanılmıştır.

III - İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca yapılan ilk inceleme toplantılarında, dosyalarda eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine karar verilmiştir.

IV - YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

27.4.2005 günlü, 5337 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun değişik 55. maddesinin ondördüncü fıkrasının, ikinci tümcesinde yer alan “... *bu Kanunun 13 üncü maddesinde sayılan rütbelere içerisinde yapılan ...*” ve “... *hangi rütbede ifa edilmiş veya geçirilmiş ise o rütbedeki...*” bölümleri ile üçüncü ve dördüncü tümcelerinin YÜRÜRLÜKLERİNİN DURDURULMASI İSTEMİNİN koşulları oluşmadığından REDDİNE 30.5.2005 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V - BİRLEŞTİRME KARARI

4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 55. maddesinin 27.4.2005 günlü, 5337 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle değiştirilen ondördüncü fıkrasının son tümcesinin iptali istemiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin 2006/150 Esas sayılı davanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle 2005/51 Esas sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esasının kapatılmasına, esas incelemenin 2005/51 Esas sayılı dosya üzerinden yürütülmesine, 4.12.2006 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI - ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi, başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen Yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A - Genel Açıklama

Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 55. maddesi, polis amiri rütbelere yapılacak atama ve terfilere ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.

6.4.2001 günlü, 4638 sayılı Yasa ile değiştirilen söz konusu maddenin; onüçüncü fıkrasında polis amirlerinin bir üst rütbeye terfilerinde, buldukları rütbedeki fiili çalışma sürelerinin esas alınacağı belirtilmiş, ondördüncü fıkrasında ise buldukları rütbelere fiilen çalışılmayan belirli sürelerin rütbe terfiinde değerlendirileceği öngörülmüş ve polis amiri olduktan sonra yapılan askerlik hizmeti süresine de bu süreler arasında yer verilmiştir. Anılan fıkra hükmü şöyledir: “*Mevzuat hükümlerine göre kazanılmış hak aylığında değerlendirilmesi yapılan her türlü uzmanlık, master, doktora ve avukatlık stajı rütbe kademinde değerlendirilmez. Ancak, polis amiri olduktan sonra yapılan askerlik hizmeti, yurt dışı misyon koruma, yurt dışı kurs ve diğer görevler sebebi ile geçirilen süreler ile tedavi ve istirahat süreleri rütbe terfiinde değerlendirilir.*”

4638 sayılı Yasa'nın kimi kurallarının iptali istemiyle açılan davada, Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 55. maddesinin ondördüncü fıkrasındaki "...polis amiri olduktan sonra yapılan..." bölümü, Anayasa Mahkemesi'nin 11.6.2003 günlü, E:2001/346, K:2003/63 sayılı kararıyla; "Askerlik hizmetinin rütbe kıdeminden sayılması ya da sayılmamasına ilişkin düzenleme anayasal ilkelere uygun olması koşuluyla yasama organının takdirinde olan bir husustur. Askerlik hizmetinin yerine getirilmesinde kişilerin kamu görevlisi olup olmamasının ya da yürüttüğü kamu görevinin niteliğinin farklı bir konum yarattığı kabul edilemez. Kamu görevlisi iken askerlik yapanlardan, bir rütbeyi aldıktan sonra veya önce askerlik yapanlar aynı hukuksal durumda bulduklarından bunlara farklı kuralların uygulanması sonucunu doğuran dava konusu bölüm, Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesine aykırıdır, iptali gerekir." gerekçesiyle iptal edilmiş ve iptal kararı 8.11.2003 günlü, 25283 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

3201 sayılı Kanun'un 55. maddesinin ondördüncü fıkrası, 27.4.2005 günlü, 5337 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilmiş ve "Mevzuat hükümlerine göre kazanılmış hak ayılığında değerlendirilmesi yapılan her türlü uzmanlık, master, doktora ve avukatlık stajı rütbe kıdeminde değerlendirilmez. Ancak, bu Kanununun 13 üncü maddesinde sayılan rütbeler içerisinde yapılan askerlik hizmeti, yurt dışı misyon koruma, yurt dışı kurs ve diğer görevler sebebi ile geçirilen süreler ile tedavi ve istirahat süreleri, hangi rütbede ifa edilmiş veya geçirilmiş ise o rütbedeki fiili çalışma süresi içerisinde değerlendirilir. Emniyet Teşkilatına girmeden önce yapılan askerlik hizmeti, atanılan ilk rütbede ve adaylığın onanmasından sonra fiili çalışma süresinden sayılır. Bu sürelerin sayılması sonucu emsallerine göre kıdemli sayılanlar rütbe terfilerinde her ne sebeple olursa olsun rütbe olarak emsallerini geçemez." halini almıştır.

B - 5337 Sayılı Yasa'nın 1. Maddesiyle Değiştirilen 3201 Sayılı Yasa'nın 55. Maddesinin Ondördüncü Fıkrasının İncelenmesi

1 - İkinci tümcesinde yer alan "...bu Kanunun 13. maddesinde sayılan rütbeler içerisinde yapılan..." ve "...hangi rütbede ifa edilmiş veya geçirilmiş ise o rütbedeki..." bölümleri

Dava dilekçesinde, Yasa'nın 55. maddesinin ondördüncü fıkrasında belirtilen sürelerin Anayasa Mahkemesi'nin K:2003/63 sayılı kararı uyarınca bu sürelerin ifa edildiği veya geçirildiği rütbelere göre bir ayırım yapılmaksızın rütbe terfiinde değerlendirilmesi gerekirken 5337 sayılı Yasa ile bu sürelerin hangi rütbede ifa edilmiş veya geçirilmiş ise o rütbedeki fiili çalışma süresi içerisinde değerlendirilmesi esasının getirildiği, bu kuralın ise belirtilen askerlik hizmet sürelerinin ifa edildiği rütbeden daha üst rütbede bulunan kişilerin kazanılmış haklarının ihlali sonucunu doğuracağı ve bu sürelerin fiili çalışma süresi kapsamında değerlendirilmesinin halen söz konusu sürelerin ortaya çıktığı tarihteki rütbede bulunanlar ile daha üst rütbede bulunanlar arasında eşitsizlik yaratacağı, belirtilen nedenlerle iptali istenilen bölümlerin Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılık oluşturduğu ileri sürülmüştür.

Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 13. maddesinde emniyet hizmetleri sınıfı mensuplarının rütbeleri, polis memuru, komiser yardımcısı, komiser, başkomiser, emniyet amiri, dördüncü sınıf emniyet müdürü, üçüncü sınıf emniyet müdürü, ikinci sınıf emniyet müdürü, birinci sınıf emniyet müdürü ve sınıf üstü emniyet müdürü rütbesi olarak sayılmış; Kanun'un 55. maddesinin ondördüncü fıkrasının ikinci tümcesinde ise 13 üncü maddede sayılan rütbeler içerisinde yapılan askerlik hizmet süresinin

hangi rütbede ifa edilmiş veya geçirilmiş ise o rütbedeki fiili çalışma süresi içerisinde değerlendirileceği hükme bağlanmıştır.

Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 13. maddesinde sayılan rütbelere, polis memuru ve polis amiri rütbeleridir. 4638 sayılı Kanun ile getirilen düzenlemede yalnızca polis amiri olduktan sonra yapılan askerlik sürelerinin rütbe terfiinde değerlendirileceği öngörülmüş iken, 5337 sayılı Yasa ile emniyet hizmeti sınıfındaki tüm rütbelerde yapılan askerlik hizmeti sürelerinin rütbe terfiinde değerlendirilmesi kabul edilmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde Anayasa'nın ve yasa koyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Kazanılmış haklara saygı ilkesi, hukukun genel ilkelerinden birisini oluşturmaktadır. Kazanılmış hak, özel hukuk ve kamu hukuku alanlarında genel olarak, bir hak sağlamaya elverişli nesnel yasa kurallarının bireylere uygulanması ile onlar için doğan öznel hakkın korunması anlamında kabul edilmelidir. Kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bu hakkın, yeni yasadaki önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekmektedir. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan, kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel niteliğe dönüşmüş haktır. Bir statüye bağlı olarak ileriye dönük, beklenen haklar, kazanılmış hak niteliği taşımamaktadır.

Polis memuru olarak görev yapmakta iken askere giden ve halen polis amiri rütbelere birinde bulunan kişiler yönünden Anayasa Mahkemesi'nin K:2003/63 sayılı iptal kararı sonrasında ortaya çıkan hukuki durumun kazanılmış hak oluşturması, bu sürenin ilgililerin bulunduğu rütbe kademinden sayılması sonucunda bir üst rütbeye terfi etmiş olmalarına bağlı bulunmaktadır. Polis memuru rütbesinde iken askerlik hizmetini yerine getiren ve halen polis amiri rütbelere birinde bulunan kişilerden, askerlik süresinin sayılması suretiyle bir üst rütbeye henüz terfi etmemiş olanlar yönünden ise rütbe terfi yönünden kazanılmış bir hakkın varlığından söz edilemeyeceğinden, iptali istenilen kuralın bu kişilerin kazanılmış haklarını ihlal ettiği de söylenemez.

Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilen eşitlik ilkesine göre, herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

“Yasa önünde eşitlik ilkesi” hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunanlar kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

5337 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihte, askerlik hizmeti süreleri gözetilerek bir üst rütbeye terfi etmiş olanlar ile bir üst rütbeye terfi etmemiş olanlar aynı hukuksal konumda bulunmadıklarından eşitlik karşılaştırmasına esas alınamazlar.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU, "...hangi rütbede ifa edilmiş ise o rütbedeki..." bölümü yönünden bu görüşe katılmamıştır.

2 - Üçüncü Tümce

Dava dilekçesinde, kamu görevlisi olmadan veya bir rütbeyi almadan önce askerlik yapanların askerlik hizmeti sürelerinin Anayasa Mahkemesi'nin K:2003/63 sayılı iptal kararı gereğince ilgililerin buldukları rütbe kıdeminde değerlendirilmesi gerekirken, getirilen yeni düzenleme ile "emniyet teşkilatına girmeden önce yapılan askerlik hizmetinin atanılan ilk rütbede ve adaylığın onanmasından sonra fiili çalışma süresinden sayılacağı" hükme bağlandığı, bu kişilerin askerlik sürelerinin rütbe terfide değerlendirilmesi bakımından kazanılmış haklarını koruyan bir düzenlemeye yer verilmediği, askerlik görevinin yerine getirilmesi bakımından aynı hukuksal durumda bulunan kişilerin askerlik sürelerinin değerlendirileceği rütbelere yönünden farklı kurallara tabi tutulmasının Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırı olduğu, belirtilen nedenlerle iptali istenilen tümcenin Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılık oluşturduğu ileri sürülmüştür.

Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 55. maddesinin ondördüncü fıkrasının üçüncü tümcesinde, emniyet teşkilatına girmeden önce yapılan askerlik hizmetinin, emniyet teşkilatında atanılan ilk rütbede ve adaylığın onanmasından sonra fiili çalışma süresinden sayılacağı belirtilmiştir.

Anayasa'ya uygun olmak kaydıyla yasa koyucunun kamu görevlilerinin statülerine ilişkin yeni kurallar koyma ya da var olan kuralları değiştirme yetkisinin bulunduğu kuşkusuzdur. Bu bağlamda askerlik hizmetinin rütbe kıdeminden sayılması ya da sayılmaması, yasama organının takdirinde olan bir husustur. Yasa koyucu, söz konusu takdirini emniyet teşkilatına girmeden önce askerliğini yapanların askerlik hizmeti sürelerinin rütbe kıdeminde değerlendirilmesi yönünde kullanmış ve bu sürelerin atanılan ilk rütbe fiili çalışma süresinden sayılacağını hükme bağlamıştır.

Bir hakkın, kamu görevlisi statüsü yönünden kazanılmış hak olarak nitelendirilebilmesi için gerekli olan hususlar yukarıda belirtilmiş olup askerliğini emniyet teşkilatına girmeden önce yapmış olan kişiler yönünden, askerlik sürelerinin atandıkları ilk rütbenin fiili çalışma süresinden sayılacağına kurula bağlanması nedeniyle ihlal edilen kazanılmış bir hakkın varlığından söz etmek mümkün değildir.

Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi, aynı hukuki konumda bulunanların aynı kurallara tabi tutulmalarını gerekli kılmaktadır. Farklı hukuki konumda bulunanların farklı kurallara tabi tutulması, eşitlik ilkesini zedelemeyiz.

Askerlik süresinin değerlendirileceği rütbenin belirlenmesinde ilgililerin askere gittikleri tarihteki statülerinin esas alınması ve farklı hukuki konumda bulunanların farklı kurallara tabi tutulması, eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmamaktadır. Bu anlamda, emniyet hizmetleri sınıfında görev yapmakta iken askere gidenler ile diğerleri, aynı hukuki konumda değildir. Bu nedenle, emniyet hizmetleri sınıfında görev yapmakta iken askere gidenlerin askerlik sürelerinin askere gittikleri tarihte buldukları rütbenin fiili çalışma süresinden sayılacağına kabul

edilmiş olması, emniyet teşkilatına girmeden önce askerliğini yapanların askerlik sürelerinin atanılan ilk rütbede değerlendirilmesini öngören düzenlemenin eşitlik ilkesine aykırılığı sonucunu doğurmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Fulya KANTARCIOĞLU bu görüşe katılmamıştır.

3 - Dördüncü Tümce

Dava dilekçesinde ve başvuru kararında, Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 55. maddesinin ondördüncü fıkrasında belirtilen sürelerin, fiili çalışma süresinden sayılması sonucu emsallerine göre kıdemli sayılanların rütbe terfilerinde her ne sebeple olursa olsun rütbe olarak emsallerini geçemeyecekleri kuralının askerlik süresi gözetilerek daha önce terfi edenler ile henüz etmeyenler arasında eşitliğe aykırı bir sonuca yol açacağı, emniyet teşkilatına girmeden önce askerliğini yapanların askerlik sürelerinin rütbe terfiinde değerlendirilmesi bakımından kazanılmış haklarını ihlâl edeceği, kazanılmış hakları ortadan kaldıran bu düzenlemenin hukuksal güvenceyi ortadan kaldırarak belirsizlik ortamına neden olacağı, belirtilen nedenlerle söz konusu tümcenin Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 55. maddesinin ondördüncü fıkrasının dördüncü tümcesi, fıkrada belirtilen sürelerin fiili çalışma süresinden sayılması sonucu emsallerine göre kıdemli sayılanların, rütbe terfilerinde her ne sebeple olursa olsun rütbe olarak emsallerini geçemeyeceklerini öngörmektedir.

Fiili çalışma süresinden sayılacak sürelerin rütbe kademinde gözetilmesi suretiyle bir üst rütbeye terfi edenler ile henüz bir üst rütbeye terfi etmemiş olanlar, aynı hukuki konumda bulunmadıklarından eşitlik karşılaştırmasına esas alınmaları olanaklı değildir. Bu nedenle, dava konusu kuralın eşitlik ilkesine aykırı olduğundan söz edilemez.

Rütbe terfi yönünden kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi ise bu hakkın yeni Yasa'dan önce yürürlükte bulunan kurallara göre bütün sonuçlarıyla elde edilmiş olmasına bağlı olduğundan, belirli sürelerin rütbe kademinde değerlendirilmesi sonucunda emsallerine göre kıdemli sayılanların kazanılmış bir hakkından söz edilebilmesi de, bu kişilerin 5337 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihten önce rütbe terfiinde bulunmuş olmalarına bağlıdır. Henüz rütbe terfiinde bulunmamış kişiler yönünden Yasa değişikliği öncesindeki koşullar, bir statüye bağlı olarak ileriye dönük ve beklenen hak niteliğinde olduğundan, dava konusu kuralla kazanılmış hakların ihlâl edildiği savı yerinde görülmemiştir.

Emniyet Teşkilatı Kanunu'nda, polis amirlerinin bir üst rütbeye terfi edebilmeleri için aranan koşullardan birini, bu kişilerin buldukları rütbe için Yasa'da öngörülen zorunlu en az bekleme sürelerini tamamlamaları oluşturmaktadır. Bu sürelerin belirlenmesinde ise fiili çalışma süreleri esas alınmakta ve belirli süreler de bu kapsamda kabul edilmektedir. Bu husus, 5337 sayılı Yasa'da bu sürelerin fiili çalışma süresinde değerlendirileceği şeklinde ifade edilmiştir. Yasa'da belirtilen sürelerin rütbe kademinden sayılması, ilgililerin mevcut hukuki konumlarında değişikliğe yol açmakta ve buldukları rütbede daha kıdemli olmalarını sağlamaktadır. Buldukları rütbede bu nedenle daha kıdemli duruma gelmesi de, söz konusu süreler kadar daha önce rütbe terfi incelemesine girilmesi sonucunu doğurmaktadır. Askerlik hizmeti sürelerinin sayılması sonucu emsallerine göre kıdemli sayılanların rütbe terfilerinde her ne sebeple olursa olsun rütbe olarak emsallerini geçemeyecekleri yolunda getirilen düzenleme ise, bu süreler gözetilerek rütbe kıdemi belirlenen ve bu suretle

emsallerinden daha kıdemli duruma gelen kişilerin rütbe terfii incelemesine girme bakımından üstünlüklerini ortadan kaldırmaktadır.

Hukuk devleti ilkesinin önkoşullarından birisini de hukuk güvenliği oluşturmakta ve bu ilke ile kişilerin hukuki güvenliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Hukuk güvenliği ilkesi uyarınca geleceğe yönelik olarak statü hukukunda değişiklik yapılabilmesine engel bulunmamakta ise de bu yönde yapılacak yasal düzenlemelerde, daha önce tesis edilmiş bulunan ve kişilerin lehine hukuki sonuçlar doğuran işlemlerin gözetilmesi gerekmektedir. Bu işlemlerin doğurduğu hukuki sonuçları ortadan kaldıracak şekilde yasama tasarrufunda bulunulması, hukuk güvenliği ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Açıklanan nedenle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

VII - YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

27.4.2005 günlü, 5337 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1.maddesiyle değiştirilen 4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun değişik 55. maddesinin ondördüncü fıkrasının dördüncü tümcesi 31.1.2007 günlü, E.2005/51, K.2007/12 sayılı kararla iptal edildiğinden, bu tümcenin uygulanmasından doğacak sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların önlenmesi ve iptal kararının sonuçsuz kalmaması için kararın Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASINA, Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA 31.1.2007 gününde karar verilmiştir.

VIII - SONUÇ

27.4.2005 günlü, 5337 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen 4.6.1937 günlü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun değişik 55. maddesinin ondördüncü fıkrasının:

A - İkinci tümcesinin;

1 - "... bu Kanunun 13 üncü maddesinde sayılan rütbeler içerisinde yapılan ..." bölümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2 - "... hangi rütbede ifa edilmiş veya geçirilmiş ise o rütbedeki ..." bölümünün, Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

B - Üçüncü tümcesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C - Dördüncü tümcesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

31.1.2007 gününde karar verildi.

[R.G. 27 Nisan 2007 – 26505]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay Kararı

Yargıtay 18. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2007/1075

Karar No :2007/2408

Davacı İlköncü Kent Site Yöneticiliği ile davalı Bilgehan Tomruk arasındaki davada Büyükçekmece Sulh Hukuk Mahkemesince verilen ve Yargıtay'ca incelenmeksizin kesinleşmiş bulunan 23.1.2006 günlü ve 2005/570 Esas 2006/28 Karar sayılı kararın yürürlükteki hukuka aykırı olduğu savıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 26.1.2007 gün ve Hukuk-002123 sayılı yazısıyla kanun yararına temyiz edilerek bozulması istenilmiş olmakla, dosyadaki tüm kağıtlar okunup gereği düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Gerekçeli kararın, tefhim edilen kısa karara uygun olması gerekir. Kısa kararla gerekçeli kararın çelişkili bulunması durumu 10.4.1992 gün ve 1991/7-1992/4 Sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca mutlak bozma nedenidir.

Taraflara tefhim edilen kısa kararda asıl alacakla gecikme tazminatına hükmedilmiş, fazlaya ilişkin istemler reddedilmiş iken gerekçeli kararda asıl alacağın %40'ı oranında icra tazminatının da davalıdan alınıp davacıya ödenmesine karar verilmiştir.

Saptanan bu çelişki karşısında, anılan İçtihadı Birleştirme kararı uyarınca kararın bozulması gerektiğinden, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün HUMK'nun 427. Maddesi gereğince sonuca etkili olmamak kaydıyla kanun yararına BOZULMASINA ve gereği yapılmak üzere kararın bir örneği ile dosyanın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine, 19.3.2007 gününde oybirliğiyle karar verildi.

[R.G. 27 Nisan 2007 – 26505]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

CENNET AYHAN VE MEHMET SALİH AYHAN/Türkiye*

Başvuru No. 41964/98

Strazburg

27 Haziran 2006

USULİ İŞLEMLER

Davanın nedeni, Türk vatandaşları Cennet Ayhan ve Mehmet Salih Ayhan'ın ("başvuranlar"), 26 Nisan 1998 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Sözleşme'nin ("Sözleşme") eski 25. maddesi uyarınca, Türkiye aleyhine Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na ("Komisyon") yaptığı başvurudur (başvuru no. 41964/98).

OLAYLAR

I. DAVA OLAYLARI

İlk başvuran, Cennet Ayhan, kimliği belirsiz saldırganlarca öldürülen doktor Mehmet Emin Ayhan'ın dul eşidir. 1962 senesinde Eskişehir'de dünyaya gelmiştir ve Ankara'da ikamet etmektedir. 1961'de Nusaybin'de dünyaya gelen ve Mardin'deki Akçatarla Köyü'nde ikamet etmekte olan ikinci başvuran, ölen kişinin erkek kardeşidir. Her iki başvuran da Türk vatandaşıdır.

A. Davaya ilişkin özel durumlar

Dava olayları, taraflar arasında ihtilaflıdır.

1. Başvuran tarafından sunulan şekliyle olaylar

1954 senesinde Mardin'de dünyaya gelmiş olan Mehmet Emin Ayhan, Kürt asıllı bir Türk vatandaşıdır. 1991 senesinde başhekim olarak hizmet verdiği Silvan Devlet Hastanesi'ne atanmıştır. Sözkonusu tarihte acil durum yönetimine tabi olan Mardin'de yoğun olarak, Kürt kökenli Türk vatandaşlarının yaşamaktadır. Mehmet Emin Ayhan, çoğu kez sol taraflı görüşlerini ve "Kürt kimliği ve Kürt toplumunun demokratik hakları ve özgürlüklerinin tanınmasına" destek verdiğini açıkça ifade etmiştir.

1992 senesi başlarında Silvan Emniyet Müdürü, Mehmet Emin Ayhan'ı aramış ve kendisinden, bir özel polis birimi mensubunun belirli bir süre için hastanede yatırılmasını rica etmiştir. Ayhan, polis memurlarının hastane personeline dahil olmadığı ve bu nedenle hastanede yatırılma hakları bulunmadığı yönünde cevap vermiştir. Emniyet Müdürü, sert bir dille hayalkırıklığını belirtmiş ve Ayhan'a, "gününü göreceğini" söylemiştir. Müteakiben kimliği belirsiz kişilerce telefonla tehdit edilmiştir.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

10 Haziran 1992 tarihinde 21.30 sularında Mehmet Emin Ayhan ve eşi evlerine dönerken, hastane yakınlarındaki apartman binalarının zemin katında bulunan bir kahvede oturan üç adamdan biri, yanlarına yaklaşmıştır. Diğer iki adam aniden paltolarının altında sakladıkları silahları çıkararak sokak lambalarına ateş etmiştir. Üçüncü adam Ayhan'a yaklaşarak bir tabanca ile onu boynundan vurmuştur. Ayhan, olay yerinde ölmüştür. Adamlar, beyaz bir Renault Toros arabaya binerek uzaklaşmışlardır.

Beş dakika içerisinde güvenlik güçleri mensupları, olay mahalline ulaşmışlardır. Ölen kişinin eşi, memurlara arabanın uzaklaştığı yönü göstererek sokakların ve evlerin, hızlı bir şekilde araştırılmasını istemiştir. Ayrıca sözlü olarak da kahve sahibinin, sözkonusu üç adamın kimlikleri hususunda sorgulanmasını talep etmiştir. Memurlar, bu istekleri yerine getirmemişlerdir.

10 Haziran 1992 tarihinde Terörle Mücadele Şubesi'nden dört polis memuru olay mahallinde bir rapor hazırlamıştır. Bu raporda, olay mahalli tasvir edilmiş, bir tabanca ve bir Kalaşnikof tüfekten ateş edilmiş

ve yerde bulunmuş, kullanılmış fişekler teşhis edilmiştir. Raporda, tanıklardan ifade alındığına değinilmemiştir. Ayrıca 10 Haziran 1992 tarihli ve aynı dört memur ile beşinci bir diğer memur tarafından imzalanan diğer bir raporda, polislerin olay yerine vardığı sırada olay mahallinde birçok kişinin bulunduğu belirtilmiştir. Rapora göre, hiç kimse, olanlara ilişkin tanıklık etmemiştir.

Ölen kişinin cesedi, Silvan Devlet Hastanesi'ne getirilmiştir. Hastanede Silvan Cumhuriyet Savcısı, iki doktorun da katılımıyla bir otopsi gerçekleştirmiştir. Bu doktorlardan biri olan Zeki Tanrıku, Mehmet Emin Ayhan'ın meslektaşı ve arkadaşısıdır ve müteakiben aynı şekilde öldürülmüştür. Bir sayfalık otopsi raporu, ölen kişinin fiziksel özelliklerini de içermektedir. Ölüm nedeni, silahların neden olduğu yaralanmalar sonucu oluşan beyin hasarıdır. Raporu imzalayan doktorlar, yaraların açık olması nedeniyle "klasik bir otopsi" yürütmeye gerek görmediklerini belirtmişlerdir.

30 Haziran 1992 tarihinde Silvan polisi tarafından alınan bir ifade ile ilk başvuran, katillerin yüzlerini görmediğini ve kimliklerine ilişkin şüphesi olmadığını belirtmiştir.

16 Eylül 1992 tarihinde ilk başvuran, emeklilik haklarını talep etme amacıyla, Silvan Cumhuriyet Savcısı'na, eşinin bir hastasını ziyaretten dönerken teröristlerce öldürüldüğüne ilişkin bir yazı göndermiştir.

23 Kasım 1993'de Silvan Cumhuriyet Savcılığı, hazırlık soruşturmasını tamamlamıştır. Söz konusu suçun, Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı'na soruşturulmasına karar vermiş ve dava dosyasını, Savcılığa göndermiştir. Yazılı olarak, karara itiraz edilebileceğini belirtmiştir. Başvuranlar, haberdar edilmedikleri için karara itiraz etmediklerini belirtmektedirler.

4 Nisan 1994 tarihinde ilk başvuran, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı'nın kendisini, soruşturmanın sonucuna ilişkin haberdar etmesini istemiştir. 4 Nisan 1994 tarihli cevabında Savcılık, ilk başvurana eşinin katillerinin izlenmekte olduğunu bildirmiştir.

25 Kasım 1994 tarihinde Sağlık Bakanlığı, Mehmet Emin Ayhan ve Zeki Tanrıku'nun öldürülmelerine ilişkin yürütülmekte olan hazırlık soruşturmalarına ilişkin bilgi talep etmek üzere Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı'na yazı göndermiştir. 7 Aralık 1994 tarihinde Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı, Sağlık Bakanlığı'na her ikisinin de devlet memurlarına gözdağı vermek amacıyla "yasadışı bölücü örgüt" tarafından öldürülmüş olduğu şeklinde cevap vermiştir.

19 Kasım 1997'de başvuranlar bir kez daha Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı'na yazı göndererek soruşturmanın sonucu hakkında bilgi istemişlerdir. 26 Kasım 1997'de Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı, başvuranlara 2 Aralık 1993'de kendisinin yetki sahibi olmadığına karar vererek dava dosyasını, Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı'na gönderdiğini bildirmiştir.

9 Ocak 1998 tarihinde Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı, ilk başvurana kendi soruşturma dosyalarını bir kez daha incelediklerini bildirmiştir. Cumhuriyet Savcısı, katillerin yasadışı silahlı bir örgüt olan Hizbullah'a mensup olduklarının tespit edildiğini ancak henüz yakalanamadıklarını belirtmiştir.

29 Aralık 2005 tarihli bir mektupta başvuranlar Mahkeme'ye, Dr Ayhan'ın katili olan K.A. aleyhindeki cezai takibatın halen Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nin 6. Dairesi huzurunda devam etmekte olduğunu bildirmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 13 Aralık 2005 tarihli duruşma tutanaklarına göre, şu an bir kaçak olan M.A.'nin gözaltına alınması için arama emri çıkarılmıştır ve cezai takibat devam etmektedir.

2. Hükümet tarafından sunulduğu şekliyle olaylar

Dr Ayhan'ın öldürülmesini müteakiben yetkili makamlar ivedi olarak soruşturma başlatmıştır. Ayrıca, Diyarbakır Kriminal Polis Laboratuvarı'nda yürütülen bir balistik incelemede olay mahallinde bulunan fişeklerin, 11 Kasım 1993'de Silvan Kazası'ndaki Sulak Köyü'nün Düzova Mezrası'nda güvenlik güçlerince düzenlenen bir operasyon sırasında ölü olarak ele geçirilen Ş.B. isimli teröriste ait bir silahtan ateşlendiği tespit edilmiştir.

Hizbullah mensubu İ.B., M.A. ve B.O.'nun ifadelerinden, Dr Ayhan'ın yine Hizbullah mensubu olan K.A. tarafından öldürülmüş olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu tarihte bölgedeki koşullar, özellikle PKK ve Hizbullah terör örgütleri arasındaki rekabet ve ölen kişinin, PKK sempatisini olması gözönüne alındığında Hizbullah tarafından öldürülmüş olması büyük bir olasılıktır.

Dolayısıyla yetkili makamlar, yukarıda anılan Hizbullah mensuplarınca ileri sürülen iddialara ilişkin bir soruşturma başlatmıştır. Bu bağlamda, K.A.'nin gözaltına alınması için bir arama emri çıkarılmıştır.

29 Ağustos 2001'de K.A., Bursa İli'nde polis tarafından yakalanmıştır.

19 Eylül 2001 tarihli bir iddianamede K.A., diğer suçlar yanında, Dr Mehmet Emin Ayhan'ın öldürülmesi ile suçlanmıştır. Sanık aleyhindeki cezai takibat devam etmektedir.

B. Taraflarca sunulan belgeler

1. Başvuran tarafından sunulan belgeler

Başvuranlar, iddialarına desteklemek üzere bir takım belgeler sunmuşlardır. Söz konusu belgeler, ilgili kısımları ile, aşağıda özetlenmiştir:

(a) Ocak 1998 tarihli Susurluk raporu

Mahkeme huzurunda başvuran, ilk olarak *Yaşa/Türkiye* davasında Mahkeme'ye sunulan sözde Susurluk Raporu'na değinmiştir (2 Eylül 1998 tarihli karar, *Hüküm ve Karar Raporları* 1998-VI, 2423-24, § 46). Rapor, başvuranın avukatı Komisyon önündeki davalarda başvuran adına son

savunmaları sunduktan sonra 1998 senesi Şubat ayında hazır hale gelmiştir. Sözkonusu gizli rapor ilk olarak yalnızca, 13 Ağustos 1997 tarihinde raporu yetki alan içerisinde yer alan Müfettişler Kurulu'ndan talep eden Başbakan için hazırlanmıştır. 1998 senesi Ocak ayında raporu kabul etmesini müteakiben Başbakan, esasından ve eklerinden on bir sayfanın gizli tutulması yoluyla, halka sunmuştur.

Giriş kısmında raporun, adli tahkikata dayanmadığı ve resmi bir soruşturma raporu teşkil etmediği belirtilmektedir. Bilgi alma ve esasen Türkiye'nin güneydoğusunda meydana gelen ve siyasi şahsiyetler, hükümet kurumları ve gizli gruplar arasındaki üç taraflı ilişkinin mevcudiyetini doğrulayan belli olayları tanımlama amacıyla hazırlanmıştır.

Rapor, verilen emirler üzerine gerçekleştirilen adam öldürmeler, tanınmış şahsiyetlerin veya Kürt yandaşlarının öldürülmesi ve Devlet'e hizmet ettikleri kabul edilen bir grup "muhabir" tarafından düzenlenen kasıtlı eylemler gibi olay dizilerini incelemiştir. Raporda bölgede terörizmi canlandırmak için verilen mücadele ve özellikle uyuşturucu ticaretinin yapıldığı alanda oluşturulan yeraltı ilişkileri arasında bir bağlantı olduğu sonucuna varılmıştır.

(b) Silvan Cumhuriyet Başsavcısı'nın yetkisizlik kararı

23 Kasım 1993 tarihinde Silvan Cumhuriyet Başsavcısı, bir yetkisizlik kararı çıkarmış ve Mehmet Emin Ayhan'ın öldürülmesine ilişkin soruşturmayı, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'ndeki Cumhuriyet Başsavcılığı'na havale etmiştir.

(c) Olay mahalli ve 10 Haziran 1992 tarihli teftiş raporu

Silvan Emniyet Müdürlüğü terörle mücadele şubesinden dört polis memuru, olay mahallinde iki rapor hazırlamıştır. İlk raporda, olay mahalli tanımlanmış ve bir tabanca ile Kalaşnikof tüfeklerden ateş edilen ve yerde bulunmuş kullanılmış fişekleri teşhis edilmiştir.

Aynı dört polis memuru ve beşinci bir diğer polis memurunca imzlanan ve yine 10 Haziran 1992 tarihli ikinci raporda, polis geldiği sırada olay mahallinde birçok kişinin mevcut bulunduğu belirtilmiştir. Rapora göre, kimse olanlara ilişkin tanıklık edememiştir.

(d) Olay mahallinin taslağı

Sözkonusu taslak, cinayet mahallinde bulunan iki polis tarafından hazırlanmıştır. Taslakta cesedin yeri, bulunan fişekler, çevredeki bina ve sokaklar tarif edilmektedir.

(e) 10 Haziran 1992 tarihli otopsi raporu

Rapor, Silvan Silvan Cumhuriyet Başsavcılığı'na bağlı bir savcı tarafından hazırlanmıştır. Ölen kişinin fiziksel özelliklerinin bir tanımını kapsamaktadır. Ölüm nedeninin, ateş edilmesi nedeniyle oluşan sonucu meydana gelen beyin hasarı olduğu belirtilmektedir.

(f) 11 Haziran 1992 tarihli balistik raporu

Olay mahallinde ele geçirilen 10 fişek ve 2 kurşun üzerinde yapılan balistik testleri Bölge Polis Laboratuvarı tarafından gerçekleştirilmiştir. Karşılaştırmalı bir inceleme, çeşitli bakımlardan uyuşma olduğunu ortaya koyarak, tek kaynak olduğuna işaret etmiştir. Fişek ve kurşunlar, soruşturmayı yürütenlerin eline geçecek silahlarla karşılaştırılmaları amacıyla laboratuvar arşivlerinde tutulmuştur.

(g) Cennet Ayhan'ın 30 Haziran 1992 tarihli ifadesi

Başvuran, kocasının öldürülmesiyle ilgili polise verdiği ifadede, kocasının evlerinin önünde ona bir kez ateş eden biri tarafından öldürüldüğünü ve katilin ateş ettikten sonra iki kişiyle birlikte kaçtığını anlatmıştır. Polis memurları ateş edildikten hemen sonra gelmiş ve katilleri durdurmak için havaya ateş etmiştir. Ancak aynı anda şehrin elektriği kesilmiş ve katiller kaçmıştır. Başvuran, ayrıca, katillerin yüzünü görmediğini ve kocasının öldürülmesinden şüphelendiği kimsenin bulunmadığını ifade etmiştir.

(h) Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcısı'nın Sağlık Bakanı'na yazısı

Cumhuriyet Başsavcısı, 7 Aralık 1994 tarihli yazısında, Sağlık Bakanı'na, Silvan Devlet Hastanesi'nde çalışan Dr. Mehmet Emin Ayhan ve Dr. Zeki Tanrıkulu'nun teröristlerce öldürüldüğünü ve cinayetin faillerinin bulunup tutuklanmaları için yapılan soruşturmanın askıda olduğunu bildirmiştir.

(i) Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcısı'nın başvuruların temsilcisine yazısı

Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcısı, 9 Ocak 1998 tarihli yazısında, başvurulardan Cennet Ayhan'a, avukatı aracılığıyla, Mehmet Emin Ayhan'ın katillerini bulmak için yürütülen soruşturmanın devam ettiğini bildirmiştir.

(j) 14 Aralık 1999 tarihli balistik raporu

Olay mahallinde ele geçirilen fişekler üzerinde yapılan balistik testler Diyarbakır Kriminal Polis Laboratuvarı tarafından gerçekleştirilmiştir. Yapılan karşılaştırmalı inceleme, Şehmus Bal adlı teröriste ait olarak bulunan 8002594 1989 seri numaralı Tabuk (Kalaşnikof) tipi tüfekle benzerlik ortaya koymuştur.

(k) Mehmet Emin Ayhan cinayetinin failleri oldukları iddia edilen kişiler aleyhinde cezai takibat

3 Mayıs 1995 tarihinde, I.B., M.A. ve B.O., polis memurları tarafından Hizbullah'la olan bağlantılarıyla ilgili olarak sorgulanmıştır. Zanlılar örgütün yasadışı eylemlerine karıştıklarını, kendilerini savunmak ve İran benzeri bir devlet kurmak amacıyla PKK'ye karşı savaştıklarını kabul etmişlerdir. I.B. örgütün askeri kanadından sorumlu olduğunu, M.A.'nın ise yardımcısı olduğunu açıklamıştır. I.B. ayrıca Dr. Mehmet

Emin Ayhan da dahil olmak üzere bazı PKK sempatanlarını öldürdüklerini kaydetmiştir.

4 Mayıs 1995 tarihinde, üç zanlı, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne bağlı Cumhuriyet Başsavcılığı'nda sorgulanmıştır. Zanlıların tümü Hizbullah veya bu örgütün yasadışı eylemleriyle ilgileri olduğunu reddetmişler, 3 Mayıs 1995 tarihli ifadelerinin baskı altında alındığını iddia etmişlerdir. Aynı gün, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne çıkarılmışlar ve mahkemenin tek hakimi tarafından sorgulanmışlardır. Zanlıların tümü suçlamaları reddetmiş, polis memurları tarafından alınan ifadelerinin gerçeği yansıtmadığını ve baskı altında alındığını iddia etmişlerdir.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne sunulan 9 Haziran 1995 tarihli iddianamede, I.B. ve M.A. da dahil olmak üzere on bir kişi hakkında, ülkenin bir bölümünü ayırıp bir Kürt-İslam devleti kurmak amacıyla olan yasadışı terör örgütü Hizbullah'a üye olmaları nedeniyle cezai takibat açılmıştır. Bu kişiler Silvan'da Dr. Ayhan haricinde 40-45 kadar kişiyi öldürmekle de suçlanmışlardır.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi, 29 Nisan 1999 tarihinde, I.B. ve M.A.'yı, Türk Ceza Kanunu'nun 168 § 2. Maddesi uyarınca yasadışı terör örgütüne üye olmaktan suçlu bulup, on iki yıl altı ay hapis cezasına çarptırmıştır.

30 Nisan 1999 tarihinde, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı, 29 Nisan 1999 tarihli karara itiraz etmiş ve delil yetersizliğine dayanarak I.B. ve M.A.'nın beraat etmelerini talep etmiştir. I.B. ve M.A. da, belirlenemeyen bir tarihte Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin kararına itiraz etmiştir.

Yargıtay, 29 Kasım 1999 tarihinde, zanlıların örgüt üyeliğinden suçlu bulunmaları için yeterli delil bulunmaması ve ilk derece mahkemesinin I.B. ve M.A.'yı yasadışı ateşli silah bulundurmaktan suçlu bulmaması nedeniyle, Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin 29 Nisan 1995 tarihli kararını bozmuştur.

Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi Müdürü, 4 Temmuz 2000 tarihli bir yazıyla, Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne bağlı Cumhuriyet Başsavcısı'na, K.A.'nın M.A. ve (Şehmus kod adlı) I.B.'nin emriyle gerçekleşen Dr. Ayhan cinayetinden arandığını bildirmiştir.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı, 10 Temmuz 2000 tarihli ek iddianamede, I.B. ve M.A.'yı, Dr. Mehmet Emin Ayhan'ın öldürülmesini planlamak ve ölüm emrini vermekle suçlamıştır. Cumhuriyet Savcısı cinayetin K.A. tarafından işlendiğini kaydetmiştir.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı, 6 Kasım 2000 tarihinde, K.A. hakkında, K.A.'yı Hizbullah terör örgütü adına silahlı saldırılar gerçekleştirmekle suçlayan bir iddianame hazırlamıştır. İddianamede, K.A.'nın, M.A. ve I.B.'nin verdiği emirlerle, Dr. Ayhan'ı öldürdüğünü iddia etmiştir. Bu nedenle K.A.'nın, Türk Ceza Kanunu'nun 146. Maddesi kapsamında cezalandırılmasını, gıyabında yargılanmasını ve K.A. aleyhindeki cezai yargılamanın, M.A. ve I.B.

aleyhinde askıda bulunan cezai yargılamayla birleştirilmesini talep etmiştir.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi, 17 Kasım 2000 tarihinde, K.A. hakkında, Hizbullah terör örgütünün gerçekleştirdiği silahlı saldırılara karıştığı gerekçesiyle gıyabi tutuklama kararı çıkarmıştır.

Dr. Mehmet Emin Ayhan'ın katili olduğu iddia edilen K.A., 29 Ağustos 2001 tarihinde Bursa'da yakalanmıştır.

Olay mahallinde düzenlenen 12 Eylül 2001 tarihli soruşturma raporuna göre, K.A. Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'nde gözaltında tutuluyordu. Aynı tarihte, polis memurlarıyla beraber bir cumhuriyet savcısı ve bir katip, K.A.'yı, suçu işlediği olay mahalline götürmüştür. K.A., Dr. Ayhan'ın öldürüldüğü yerde, cinayeti M.E. ve Z.B. ile beraber işlediğini itiraf etmiştir. Ayrıca cinayet planının ayrıntılarını ve cinayetin ardından nasıl kaçtıklarını anlatmıştır.

K.A. ve beraberindeki zanlılar aleyhinde, 19 Eylül 2001 tarihinde sunulan iddianamede, Cumhuriyet Başsavcısı, K.A.'nın Hizbullah terör örgütünün etkin bir üyesi olduğunu ve Dr. Mehmet Emin Ayhan da dahil olmak üzere beş kişinin öldürülmesine karıştığını öne sürmüştür. Dr. Ayhan'ın M.E. ve Z.B. tarafından PKK sempatizanı olduğu için vurularak öldürüldüğünü ve cinayet sırasında K.A.'nın silahlı gözcü olarak hareket ettiğini kaydetmiştir.

Devlet Güvenlik Mahkemesi, 29 Ocak 2002 tarihinde, K.A. aleyhindeki cezai yargılamayı, B.O. aleyhinde askıda olan cezai yargılamadan ayırmaya karar vermiştir.

K.A. 21 Ocak 2002 tarihinde Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne çıkarılmıştır. Duruşmada, aleyhine yapılan suçlamaları reddetmiş, Hizbullah üyesi olmadığını ve cinayetlerin hiçbirisiyle ilgisi olmadığını iddia etmiştir. Suçları itiraf ettiği ifadesinin, gözaltında tutulduğu sırada polis memurları tarafından işkence altında alındığını ileri sürmüştür. K.A., ayrıca, olay mahallinde düzenlenen 12 Eylül 2001 tarihli soruşturma raporuyla ilgili sorgulandığında, Cumhuriyet Savcılığı'nın hazırladığı raporun içeriğinin gerçeği yansıtmadığını, cinayet mahalline hiç götürülmediğini ve önceden hazırlanan ifadeleri vermeye zorlandığını iddia etmiştir.

5 Şubat 2002 tarihinde, K.A.'nın suç ortağı olduğu iddia edilenlerden I.B. yakalanmıştır. Cumhuriyet Savcısı'yla Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin tek hakimine verdiği 6 Şubat 2002 tarihli ifadesinde, I.B., Hizbullah üyesi olduğunu ve bu örgütün yasadışı eylemlerine katıldığını reddetmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMASI

İlgili iç hukuka dair tam açıklama izleyen davada ortaya konmuştur: *Tanrıkulu – Türkiye* [BD], no. 23763/94, §§ 52-61, AİHM 1999-IV.

HUKUK

1. HÜKÜMET'İN ÖN İTİRAZI

Hükümet, başvuruların, AİHS'nin 35 § 1. Maddesi'nde belirtilen iç hukuk yollarının tüketilmesi koşulunu yerine getirmediğini belirtmiştir. Bu bağlamda, Mehmet Emin Ayhan'ın ölümünün yetkili makamlarca halen araştırıldığını ve sanıklar aleyhindeki cezai yargılamanın Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nde halen askıda olduğunu beyan etmiştir. Bununla beraber, başvurular, yetkili makamlara, hiçbir aşamada, cinayetin arkasında Devlet ajanlarının olduğunu ve AİHM'ye sundukları şikayetin, başvuranlardan Cennet Ayhan'ın polise verdiği 30 Haziran 1992 tarihli ifadesi ile Cumhuriyet Savcılığı'na yazdığı 16 Eylül 1992 tarihli yazıyla tamamen çeliştiğini iddia etmemişlerdir. Hükümet ek olarak, başvuranlardan Cennet Ayhan'ın, kocasının ölümüyle ilgili olarak hiç tazminat talebinde bulunmadığını belirtmiştir.

Başvuranlar, AİHM'nin içtihadına atfederek, yetkili makamların sorumlu tutulacağı kanuni bir mazerete dayanmayan adam öldürme şikayeti konusunda, Türkiye'nin güneydoğusundaki iç hukuk yollarının etkili olmadığını iddia etmişlerdir. Başvuranlar, yetkili makamları başvurularında belirttikleri iddialardan sorumlu tutmaları durumunda, yaşamlarının riske gireceğini belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak, başvuranlar, Dr. Zeki Tanrıkulu'nun eşinin yetkili makamları kocasının ölümüyle ilgileri olmakla suçladığında, baskıya maruz kaldığını gözlemlemişlerdir. Buna ek olarak, Mehmet Emin Ayhan'ın katilleri teşhis edilmediği için, ölümüyle ilgili tazminat da talep etmemişlerdir.

AİHM, AİHS'nin 35 § 1. Maddesi'nde atıfta bulunulan iç hukuk yollarının tüketilmesi koşulunun, başvuruları, iddia edilen ihlallerinin düzeltilmesini sağlamak için, öncelikle iç hukuk sisteminde mevcut ve yeterli bulunan başvuru yollarını kullanmaya zorunlu kıldığını yinelemektedir. Başvuru yolları, hem teoride hem de uygulamada yeterince güvenilir olmalıdır, bu koşullar sağlanmadığı takdirde gerekli erişilebilirlik ve etkinlikten yoksun olacaklardır. 35 § 1. Madde, ayrıca, sonrasında AİHM'ye sunulacak şikayetlerin, en azından içeriği ve iç hukukun belirlediği biçim bakımından, gerekli koşullar ve süre sınırlarıyla uyumlu olarak uygun iç birimlere yapılması ve bunun yanında, AİHS'nin ihlalini önleyebilecek usule ilişkin her türlü yöntemin kullanılması şartlarını koşmaktadır. Öte yandan, yetersiz ve etkisiz iç hukuk yollarına başvurma mecburiyeti bulunmamaktadır. (bkz. *Aksoy – Türkiye*, 18 Aralık 1996 tarihli karar, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-VI, s. 2275-76, §§ 51-52 ve *Akdivar ve Diğerleri – Türkiye*, 16 Eylül 1996 tarihli karar, *Reports* 1996-IV, s. 1210, §§ 65-67)

İç hukuk yollarının tüketilmediğini iddia eden Sorumlu Hükümet, AİHM'ye, başvuruların müracaat etmediği başvuru yollarını yeterince açık olarak tanımlamakla ve başvuru yollarının sözkonusu zamanda hem teoride hem de uygulamada etkili ve mevcut olduğu, başka bir deyişle erişilebilir olduğu, başvuruların şikayetlerini telafi edebilecek yetkinlikte olduğu ve sonuca götürme yolunda makul olasılıkların bulunduğu konusunda ikna etmekle yükümlüdür (bkz. *Akdivar ve Diğerleri*, yukarıda sözü edilen, s. 1211, § 68).

AİHM, 29 Şubat 2000 tarihli kabuledilebilirlik kararında, başvuranlardan Cennet Ayhan'dan medeni hukuk ya da idare hukuku kapsamında tazminat davası açmasının istenmemesine karar verildiğini anımsar. Ayrıca, ihtilaf konusu olan cezai soruşturmanın AİHS

kapsamında etkili addedilip addedilemeyeceği sorusunun, başvuranların şikayetlerinin içeriğiyle yakından ilişkili olduğuna ve esaslara eklenmesine karar vermiştir. Bu soruyla ilgili olarak tarafların sunduğu görüşleri dikkate alarak, AİHM, AİHS'nin 2. ve 13. Maddeleri uyarınca şikayetlerin içeriğinin incelenmesinde bu hususa yönelmeyi uygun bulmaktadır.

II. AİHS'NİN 2. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, Dr. Mehmet Emin Ayhan'ı Devlet ajanlarının vurup öldürdüğünü veya buna göz yumduklarını ve yetkili makamların Dr. Ayhan'ın öldürülmesiyle ilgili etkili bir soruşturma yapmadıklarını iddia etmişlerdir. Başvuranlar AİHS'nin 2. Maddesi'ne dayanmışlardır. Bu Madde'ye göre:

“1. Herkesin yaşam hakkı yasanın koruması altındadır. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın yerine getirilmesi dışında hiç kimse kasten öldürülemez.

2. Öldürme, aşağıdaki durumlardan birinde kuvvete başvurmanın kesin zorunluluk haline gelmesi sonucunda meydana gelmişse, bu maddenin ihlali suretiyle yapılmış sayılmaz:

a) Bir kimsenin yasadışı şiddete karşı korunması için;

b) Usulüne uygun olarak yakalamak için veya usulüne uygun olarak tutuklu bulunan bir kişinin kaçmasını önlemek için;

c) Ayaklanma veya isyanın, yasaya uygun olarak bastırılması için.”

A. Tarafların Savları

1. Başvuranlar

Başvuranlardan Cennet Ayhan, Cumhuriyet Savcısı'na yazdığı 16 Eylül 1992 tarihli yazıda “terörist” sözcüğünü kullandığında, kocasının ölümünde parmağı bulunan Devlet'in ırkçı ve gerilla karşıtı tehlikeli güçlerini ima etme niyetinde olduğunu iddia etmiştir. Bu nedenle Hükümet'in, Cennet Ayhan'ın eşinin ölümüyle ilgisi oldukları gerekçesiyle yetkili makamları suçlamadığı görüşü doğru değildir. Ayrıca Cennet Ayhan'ın polise verdiği 30 Haziran 1992 tarihli ifade, eşinin ölümünden ne PKK ne de Hizbullah üyelerinden şüphelendiğinin teyidi olarak görülmelidir. Cennet Ayhan'ın bunlardan şüphelenmek için bir neden yoktur.

Başvuranlar, yetkili makamlar aleyhindeki iddialarını desteklemek amacıyla, Devlet ajanlarının katillerin kaçmasını sağlamak için Silvan'a elektrik ikmalini kestiklerini düşündüklerine dikkati çekmişlerdir. Ek olarak, yetkili makamların yaptığı soruşturmanın yetersizliği, maksadın, Mehmet Emin Ayhan'ın katillerini korumak olduğunu da ortaya koymuştur. Başvuranlar, Ayhan'ın öldürülmesini Hizbullah'la ilişkilendirmek için ortada kanıt olmadığını ve İ.B., M.A. ve B.O.'nun Hükümet'in dayandığı ifadelerini aslında duruşmada geri aldıklarını iddia etmişlerdir. Bu kişilerin Mehmet Emin Ayhan'ı öldürmeye teşvik etmekle hiç suçlanmamaları önemli bir husustur. Başvuranlara göre, bu kişilerin ifadeleri işkence altında alınmıştır. Başvuranlar, K.A.'nın aslında daha

sonra tutuklandığını ve Mehmet Emin Ayhan'ı öldürdüğünü kabul etmediğini ileri sürmüşlerdir.

Başvuranlar, soruşturma dosyasındaki bazı öğelerin doğruluğuna da itiraz etmişlerdir. Olay mahallinin haritasında, kahvehaneye ilgili her türlü göndermenin görmezden gelindiğini ve böylece cinayetin gerçekleştiği zaman orada olabilecek tanıkların aranıp bulunması gerekliliğini de ortadan kaldırdığını kaydetmişlerdir. Başvuranlar, tanık bulunabilmesi için, soruşturmanın kahvehanede yapılması gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Öte yandan, olayla ilgili civarda kimse sorgulanmamıştır. Başvuranlar, Hükümet'in hazırladığı ikinci olay raporunun gerçekleri yansıttığına itiraz etmişlerdir. Bu raporun, onlar başvurularını gözlemler için ilettikten sonra düzenlendiğine inanmaktadırlar. Başvuranlara göre, Hükümet'in hazırladığı rapor, polis ulaştığında olay yerinde pek çok kişinin bulunduğunu, bu kişilerin cinayete ilgili sorgulandığını ancak hiçbirinin ne olduğuyla ilgili tanıklık edemediğini ifade etmektedir.

Başvuranlar ayrıca, olay raporunun ve otopsi raporunun hazırlanma süresine dikkat çekmiştir. Otopsiyi yapan doktorlardan biri olan Zeki Tanrıkulu'nun, birinci başvurana, tam otopsi yapmak istediğini ancak, güvenlik güçlerinin baskısı altında bunu yapamadığını ve otopsi raporunu imzaladığını söylediğini ileri sürmüşlerdir. Buna ek olarak, cesede ait hiçbir fotoğraf çekilmemiş ve Mehmet Emin Ayhan'ı öldüren kurşunlar incelemeye alınmamıştır. Bunlar, başvuranların, Dr. Zeki Tanrıkulu gibi, Dr. Mehmet Emin Ayhan'ın, Devlet tarafından planlanmış bir infaza kurban gittiği sonucuna varmalarına neden olmuştur.

2.Hükümet

Hükümet, kanıtların, Mehmet Emin Ayhan'ın, bir PKK/Kürt sempaticisi olması ve Hizbullah ile PKK arasındaki rekabete dikkate alındığında, Hizbullah üyeleri tarafından öldürüldüğüne işaret ettiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda, I.B., M.A. ve B.O. isimli, yirmi iki cinayetle suçlanan Hizbullah üyelerinin, yine bir Hizbullah üyesi olan K.A.'ya Mehmet Emin Ayhan'ı öldürmesi talimatını verdiklerine dikkat çekmiştir. Hükümet'e göre, yetkililer, hayatı, bir terör örgütünün elinde risk altında olan bir kişinin öldürülmesini önlemek için adım atmamaktan sorumlu tutulamaz. Yerel soruşturmanın hiçbir safhasında, başvuranların, Mehmet Emin Ayhan'ın ölümünden dolayı yetkilileri suçlamadığını da tekrarlamıştır. Davadaki kanıtlar, şimdiye kadar, Dr. Ayhan'ın öldürülmesi ve Hükümet arasında hiçbir sebep sonuç bağı ortaya koymamıştır.

Hükümet, ayrıca, yetkililerin pasif davrandığı ya da failleri takip etmediğinin söylenemeyeceğini belirtmiştir. Dr. Ayhan'ı öldürdüğü iddia edilen kişi, yakalanarak yargılanmasına başlanmıştır ve cezai takibat Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam etmektedir.

B.AİHM'nin değerlendirmesi

1.Dr. Mehmet Emin Ayhan'ın öldürülmesine ilişkin olarak

Yaşam hakkını koruyan ve yaşam hakkının elden alınmasına ilişkin koşulları ortaya koyan 2. madde, AİHS'nin, derogasyona müsaade edilmeyen, en temel maddelerinden biridir. 3. madde ile birlikte, Avrupa

Konseyi'ni oluşturan demokratik toplumların temel değerlerinden birini de muhafaza eder. Dolayısıyla, yaşam hakkının elden alınmasının haklı görülebileceği koşullar çok sıkı bir şekilde yorumlanmalıdır. Bireylerin korunmasına ilişkin bir sözleşme olarak AİHS'nin hedef ve amacı, 2. maddenin, teminatlarını uygulanabilir ve etkili kılabilmeye yönelik yorumlanması ve uygulanmasını gerektirir (bkz. *McCann ve Diğerleri – İngiltere*, 27 Eylül 1995 kararı, Seri A no. 324, ss. 45-46, p 146-147).

2. maddenin sunduğu teminatın korunmasının önemi ışığında, AİHM'nin, yaşam hakkının elden alınmasına dair iddiaları, yalnızca Devlet görevlilerinin davranışlarını değil aynı zamanda tüm koşulları dikkate alarak, en titiz şekilde incelemesi gereklidir (bkz. diğerlerinin yanı sıra, *Orhan – Türkiye*, no. 25656/94, § 326, 18 Haziran 2002).

AİHM, rolünün ikincil niteliğine ilişkin olarak hassastır ve belirli bir davanın koşullarının kaçınılmaz kılmadığı hallerde, birinci derece mahkemesi rolünü üstlenmede temkinli olması gereklidir (bkz. örneğin, *McKerr – İngiltere*, (karar), no. 28883/95, 4 Nisan 2000). Yerel yargılamanın yapıldığı hallerde, kendi kanıt değerlendirmesini, ulusal mahkemelerin değerlendirmesinin yerine koymak AİHM'nin görevi değildir ve kural olarak, ellerindeki kanıtları incelemek bu mahkemelerin görevidir (*Klaas – Almanya*, 22 Eylül 1993 kararı, Seri A no. 269, s. 17, § 29). AİHM'nin, yerel mahkemelerin tespitleri ile bağlı olmamasına rağmen, normal koşullarda, bu mahkemelerin vardığı tespitlerden ayrılması için ikna edici faktörlere ihtiyacı vardır (*ibid.*, s. 18, § 30). Yine de, 2. ve 3. madde bağlamında iddiaların ortaya konduğu hallerde, bazı yerel işlemler ve soruşturmalar yapılmış olsa dahi, AİHM'nin özel itina göstermesi gereklidir (bkz. *mutatis mutandis*, *Ribitsch – Avusturya*, 4 Aralık 1995 kararı, Seri a A no. 336 § 32, ve *Avşar – Türkiye*, no. 25657/94, § 283, AİHM 2001-VII (bölümler)).

Yukarıdaki ilkeleri dikkate alarak, AİHM, bu davada ortaya çıkan konuları, taraflarca sunulan yazılı belgeler ve özellikle tarafların, sözkonusu olaya yönelik yapılan yargı soruşturmasına ilişkin ortaya koydukları belgeler ve tarafların esaslara ilişkin yazılı görüşleri bağlamında inceleyecektir.

AİHM, başvuruların, akrabaları olan Dr. Mehmet Emin Ayhan'ın öldürülmesine Devlet görevlilerinin karışmış olmasına ilişkin ciddi iddialar ortaya attıklarını not eder. Başvuranlar, akrabalarının, aynı hastanede çalışmış olan ve davası AİHM'de incelenmekte olan Dr. Zeki Tanrıkulu'nun öldürüldüğü gibi, meçhul saldırganlarca öldürüldüğünü önemle vurguladıklarını not eder (*Tanrıkulu – Türkiye* [BD], no. 23763/94, AİHM 1999-IV). Bu bağlamda, Susurluk Raporu'na atıfta bulunarak, başvurular, Dr. Ayhan'ın öldürülmesinin, Devlet'in, bölgede tanınmış Kürtleri korkutma politikasının bir parçası olduğunu iddia etmiştir. Ayrıca, Dr. Ayhan'a, bir polisin hastaneye yatmasını reddettiği için yapıldığı iddia edilen tehditleri de dayanak olarak almışlardır. Bu anlatılanlar bağlamında, AİHM, Dr. Mehmet Emin Ayhan'ın ölümü öncesinde meydana geldiği iddia edilen olayların ve sözkonusu tarihte birkaç Kürdün öldürülmesinin, başvuruların, Dr. Ayhan'ın, Devlet görevlilerin iştirakiyle öldürüldüğüne dair iddialarını destekler nitelikte olduğu kanısındadır.

Ancak, AİHM'ye göre, AİHS'nin maksadı bağlamında gerekli olan kanıt standardı, "hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde" ilkesine dayalıdır ve bu tür bir kanıt, yeterince güçlü, açık ve birbiriyle uyumlu çıkarımların veya benzeri çürütülmemiş maddi karinelerin birlikte bulunması ile elde edilebilir (bkz. *İrlanda – İngiltere*, 18 Ocak 1978 kararı, Seri A no. 25, s. 65, § 161). Bu bağlamda, AİHM, bir Devlet'in AİHS bağlamında olan ve kendi organları ve görevlilerinin davranışlarından kaynaklanan sorumluluğunun, herhangi bir bireyin cezai sorumluluğu ile karıştırılmaması gerektiğini tekrarlar (bkz. yukarıda anılan *Avşar*, § 284).

Davanın kendine özgü koşullarına gelince, AİHM, ne birinci başvuranın ne de başka bir kişinin katillerin yüzünü gördüğünü not eder. Taraflarca sunulan belgelerden, başvuranların, soruşturma makamlarına verdikleri ifadelerde, Dr. Ayhan'ın katil(ler)i olduğundan şüphelendikleri kişilerin isimlerini verdikleri görülmemektedir. Bunun aksine, birinci başvuran, AİHM'de bunun maaş hakkını geri alma amacı taşıdığını ifade etmesine rağmen, 16 Eylül 1992 tarihli yazısında, kocasının teröristler tarafından öldürüldüğünü iddia etmiştir. Ayrıca, başvuranların Dr. Ayhan'ın Devlet görevlileri tarafından tehdit edildiği iddiaları ya da ölümünden önce hayatının risk altında olduğuna inanmak için yeterli sebep olduğu yalnızca onların olanları anlatma şekline dayalı idi.

Dolayısıyla, bu bağlamda eldeki tek kanıt, olay yerinde bulunan on mermi kovanı ve iki mermi idi. Kovan ve mermiler üzerinde yapılan adli tıp muayenesi, bunların Şehmus Bal isimli teröristin silahına ait olduğunu ortaya koymuştur. Ancak, Şehmus Bal'ın muhtemel iştirakini ya da sözkonusu silahın Dr. Ayhan'ın öldürülmesinde başka kişilerce muhtemelen kullanıldığını tespit etmeye yönelik soruşturmayı genişletmek amacıyla herhangi bir adım atıldığı görülmediğinden, bu tespit hiçbir sonuç vermemiştir.

Hükümet'in, Dr. Ayhan'ın Hizbullah mensupları tarafından öldürüldüğüne dair mütalaasına ilişkin olarak, AİHM, olaya karıştıkları iddia edilen şüphelilerin tümünün, kendilerine yönelik suçlamaları reddettiklerini ve bugüne kadar, kendilerine yönelik başlatılan cezai işlemlerin bu tür bir tespitle sonuçlanmadığını not eder.

Üstelik, başvuranların Susurluk Raporu'na dayanmalarına ilişkin olarak, geçmiş kararlarında (*Yaşa – Türkiye*, 2 Eylül 1998 kararı, *Reports* 1998-VI, §§ 95-96, *Özgür Gündem - Türkiye*, no. 23144/93, § 40 AİHM 2000-III), AİHM, gerekli olan kanıt standardı bağlamında, Devlet görevlilerinin adlarının belirli herhangi bir olayda geçtiğini belirlemede dayanak olarak alınamayacağına hükmettiğini hatırlatır. Başbakan'ın talebi ile hazırlanan ve yine kendisinin kamuya açıklanmasına karar verdiği bu raporun, yalnızca, terörle mücadeleyle ilgili sorunlara ilişkin bilgi sunmak ve bu sorunları analiz etmek ve önleyici ve araştırmaya yönelik önlemler tavsiye etmek amacıyla yapılmış ciddi bir çaba olduğu düşünülebilir.

Yukarıda anlatılanlar ışığında, AİHM, başvuranların akrabasının ölüm koşullarına yönelik iddiaların, spekülasyon ve varsayımdan öteye gitmediğini gözlemler. Dolayısıyla, dava dosyasındaki belgelerin, Dr. Mehmet Emin Ayhan'ın, başvuranların iddia ettiği koşullarda, herhangi bir Devlet görevlisinin veya Devlet makamları adına görev yapan bir

kimsenin iştirakiyle öldürüldüğü sonucuna gerekli kanıt standardı bağlamında ulaşmasını sağlamadığı kanısındadır.

Dolayısıyla, bu bağlamda 2. madde ihlal edilmemiştir.

2.Soruşturmanın yetersiz olduğu iddiasına ilişkin olarak

AİHS'nin 2. maddesi bağlamında, yaşam hakkını korumaya yönelik yükümlülük, Devlet'in, AİHS'nin 1. maddesi bağlamında daha genel olan "kendi yetkisine tabi herkese AİHS'de tanımlanan hak ve özgürlükleri sağlamak" görevi, dolaylı olarak, bireylerin güç kullanımı sonucunda öldürüldüklerinde etkili bir resmi soruşturma şeklinin bulunmasını da gerektirir (bkz. yukarıda anılan *Kıbrıs*, § 131; *Hugh Jordan – İngiltere*, no. 24746/94, § 105, AİHM 2001-III (bölümler); *Akdeniz ve Diğerleri – İngiltere*, no. 23954/94, § 89, 31 Mayıs 2001 ve *Kaya – Türkiye*, 19 Şubat 1998 kararı, *Reports* 1998-I, s. 324, § 86). Bu tür bir soruşturmanın temel maksadı, yaşam hakkını koruyan iç hukukun etkili olarak hayata geçirilmesini ve Devlet görevlilerinin veya birimlerinin sözkonusu olduğu davalarda, bunların sorumluluğu altında meydana gelen ölümlere izah getirmelerini sağlamaktır. Hangi tür soruşturma şeklinin bu amaçları karşılayacağı, koşullara göre farklılık gösterebilir. Ancak, uygulanan şekil ne olursa olsun, konunun dikkatlerine sunulmasından itibaren, yetkililer kendi inisiyatifleriyle hareket etmelidirler. Resmi bir şikayette bulunmayı ya da herhangi bir soruşturma yürütme sorumluluğunu üstlenmeyi en yakın akrabaya bırakamazlar (bkz. örneğin, *mutatis mutandis*, *İlhan – Türkiye* [BD], no. 22277/93, § 63, AİHM 2000-VII, ve yukarıda anılan *Avşar*, § 393). Ayrıca, en yakın akrabasının, kendi meşru çıkarlarını korumak için, sürece gerekli olduğu kadar katılması gereklidir (bkz. yukarıda anılan, *Hugh Jordan*, § 109, ve kurbanın ailesinin soruşturmaya ve mahkeme belgelerine erişiminin olmadığı *Oğur – Türkiye* [BD], no. 21594/93, § 92, AİHM 1999-III).

Devlet görevlilerince yapıldığı meşru olmadığı iddia edilen öldürmeye yönelik bir soruşturmanın etkili olabilmesi için, genel olarak, soruşturmadan sorumlu olan ve soruşturmayı yürüten kişilerin, olaylarda adı geçenlerden bağımsız olmaları gerektiği düşünülebilir (bkz. *Güleç – Türkiye*, 27 Temmuz 1998, *Reports* 1998-IV, §§ 81-82, ve yukarıda anılan *Oğur*, §§ 91-92). Bu, yalnızca hiyerarşik ve kurumsal bir bağlantının bulunmaması değil, bir bağımsızlık bulunması anlamına da gelir (bkz. örneğin, iddia edilen bir çatışmada bir kızın ölümünü soruşturan Cumhuriyet Savcısının, olayda adı geçen jandarmanın sağladığı bilgiye büyük ölçüde dayanması suretiyle bağımsız olmadığını sergilediği, *Ergi – Türkiye*, 28 Temmuz 1998, *Reports* 1998-IV, §§ 83-84).

Soruşturma, bu tür davalarda kullanılan gücün koşullar dahilinde haklı olup olmadığının belirlenmesi (bkz. yukarıda anılan *Kaya*, s. 324, § 87) ve sorumluların belirlenmesi ve yakalanması (bkz. yukarıda anılan *Oğur*, § 88) sonucuna ulaşmaya muktedir olması açısından da etkili olmak zorundadır. Bu, sonuca değil, yönteme ilişkin bir yükümlülüktür. Yetkililerin, başka unsurların yanı sıra, görgü tanığı ifadesini, adli tıp kanıtlarını ve uygun hallerde olay yerinde incelemeyi, balistik muayeneyi, yaralanmaya dair tam ve doğru bilgi içeren bir otopsiyi, klinik bulguların objektif analizini ve ölüm sebebini içeren kanıtları teminata almak için atabilecek adımları atmış olmaları gerekmektedir (bkz. otopsiyle ilgili olarak, *Salman – Türkiye* [BD], no. 21986/93, § 106, AİHM 2000-VII;

tanıklarla ilgili olarak, yukarıda anılan *Tanrıkulu – Türkiye* [BD], § 109; adli tıp kanıtlarıyla ilgili olarak, *Gül – Türkiye*, no. 22676/93, § 89, 14 Aralık 2000; balistik muayeneyle ilgili olarak, yukarıda anılan *Oğur*). Soruşturmada, soruşturmanın sorumlu kişi veya kişilerin belirleme kabiliyetini zedeleyen herhangi bir eksiklik, bu standardı karşılamama riskini ortaya koyacaktır.

Bu bağlamda, bir ivedilik ve makul süratlilik gereği sözkonusudur (bkz. *Yaşa – Türkiye*, 2 Eylül 1998 kararı, *Reports* 1998-VI, ss. 2439-2440, §§ 102-104; *Çakıcı – Türkiye* [BD], no. 23657/94, §§ 80-87 ve 106, AİHM 1999-IV; yukarıda anılan *Tanrıkulu*, § 109, ve *Mahmut Kaya – Türkiye*, no. 22535/93, §§ 106-107, AİHM 2000-III). Belli bir durumda bir soruşturmada ilerlemeyi engelleyen durumlar veya zorluklar olabileceği kabul edilmelidir. Ancak, yetkililerin ölümcül bir güç kullanımını soruşturmadaki süratli tepkisi, kamuoyunun, kendilerinin hukukun üstünlüğüne olan bağlılıklarını muhafaza etmede ve kanunsuz davranışlara karşıma veya bunlara müsamaha gösterme görüntüsü vermeyi önlemede temel olarak görülebilir.

Bu davada, Hükümet, Devlet görevlilerinin başvuranın akrabasının öldürülmesine karıştıklarına dair hiçbir kanıt bulunmadığını ileri sürmüştür. Ayrıca, başvuruların herhangi bir safhada, bu bağlamda açık bir suçlama yapmış olduğuna dair hiçbir kayıt bulunmamaktaydı.

Bu bağlamda, AİHM, yukarıda değinilen yükümlülüğün, şüphelilerin Devlet görevlileri olduğu davalarla sınırlı olmadığına işaret eder. Buna göre, başvuruların, yetkililerin ölüme karışmalarına dair iddiaları temelsiz olsa dahi, bu, 2. madde bağlamında ölüme ilişkin koşullara yönelik etkili bir soruşturma yürütmeye ilişkin usuli yükümlülüğü kapsam dışı bırakmaz (bkz. yukarıda anılan *Tanrıkulu – Türkiye*, § 103).

Davanın kendine özgü koşullarına dönüldüğünde, AİHM, başvuruların yetkililerin yürüttüğü soruşturmanın iddiaya göre yetersizliğine ilişkin olarak birkaç şikâyette bulunmuş olmalarına karşın, Hükümet'in sözkonusu soruşturmanın AİHS'nin 2. maddesindeki gerekli standardı karşıladığını iddia ettiğini not eder. AİHM, dolayısıyla, 2. maddenin bu usuli yönüne uygun davranılıp davranılmadığını inceleyecektir.

AİHM, Dr. Ayhan'ın öldürülmesine ilişkin olarak bir soruşturma yapıldığını gözlemler. Ancak, soruşturmanın başından itibaren ciddi eksiklikler bulunmaktaydı.

Bu bağlamda, AİHM, ölüm mahallinin çiziminin kesinlik ve detaydan yoksun olduğunu, civardaki kahveye hiçbir atıfta bulunulmadığına işaret eder. Kahvedeki kişilerin soruşturma yetkilileri tarafından sorgulanmadığını dikkatle not eder. Yine, ölüm mahalli civarındaki kişilerden ifade alınmış olduğu da görülmemektedir. Ayrıca, soruşturma belgelerinden, başvurular tarafından katillerin uzaklaşmak için kullandıkları iddia edilen otomobili belirlemek için herhangi bir çaba gösterildiği de ortaya çıkmamaktadır. Dolayısıyla, AİHM, soruşturmanın tümünün, atılan adımların yetersiz ve kesin olmayan anlatımıyla tanımlandığını gözlemler.

AIHM, ayrıca, olay mahallinde bulunan kovan ve mermilerde yapılan balistik muayene sonucunda, bunların Şehmus Bal isimli bir teröristin elinde bulunan bir silahla uyuşturğunun ortaya çıktığını da not eder. Ancak, soruşturma, Dr. Ayhan'ın öldürülmesinde bu kişinin olaya karışmış olması ya da sözkonusu silahın diğer potansiyel saldırganlar tarafından kullanılmış olması ihtimalini belirlemek için soruşturmayı genişletmeye yönelik hiçbir adım içermemekteydi.

Ölen kişinin cesedinde, bir Cumhuriyet Savcısının varlığında, iki pratisyen hekim tarafından yapılan *post-mortem* muayeneye ilişkin olarak, AIHM, bu muayeneden sınırlı adli tıbbi bilgi elde edildiğini not eder. Hiçbir adli tıp uzmanının bulunmamasını, tam otopsi yapılmamış olmasını ve cesedin fotoğrafının çekilmemiş olmasının müessif olduğu kanısındadır.

Daha önce de not edildiği üzere, Hükümet büyük ölçüde, merhumun Hizbullah mensupları tarafından öldürüldüğü görüşüne dayanmıştır. Bu bağlamda, bir dizi cinayetle suçlanan Hizbullah üyelerinden alınan, doktorun öldürülmesi talimatını verdikleri ve onu öldürdüklerini teyit eden ifadelere işaret etmiştir.

Ancak, bu konuda doğrunun tespit edilmesi amacıyla anlamlı bir soruşturma yürütülmediği anlaşılmaktadır. Elinde mevcut olan belgeleri göz önünde tutarak, AIHM, Hizbullah üyeleri veya diğer grupların kendisi için tehlike oluşturup oluşturmadığının tespit edilmesi amacıyla müteveffanın geçmişine veya siyasi ilişkilerine yönelik bir soruşturmanın yürütülmemiş olduğunu tespit etmiştir. AIHM, polis tarafından sorgulandıklarında şüphelilerin Dr. Ayhan'ı öldürmüş olduklarını itiraf ettiklerini ancak daha sonra sözkonusu ifadelerin baskı altında alınmış olduğunu iddia ederek Cumhuriyet Savcısı ve Hakim önünde bu ifadelerin doğruluğunu reddettiklerini kaydetmektedir. Her halükarda, sözkonusu cezai soruşturmanın, çabuk ve kapsamlı olmaması nedeniyle itina ile yürütüldüğü söylenemez.

Yukarıda belirtilenlerin ışığında, AIHM, Dr. Ayhan'ın öldürülmesi sırasında mevcut olan şartlara yönelik olarak ulusal makamların yeterli ve etkili bir soruşturma yürütmediklerini değerlendirmiştir. AIHM, dolayısıyla, Hükümet'in iç hukuk yollarının tüketilmemesine ilişkin itirazını reddetmiş ve dava usulüne ilişkin olarak 2. maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir.

III. AIHS'İNİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, AIHS'nin 13. maddesi anlamı dahilinde etkili bir başvuru yapabilme haklarından mahrum bırakıldıklarından şikayetçi olmuşlardır. Sözkonusu madde şöyledir:

“Bu Sözleşme’de tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, ihlal fiili resmi görev yapan kimseler tarafından bu sıfatlarına dayanılarak yapılmış da olsa, ulusal bir makama etkili bir başvuru yapabilme hakkına sahiptir.”

Başvuranlar, Dr. Mehmet Emin Ayhan'ın öldürülmesine yönelik olarak yetkililerin etkili bir soruşturma yürütmediklerini ileri sürmüşlerdir.

Yetkili mahkemelere erişimlerinin reddedildiğini zira Dr. Ayhan'ın öldürülmesinin resmi Devlet politikasının bir parçası olduğunu iddia etmişlerdir.

Hükümet, başvuruların iddialarını reddetmiş ve başvuruların şikayetlerine yönelik olarak yetkililerin çok titiz ve etkili bir soruşturma yürütmüş olduklarını ileri sürmüştür.

AİHM, AİHS'nin 13. maddesinin, AİHS hakları ve özgürlüklerinin esasını yürürlüğe koyacak bir hukuk yolunun ulusal düzeyde erişilebilirliğini, yerel yasal düzende her ne şekilde sağlanabilirse sağlansın, güvence altına aldığı yineler. Dolayısıyla, 13. maddenin amacı, AİHS uyarınca "savunulabilir bir şikayet" in esasının çaresine bakabilecek ve yerinde bir telafi sağlayabilecek iç hukuk yolu hükmünü şart koşmaktır, bununla beraber, Sözleşme'ye taraf olan Devlet'lere bu hüküm uyarınca AİHS yükümlülüklerine uyma şekillerine ilişkin bir miktar takdir hakkı tanınmaktadır. 13. madde uyarınca yükümlülüğün kapsamı, başvuranın AİHS uyarınca yaptığı şikayetin niteliğine bağlı olarak değişir. Bununla beraber, 13. madde tarafından şart koşulan hukuk yolu, uygulama ile birlikte usulde de "etkili" olmalıdır, özellikle, hukuk yolunun uygulanması, sorumlu Devlet'in yetkililerinin fiiliyatları veya ihmalleri tarafından haksız olarak engellenmemelidir (bkz., yukarıda anılan, *Aksoy*, s. 2286, § 95; *Aydın – Türkiye*, 25 Eylül 1997 tarihli karar, *Reports* 1997-VI, ss. 1895-96, § 103; yukarıda anılan, *Kaya*, § 106).

Yaşamı koruma hakkının temel önemi gözönünde tutulduğunda, 13. madde, uygun olduğu hallerde tazminat ödenmesine ek olarak, öldürme eyleminden sorumlu kişilerin teşhis edilmesi ve cezalandırılmasını ve şikayetçinin soruşturma sürecine etkili katılımını sağlayabilen tam ve etkili bir soruşturmayı gerektirir (bkz., yukarıda anılan, *Kaya*, ss. 330-31, § 107).

AİHM, hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde Devlet görevlilerinin başvuranın eşinin öldürülmesini gerçekleştirdiği veya bu olaya karıştıklarının kanıtlandığını tespit etmemiştir. Ancak, içtihadına göre, bu durum, 2. madde bağlamında yapılan şikayetin, 13 maddenin maksadı bakımından "savunulabilir" bir şikayet olmasını engellemez (bkz., yukarıda anılan, *Orhan* § 386; *Boyle ve Rice- İngiltere*, 27 Nisan 1988, Seri A no. 131, s. 23, § 52; yukarıda anılan *Kaya*, ss. 330-31, § 107 ve yukarıda anılan *Yaşa* § 113).

Dolayısıyla, yetkililerin Dr. Ayhan'ın öldürülmesine ilişkin koşullara yönelik etkili bir soruşturma yürütme yükümlülüğü bulunmaktaydı. Yukarıda belirtilen gerekçelerden dolayı, 2. madde yükümlülüklerinin gerektirdiklerinden daha kapsamlı olan 13. maddede yer alan yükümlülükler uyarınca etkili bir cezai soruşturmanın yürütülmediği düşünülebilir (bkz. yukarıda anılan *Orhan* § 387 ve yukarıda anılan *Tanrıkulu* § 119).

Dolayısıyla, AİHM, AİHS'nin 13. maddesinin ihlal edildiği kararına varmıştır.

IV. AİHS'NİN 2. VE 13. MADDELERİ İLE BAĞLANTILI OLARAK 14. MADDENİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, Dr. Ayhan'ın, AİHS'nin 14. maddesine aykırı olarak Kürt kökeni nedeniyle öldürülmüş olduğu konusunda şikayetçi olmuşlardır. Söz konusu madde şöyledir:

“Bu Sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan sağlanır.”

Başvuranlar, Dr. Ayhan'ın solcu siyasi görüşlere sahip olması ve Kürt kökenli vatandaşların hakları konusunda Devlet politikalarına muhalif olması nedeniyle öldürülmüş olduğunu iddia etmişlerdir.

Hükümet bu konularla ilgili olarak görüşte bulunmamış, sadece şikayetlerin somut temelini yalanlamıştır.

AİHM, başvuruların iddialarını kendisine sunulan delillerin ışığında incelemiş ancak bu iddiaları asılsız bulmuştur. Dolayısıyla, AİHS'nin 14. maddesi ihlal edilmemiştir.

V. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesi şöyledir:

“ Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören tarafın hakkaniyete uygun bir surette tatminine hükmeder.”

A. Maddi tazminat

Başvuranlar, Dr. Mehmet Emin Ayhan'ın Devlet görevlileri tarafından öldürülmesi sonucu maruz kaldıkları maddi zarara ilişkin olarak 2.364.800.000.000 Türk Lirası (1.465.000 Euro) talep etmişlerdir. Bu miktarın, Dr. Ayhan'ın gelir kaybını ve müteveffanın ailesi tarafından yapılan masrafları kapsadığını ileri sürmüşlerdir.

Hükümet, başvuruların taleplerini destekleyici herhangi bir delil sunmadıklarını ve başvurular tarafından talep edilen miktarın davanın şartlarında haklı bir mazerete dayanmadığını ileri sürmüştür.

AİHM, AİHS ihlali oluşturan konular ile başvurular tarafından sözde maruz kalınan maddi zarar arasında bir sebep sonuç ilişkisi olmadığını gözlemlemiştir (bkz. *Tepe – Türkiye*, no. 27244/95, § 212, 9 Mayıs 2003 ve *Adalı – Türkiye*, no. 38187/97, § 284, 31 Mart 2005). Dolayısıyla, başvuruların bu başlık altındaki talebini reddetmiştir.

B. Manevi tazminat

Başvuranlar, Dr. Ayhan'ın öldürülmesinin sonucu yaşadıkları büyük sıkıntı ve acının tazmini için manevi zarara ilişkin olarak yukarıda belirtilen miktarla aynı miktar olan 2.364.800.000.000 (1.465.000 Euro) Türk Lirası talep etmişlerdir.

Hükümet, başvuruların Dr. Ayhan'ın ölümünde Devlet'in parmağı olduğunu kanıtlayamadıklarını ve tazminat taleplerini yerel bir makama sunmadıklarını belirterek, başvuruların taleplerini, abartılı olması ve haksız iktisaba yol açmasının muhtemel olması nedeniyle reddetmiştir.

AİHM, yetkililerin, AİHS'nin 13. maddesine ve AİHS'nin 2. maddesi uyarınca olan dava usulüne ilişkin yükümlülüğe aykırı olarak başvuruların akrabasının öldürülmesine ilişkin koşullara yönelik etkili bir soruşturma yürütmemiş olduklarını tespit ettiğini yinelemektedir. Yerleşik içtihadı ışığında (bkz., diğerlerinin yanı sıra, yukarıda anılan, *Tanrıkulu* §

138) ve dava şartlarını göz önünde tutarak, AİHM, ödeme günündeki kur üzerinden Türk Lirası'na dönüştürülmesi ve başvuruların banka hesabına yatırılması üzerine 21.800 Euro tazminat ve tabi olabilecek her türlü verginin ödenmesine karar vermiştir.

C. Mahkeme masrafları

Başvurular, bir miktar belirtmeden, AİHM'ye, başvurunun yapılmasındaki ücretler ve masraflar karşılığı tazminat talebinde bulunmuşlardır. Birinci başvuranın yeni temsilcileri Ali Uluk ve Hasan Erdoğan, AİHS'nin 41. maddesi uyarınca herhangi bir talepte bulunmamışlar; ancak, başvuruların ilk temsilcileri Medeni Ayhan ve Metin Ayhan Erdoğan AİHS kurumlarında bu davanın hazırlanması ve sunulmasında yapılan mahkeme masraflarına karşılık taleplerde bulunmuşlardır. AİHM'den, 250 saatlik adli çalışmayı karşılamaya yeterli miktarda tazminat talep etmişlerdir. Buna ek olarak, çeviri ve özet masrafları ile birlikte telefon görüşmeleri, posta, fotokopi ve kırtasiye gibi arazi masraflara karşılık 1.500.000.000 Türk Lirası (yaklaşık 930 Euro) talep etmişlerdir. Başvuruların ilk temsilcileri Medeni Ayhan ve Metin Ayhan Erdoğan, birinci başvuran tarafından davanın son aşamasında haksız yere görevden alındıklarını ve bu nedenle bu başlık altında ödenmesine karar verilecek olan tazminatın ayrı olarak kendi banka hesaplarına ödenmesi gerektiğini iddia etmişlerdir.

Hükümet, destekleyici herhangi bir delil olmadığına göre yukarıda belirtilen taleplerin asılsız olarak reddedilmesi gerektiğini ve her halükarda bu masrafların zorunlu olarak yapılmadığını ve abartılı olduğunu ileri sürmüştür.

AİHM, başvuruların, AİHS uyarınca olan şikayetleri konusunda amaçlarına ancak kısmen ulaştıklarını kaydetmektedir. Ancak, sözkonusu davanın, detaylı inceleme gerektiren karmaşık hukuki ve olgusal konular içerdiğini belirtmektedir. Bu bağlamda, AİHM, AİHS'nin 41. maddesi uyarınca, ancak zorunlu olarak ve gerçekten yapılan mahkeme masraflarının ödenebileceğini yinelemektedir. AİHM, bu davada bütün mahkeme masraflarının zorunlu olarak ve gerçekten yapıldığı konusunda ikna olmamıştır. Özellikle, başvuruların ilk temsilcileri tarafından öne sürülen toplam adli çalışma saatini (250 saat) abartılı bulmuştur. Çeviri masrafları ve idari masraflar hususunda, AİHM, bu masrafların zorunlu olarak ve gerçekten yapılmış olduğunun kabul edilebileceğini değerlendirmektedir. Ayrıca, birinci başvuranın davanın son aşamasında Ali Uluk ve Hasan Erdoğan tarafından temsil edilmesi konusuna ilişkin olarak, AİHM, birinci başvuranın herhangi bir mahkeme masrafı yaptığının kanıtlanmadığını zira başvuranın yeni temsilcilerinin bu davada herhangi bir görüşte bulunmadıklarını tespit etmiştir.

Yukarıda belirtilenler karşısında ve başvurular tarafından öne sürülen iddiaların detaylarını göz önünde tutarak, AİHM, başvurulara, eski temsilcileri Medeni Ayhan ve Metin Ayhan Erdoğan tarafından yapılan mahkeme masraflarına karşılık, ödeme günündeki kur üzerinden Türk Lirası'na dönüştürülmesi üzerine, Avrupa Konseyi tarafından adli yardım olarak ödenen 625,04 Euro hariç, 10.000 Euro tazminat ile tabi olabilecek her türlü verginin ödenmesine karar vermiştir.

D. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar verir.

BU SEBEPLERLE, AİHM OYBİRLİĞİ İLE

1. Hükümet'in iç hukuk yollarının tüketilmemesine ilişkin ön itirazının reddine;

2. Başvuranların akrabası Dr. Mehmet Emin Ayhan'ın öldürülmesine ilişkin olarak AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edilmediğine;

3. Başvuranların akrabası Dr. Mehmet Emin Ayhan'ın öldürülmesine ilişkin koşullara yönelik olarak ulusal makamların yeterli ve etkili bir soruşturma yürütmemiş olmaları hususunda AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiğine;

4. AİHS'nin 13. maddesinin ihlal edildiğine;

5. AİHS'nin 2.ve 13. maddeleri ile bağlantılı olarak 14. maddenin ihlal edilmediğine;

6. (a) Sorumlu Devlet'in, başvuranlara, aşağıdaki miktarları, AİHS'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde ödemesine:

(i) ödeme günündeki kur üzerinden Türk Lirası'na dönüştürülmesi ve başvuranların banka hesabına yatırılması üzerine 21.800 Euro (yirmi bir bin sekiz yüz Euro) manevi tazminat ve tabi olabilecek her türlü vergi;

(ii) başvuranların eski temsilcileri Medeni Ayhan ve Metin Ayhan Erdoğan tarafından yapılan mahkeme masraflarına karşılık, ödeme günündeki kur üzerinden Türk Lirası'na dönüştürülmesi üzerine, 625,04 Euro (altı yüz yirmi beş Euro dört cent) hariç, 10.000 Euro (on bin Euro) tazminat ve tabi olabilecek her türlü vergi;

(b) yukarıda belirtilen üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için yukarıdaki miktarlara Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

7. Başvuranların adil tazmin talebinin kalanının reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesi uyarınca 27 Haziran 2006 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

T.L. EARLY
Nicolas BRATZA
Yazı İşleri Müdürü
Başkan

 [İçindekilere dön](#)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

ATAMAN/Türkiye Davası*

Başvuru No: 46252/99
Strazburg
27 Nisan 2006

OLAYLAR

I. DAVA KOŞULLARI

1931 doğumlu olan başvuran, Abuzer Ataman, Adıyaman'da (Türkiye) ikamet etmektedir. 1976 doğumlu olup 16 Ocak 1998 tarihinde ölen Mikail Ataman'ın babasıdır.

A. Mikail Ataman'ın askere alınmasından sonra meydana gelen olaylar

1997 tarihinde, 21 yaşındaki Mikail, Kars'ta askerlik görevini yerine getirmektedir. Bu dönemde, PKK üyesi olduğu gerekçesiyle kardeşlerinden bir tanesi cezaevinde bulunmaktadır.

1997 yılının Eylül ayında, bağlı olduğu birliğin Tunceli'de yapılacak askeri bir operasyona katılacağını öğrenen Mikail Ataman, hastalığını gerekçe göstererek U. adlı Komutanından operasyona gönderilmemesini istemiştir. Operasyon öncesinde Komutanı, Mikail'in bu isteğini kabul etmiş fakat başvuranın iddiasına göre Mikail'i tehdit etmiştir.

Mikail'in ailesinin özellikle de Hollanda'da ikamet eden kardeşinin ifadelerine göre, Mikail Ataman kendilerini sık sık aramış, hakaret içerikli ve tahrik edici konuşmalar yapmıştır. Mikail Ataman'ın ailesi, konuşmalar sırasında Mikail'in başka askerlerin hatta subayların yanında bulunduğunu fark etmişlerdir. Bir süre sonra, ailesi Mikail Ataman'a ulaşamamış ve bu dönemde Mikail ile ilgili bir takım tedbirlerin alındığını öğrenmişlerdir. Mikail'in silah taşınması ve kışladan çıkması yasaklanmıştır. Tedirgin olan ailesi, Kars'ta ikamet eden A. A. isimli yakınlarından, Mikail Ataman'ı ziyaret etmesini istemişlerdir. A. A. Mikail'in ailesine, Mikail'in psikolojik durumunun iyi olmadığını ve tedavi görmesi gerektiğini bildirmiştir. Bunun üzerine başvuran, hastalık izni alabilmek ümidi ile Kars'a gitmiştir. Oysa, başvurana göre Mikail'e yalnızca izin verilmiş ve bu da Komutan U.'nun yerine vekalet eden E. Ö. isimli yüzbaşının kişisel çabaları sonucunda gerçekleşmiştir. Bu nedenle Yüzbaşı E. Ö., bütün askerlerin benzer psikolojik sorunları olabileceğini ve Mikail'e ayrıcalık tanınması için hiçbir neden bulunmadığını düşünen üstleri ile karşı karşıya gelmiştir.

İzinde olduğu süre içerisinde ailesi, Mikail Ataman'ı önce Malatya'da tedavi ettirmek istemiştir. İlgili, burada firar etmiş ve inzibat

tarafından kendisini kaybetmiş bir haldeyken yakalanmıştır. 4 Kasım 1997 tarihinde, Malatya Askeri Hastanesi'nde Mikail'e sakinleştirici iğne yapılmıştır. Tedavi eden doktor, Mikail'in, Ankara'da bulunan Mevki Askeri Hastanesi'nin psikiyatri servisine sevk edilmesini talep etmiştir. Fakat ailesi, Mikail'i Adana'da bulunan özel bir psikiyatri kliniğine götürmeyi tercih etmiştir. Klinikte çalışan

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

psikolog, Komutanın Mikail'e izin vermesi halinde tedaviye başlayabileceğini belirtmiştir.

Aile daha sonra Mikail'i Ankara'da bulunan Mevki Askeri Hastanesi'nin psikiyatri servisine götürmüştür. Psikiyatri servisinde, 19 Kasım 1997 tarihinde hazırlanan raporda Mikail Ataman'da anksiyete semptomu teşhis edildiğini, devam etmesi halinde birliğinin bulunduğu ilin askeri hastanesinde tedavi ettirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Raporda "hastanın kaydının yapılması ve birliğine bilgi verilmesi" ifadesi yer almıştır.

Mikail, Kars'ta bulunan kışlasına döndükten sonra ailesi ile telefonla konuşmuş ve ailesi sağlık durumun daha iyi olduğuna ikna olmuştur.

Komutan U.'nun dönmesi ile Mikail Ataman'ın sağlık durumu kötüleşmiştir. 4 Ocak 1998 tarihinde, Mikail ailesini aramış ve Komutan U.'nun kendisini öldürmeden imdadına yetişmeleri için ailesine yalvarmıştır. Konuşma sırasında telefonu alan arkadaşı Mikail'in söylediklerini doğrulamıştır. O akşam ve ertesi gün, başvuran ne oğluna ne de Komutan U.'ya ulaşabilmiştir. Görüştüğü kişiler her defasında, Mikail Ataman'ın nöbette olduğunu, sağlık durumunun iyi olduğunu, yolların kapalı olması nedeniyle başvuranın oğlunu görmeye gelemeyeceğini belirtmişlerdir. Başvuran yeniden A. A.'dan oğlunu ziyaret etmesini istemiştir. A. A., Mikail'in durumunun ciddi olduğunu ve Mikail'in Komutanından bahsederken "ya o beni öldürecek ya da ben onu" şeklinde ifadelerde bulunduğunu başvurana söylemiştir. Bu görüşmeden sonra, başvuran birkaç defa oğluna ulaşmaya çalışmıştır.

B. Mikail Ataman'ın ölümü ve soruşturmanın açılması

16 Ocak 1998 tarihinde sabah saat 02:00'da, kendisini Mikail'in Komutanı olarak tanıtan bir kişi başvurunu aramış ve oğlunun saat 00:25'te, kışla garajında nöbet tuttuğu sırada öldüğünü haber vermiştir. Komutan, aynı zamanda, kardeşinin hapsedilmesi nedeniyle Mikail'in üzülmüş olabileceğini belirtmiştir.

Olaydan haberdar olan, Kara Kuvvetleri Komutanlığı ("KKK"), 9. Piyade Tümen Komutanlığı Askeri Savcısı, olay yerine gitmiştir. Mikail Ataman'ın cesedi Kars Devlet Hastanesi'ne götürülmüştür. Askeri Savcı, Mikail Ataman'ın o gece iki askerle birlikte kışla garajında nöbet tuttuğunu tespit etmiştir. M. K. Ç. ve M. A. adındaki askerler garaj önünde, Mikail ise garajın arkasında, ZPT araçlarının yanında nöbet tutmuştur. Askerler, Askeri Savcı'ya bir el silah sesi duyduklarını, bunun üzerine Mikail'in nöbet yerine doğru koştuklarını ve Mikail'i üstünde G3 piyade tüfeği ile yerde yatarken bulduklarını açıklamışlardır.

Askeri Savcı, kan birikintisine 2 m. uzaklıkta 7,62 mm. çapında kovan bulmuştur. Mermi bulunamamış fakat emniyet kilidi açık olan silah üzerinde yapılan incelemede, silahın garaj duvarına dayalı tutulduğunu, silahın Mikail Ataman'a verilen silah olduğunu ve bu silah ile bir el ateş edildiğini doğrulamıştır.

Daha sonra, Askeri Savcı Kars Devlet Hastanesi'ne gitmiş, burada Mikail Ataman'ın şahsi eşyalarını ve kıyafetlerini incelemiştir. Askeri Savcı, Mikail Ataman'ın cüzdanında bir rapor ve psikiyatri servisinde düzenlenen beş adet reçete bulmuştur.

S. G. tarafından teşhis edilen Mikail Ataman'ın cesedi üzerine otopsi yapılmıştır. Otopsi sonucunda hazırlanan raporda, göğüs bölgesinde 0,5 cm. çapında bir kurşun deliğine, beşinci kaburga arasında ve göğüs kemiği hizasında birinci dereceden yanık ve kurşun deliğinin çevresinde 2 x 4 cm. çapında bir ekimoza rastlanmıştır. Kurşunun çıkış deliği 3 x 2 cm. çapında olup, onikinci göğüs omuru seviyesinde, solda ve orta çizgiye 10 cm. mesafededir. İki doktor ve Askeri Savcı tarafından imzalanan otopsi raporunda, ölüm nedeninin sol karıncığın ateşli silahla tahribinin yanı sıra, dolaşım yetersizliği ve kanama sonucu kalbin durması olduğu belirtilmiştir.

C. Başvuranın şikayeti

Bu rapordan haberdar olan başvuran, Adıyaman Cumhuriyet Savcısı'na şikayette bulunmuştur. Başvuran, sivil bir hakim eşliğinde ikinci bir otopsi yapılmasını talep etmiştir. Başvuran, oğlunun öldürüldüğünden şüphelendiğini ve otopsi sonucunun kendisine bildirilmesini istediğini belirtmiştir. Cumhuriyet Savcısı, başvuranın talebin kabul etmiş ve 17 Ocak 1998 tarihinde sivil hakim eşliğinde ikinci bir otopsi yapılmıştır. Bununla birlikte, ikinci otopsiden farklı bir sonuç çıkmamıştır.

Mikail Ataman 18 Ocak 1998 tarihinde defnedilmiştir. Defin işleminden önce Mikail'in resimleri çekilmiştir.

Defin işleminden sonra, belirtilmeyen bir tarihte başvuran oğlunun ölümünden sorumlu olan kişi ya da kişiler hakkında Adıyaman Cumhuriyet Savcılığı'na şikayette bulunmuştur.

21 Ocak 1998 tarihinde, Adıyaman Cumhuriyet Savcılığı yetkisizlik kararı vererek dosyayı, soruşturmasını sürdürmekte olan Askeri Savcı'ya göndermiştir.

Bu çerçevede, Askeri Savcı önce Mikail'e yakın olan çok sayıda askerin ifadesini almıştır. Askerlerin hepsi genel olarak, Mikail Ataman'ın izinde olduğu sırada tedavi gördüğünü, psikolojik sorunlarının bulunduğunu, askerlik yapmak istemediğini, buna karşılık üstleri ile ilgili herhangi bir tartışmadan bahsedip, şikayet etmediğini belirtmişlerdir. Aynı şekilde M. K. Ç. ve M. A. nöbet tuttıkları sırada garaja kimsenin girmediğini, kavgaya da fısıltı sesi duymadıklarını söylemişlerdir. Askerler, garaja birinin girdiği düşünülse bile, kaçmasının mümkün olmadığını ifade etmişlerdir.

18 Ocak 1998 tarihinde, Askeri Savcı, Komutan U.'yu dinlemiştir. Komutan U., 3 Kasım 1997 tarihinde 24 günlüğüne Mikail'e izin verdiğini, Mikail'in bölüğüne döndüğü tarihten olayın meydana geldiği tarihe kadar, ne Mikail Ataman'ın ne de bir başkasının kendisine Mikail'in yaşamış olabileceği sorunlardan bahsettiğini belirtmiştir.

Askeri Savcı, Adıyaman Savcılığı'ndan Mikail'in kişiliği, psikolojik durumu ve ailevi ilişkileri ve askerlik ile ilgili düşünceleri hakkında yakınlarından bilgi alınmasını talep etmiştir.

24 Şubat 1998 tarihinde, Askeri Savcı tarafından, davanın idari yönü ile ilgili olarak araştırma yapmakla görevlendirilen ve üç uzmandan oluşan komisyon hazırladıkları raporu sunmuşlardır. Raporda, mevcut davada ne askeri kuralların ne de askerlerin eğitime, kazaların ve intihar vakalarının önlenmesine ve/yada nöbetlerin düzenlenmesine ilişkin genel kuralların ihlal edildiği belirtilmiştir. Raporda ayrıca, gözetimden ve/yada denetimden sorumlu askeri personelden kaynaklanan herhangi bir ihmalin tespit edilmediği ifade edilmiştir. Komisyon, dava konusu intiharın öncelikli sebebinin, askerin ailevi sorunlarını büyütmesinden ve bunlardan kimseye bahsetmemiş olmasından kaynaklandığına ve bu sorunların en sonunda akli dengesini etkilediğine, A. A.'nın (başvuranın Kars'ta oturan yakını) Mikail'de gözlemlediğini söylediği anormal davranışlar hakkında komutanlara bilgi vermemeyi tercih etmiş olmasının dolaylı olarak intihara neden olduğuna, Mikail Ataman'ın sorunlarının bölüğe yeni gelen ya da operasyonlar sırasında bölükte bulunmamış olan üstleri tarafından tam anlamıyla anlaşılmamış olmasının da olayların tırmanmasına neden olduğuna kanaat getirmiştir.

24 Şubat 1998 tarihinde, Mikail Ataman'ın askeri hayatına ilişkin bilgiler, Komutan U.'nun geçmişi ve bölüğün askeri kayıtları tamamlanmıştır. Raporda yer alan ifadelerden, Komutan U.'nun bölüğündeki askerlerin hiçbirisine, yetkili ve güvenilir biri olarak tanınan Komutan U. tarafından baskı ve kötü muamele yapılmadığı sonucu çıkmaktadır. Sağlık muayenesi kayıtlarından, Mikail Ataman adlı askerin, garnizon doktoruna gitme talebinin hiçbir zaman reddedilmediği anlaşılmaktadır. İzin kayıtlarından, maktulün düzenli olarak çarşı iznine çıktığı tespit edilmektedir. 3 Kasım 1997 tarihinde, Mikail'e izin verilmiş ve öldüğü güne kadar başka bir izin talebinde bulunmamıştır.

D. Askeri Savcı'nın kararı ve başvuranın itirazı

Askeri Savcı, 23 Mart 1998 tarihinde, olayın bir intihar vakası olduğu gerekçesiyle, ceza soruşturması açılmasına gerek olmadığına karar vermiştir. Askeri Savcı'ya göre, yapılan soruşturmalar askeri makamların ve özellikle de Komutan U.'nun sorumluluğunu ortaya koymamıştır. 27 Aralık 1997 tarihinde, olaydan kısa bir süre evvel görevden dönen Komutan U., maktulün psikolojik durumunu fark etmemiş olabilir; üstelik, hiçbir şey Mikail Ataman'ın hayattayken, üstlerine ve özellikle de Komutan U.'ya sorunlarından ve/yada sağlık durumuna ilişkin belgelerden haberdar ettiğini göstermemektedir.

13 Nisan 1998 tarihinde bu kararın başvurana tebliğ edilmesinin ardından, başvuran itiraz etmiştir. Oğlunun bir cinayete kurban gittiğini iddia eden başvuran, mevcut davada yürütülen hazırlık soruşturmasının

yetersiz olduğunu ileri sürmüştür. Başvurana göre hazırlık soruşturmasındaki eksiklikler şunlardır:

- Askeri Savcı'nın olay yerine gelmesinden önce, Mikail'in cesedinin ve silahın yeri değiştirilmiştir; bu nedenle bunların yerlerinin tam olarak tespit edilmesi mümkün olmamıştır.

- Boyutu ve şekli dikkate alındığında, G3 tipi piyade tüfeği ile intihar etmek oldukça zordur ve Mikail Ataman'ın, nöbet tutan diğer iki asker fark etmeden tüfeği duvar ile göğsünün arasına sıkıştırması şaşırtıcıdır;

- Otopsi raporlarına göre, kurşun yukarıdan aşağıya doğru gitmiştir; bu nedenle Mikail Ataman'ın otururken, ayakta olan birisi tarafından öldürüldüğü varsayılması gerekirdi.

Başvuran, bu iddialarına dayanak olarak, oğlunun ölümünden iki gün önce kendisini aradığını, Komutanı U.'nun kendisine baskı yaptığını ve bunlardan dolayı tedirgin olduğunu söylediğini belirtmiştir. Başvurana göre, Mikail Ataman kardeşinin geçmişinden dolayı saldırılara maruz kalmıştır. Her ne olursa olsun, psikolojik sorunlarının olmasına rağmen oğluna silah verilmiş olmasının yanlış olduğunu, askeri bir hastanede tedavi görmesinden dolayı hiçbir üstünün Mikail'in sorunlarından habersiz olmasının mümkün olmadığını iddia etmiştir.

4 Mayıs 1998 tarihinde dosyayı inceleyen Ağrı'daki 12. Mekanize Piyade Tugay Komutanlığı Askeri Mahkemesi, soruşturmada hiçbir eksiklik bulunmadığı gerekçesiyle başvuranın itirazını reddetmiştir. Bu karar, 20 Mayıs 1998 tarihinde başvurana tebliğ edilmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'İNİN 2. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, oğlunun askerlik görevini yaptığı sırada öldüğünü belirterek, sözkonusu ölüm koşullarından ve bu konuda yürütülen cezai soruşturmanın etkisizliğinden şikayetçi olmaktadır. Başvuran, AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir.

A. Tarafların argümanları

1. Başvuran

Başvuran, Mikail Ataman'ın U. adlı Komutanı tarafından öldürüldüğü iddiası konusu ile ilgili olarak ulusal makamlar tarafından alınan ifadelerin duruma açıklık getirmekten uzak olduğunu belirtmektedir. Tanıklardan bazıları, üstleri ile çatışmaya girmeden ifade vermesi mümkün olmayan asker ve subaylardan oluşmaktaydı. Özellikle de komutanların, şahsi sorumluluklarının bulunduğunu düşündürebilecek söylemlerde bulunmaları beklenemezdi. Başvuran, sorgulama sırasında Mikail Ataman'ın ailesinden bir bireyin yada avukatının bulunmamasından dolayı, bu tanıkların sorgulamasına katılmadığını ileri sürmektedir.

Başvuran, sözkonusu soruşturma ve cezai yargılamalar ile ilgili olarak, bunların askeri makamların isteği doğrultusunda sürdürüldüğünü ve Mikail Ataman'ın intihar ettiği düşüncesine dayandığını belirtmektedir. Başvurana göre, Askeri Savcı hiçbir zaman Mikail Ataman'ın ailesinin

iddialarını ciddiye almamıştır. Mikail Ataman'ın silahı üzerinde parmak izi incelemesi yapmak ve olası şüpheliler üzerinde yakından ateş sonucu oluşan kimyasal izlerin bulunup bulunmadığını kontrol etmek üzere kimsenin görevlendirilmemiş olması bu ilgisizliğin birer göstergesi niteliğindedir. Askeri Mahkeme de, soruşturmaları genişletmeyi düşünmeden dava dosyası üzerinden sorunu çözmekle yetinerek aynı şekilde davranmıştır.

Sonuç olarak, Mikail Ataman'ın psikolojik sorunlarının var olduğunun bilindiğinin altını çizen başvuran, Mevki Hastanesi'nin psikolojik servisinde yapılan muayeneye ilişkin raporda "hastanın yalnız gelmemesi uygundur" ifadesi yer almaktadır. Bu türden bir ifade, o an Mikail Ataman'ın yalnız başına hareket edemeyecek durumda olduğunun göstergesidir. Her ne olursa olsun, psikoloji servisi tarafından hazırlanan 19 Kasım 1998 tarihli rapor, asker olan Mikail Ataman'ın psikolojik tedavi gördüğünü kanıtlamaktadır ve bunun yetkililer tarafından bilinmemesi mümkün değildir.

2. Hükümet

Öncelikle, Mikail Ataman'ın Komutanı tarafından öldürüldüğüne dair iddia ile ilgili olarak Hükümet, bu iddianın, mevcut davada yürütülen cezai soruşturma sırasında ortaya çıkan delillerle çürütüldüğünü belirtmektedir. Bu konuda, olayın meydana geldiği gün, yalnızca, aralarında maktulün de bulunduğu askerlerin garaja girdiği konusunda ikna olabilmek için Savcı tarafından alınan ifadeleri incelemek yeterli olacaktır. Diğer yandan, Mikail Ataman'ı öldürmek gibi bir düşüncesi bulunmayan U. adlı Komutan, Mikail Ataman'a karşı hiçbir şekilde saldırgan bir tutum içerisinde olmamış; aksine, askerinin romatizmalarından yakınması üzerine, onu askeri bir operasyondan muaf tutmuş ve izin talebine karşı çıkmamıştır.

Hükümet, dava konusu ölüm ile ilgili olarak yürütülen soruşturmanın etkisiz ve yetersiz olduğu iddiası ile ilgili olarak, soruşturmaların büyük bir dikkatle ve özen gösterilerek sürdürüldüğünü belirtmektedir. Hükümet, dava dosyasına atıfta bulunarak, bu davada, soruşturmaların hemen başlatıldığına dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, olay yeri keşifleri, iki otopsi ve silah incelemesi yapılmıştır. Spesifik konularda araştırma yapmakla görevli komisyonlar da dahil olmak üzere, Askeri ve Sivil Savcılar mümkün olan bütün araştırmaları yapmış ve ayırım yapmaksızın, Mikail Ataman'ın babasının, kardeşinin ve yakınlarının da ifadesi dahil olmak üzere, herkesin ifadesine başvurmuştur. Oysa yapılan araştırmalarda, Mikail Ataman'ın ölümünde bir başka kişinin olası sorumluluğu bulunduğu ortaya çıkmamıştır. Bunun üzerine Cumhuriyet Savcılığı muhakemenin men'i kararı vermiştir. Bu karar Askeri Mahkeme tarafından da onaylanmıştır.

Hükümet, Mikail Ataman'ın psikolojik durumunu dikkate almayan askeri makamların ihmalkâr davrandığı iddiası ile ilgili olarak, ilgili dönemde Mikail Ataman'ın endişe verici bir tutumunun bulunmadığını ifade etmektedir. Biri hariç bütün arkadaşları, Mikail Ataman'ın sorunlarından haberdar olmadıklarını belirtmişlerdir. Mikail Ataman yalnızca bir defa grip nedeniyle birliğin doktoruna gitme talebinde bulunmuştur. Mikail Ataman, rehberlik hizmetine gittiğinde ise yalnızca ailevi sorunlarından bahsetmiştir. Bunun dışında, başvuranın iddiasının

aksine, Mikail Ataman ne hastalık istirahati ne de özel bir tedavi talebinde bulunmuştur. 4 Kasım 1997 tarihinde, Mikail Ataman kendi imkanları ile Kars Askeri Hastanesi'ne gitmiştir. Mikail Ataman'ın cebinde bulunan rapordan, doktorların genç askerin psikiyatri servisinde muayene edilmesini ve muayene sonuçlarından birliğinin haberdar edilmesini istedikleri anlaşılmaktadır. Fakat Mikail Ataman hiçbir zaman sözkonusu servise gitmemiş ve birliğine bu konuda bilgi vermemiştir.

Hükümet, yukarıda yer alan ifadeler ışığında, Mikail Ataman'ın ölümü ile ilgili olarak, askeri makamlardan kaynaklanan herhangi bir öznel ya da nesnel sorumluluk ya da ihmalkârlığın bulunmadığını belirtmektedir.

B. AİHM'nin takdiri

1. Başvuranın oğlunun ölümü

a. Kasıtlı öldürme

AİHM, AİHS'nin 2. maddesinin Sözleşme'nin temel maddeleri arasında yer aldığını ve 3. madde ile birlikte Avrupa Konseyi'ni oluşturan demokratik toplumların temel değerlerinden birisi olarak benimsendiğini hatırlatır (Bkz., *Çakıcı-Türkiye*, no: 23657/94 ve *Finucane – Birleşik Krallık*, no: 29178/95). Mahkeme ayrıca, 2. madde ile tanınan güvencenin önemini teslim ederek, yaşam hakkına ilişkin şikayetler söz konusu olduğunda bunlara büyük bir titizlik gösterilerek bir görüş oluşturulması gerektiğini belirtir (Bkz., *Ekinci-Türkiye*, no: 25625/94).

AİHM, iki tarafın yorumlarının, AİHS'nin 2. maddesi açısından davanın olaylarından çıkarılacak sonuçlar konusunda farklılık gösterdiğine dikkat çeker.

AİHM, mevcut davada ortaya çıkan soruları dava dosyasında yer alan belgeler ışığında, özellikle de Hükümet tarafından sunulan ve yürütülen soruşturmalar ve tarafların sunduğu görüşlere ilişkin belgeler çerçevesinde inceleyecektir. Bu kanıtları değerlendirebilmek için AİHM, kanıtlara ilişkin "her türlü makul şüphenin ötesinde bulunma" ölçütünden yararlanacaktır. Fakat bu türden bir kanıt yeterince ciddi, sarih ve uygun bir dizi göstergeden veya yanlışlığı kanıtlanmamış karnelerden kaynaklanabilir. Öte yandan kanıtların araştırılması esnasında tarafların tutumları gözönünde bulundurulabilir (Bkz., *mutatis mutandis*, *İrlanda-Birleşik Krallık*).

Başvurana göre, oğlu Mikail Ataman subaylardan biri tarafından kasıtlı olarak öldürülmüştür.

AİHM, bu iddiaların somut ve kanıtlanabilir olgulara dayanmadığını ve bir tanığın beyanıyla ya da diğer kanıt unsurlarıyla kesin bir yargıya ulaştıracak şekilde desteklenmediğini gözlemlemektedir.

Aksine, dosyada yer alan unsurlardan, Mikail Ataman'ın intihar ettiği anlaşılmaktadır. Olayın meydana geldiği gece, Mikail Ataman diğer iki askerle birlikte garajda nöbet tutmaktaydı. Diğer iki asker garajın ön tarafında Mikail ise garajın arka tarafında nöbet tutmaktaydı. İki asker silah sesi duyduklarında Mikail Ataman'ın nöbet tuttuğu yere doğru

gitmişlerdir. Mikail Ataman'ı yerde üzerinde G3 piyade tüfeği ile yerde yatarken bulmuşlardır.

Olaydan haberdar edilen Askeri Savcı hemen olay yerine gelmiştir. Kan birikintisine 7,62 mm. uzaklıkta Mikail Ataman'ın tüfeğine ait olan bir mermi kovana bulunmuştur. Bu tüfekle bir el ateş edildiği doğrulanmıştır.

Mikail Ataman'ın cesedi üzerinde yapılan iki otopsi ve kıyafetleri üzerinde yapılan incelemeler Mikail Ataman'ın yakın mesafeden ateş edilmesi sonucu öldüğü doğrulanmıştır. Bununla birlikte, Mikail Ataman'ın askeri ya da devlet hastanelerinde psikiyatrik tedavi gördüğü belirtilmiştir.

Mikail Ataman ile birlikte aynı bölgede nöbet tutan iki asker, nöbet tuttıkları süre boyunca garaja giren kimse olmadığını, kavga ya da fısıltı sesi duymadıklarını belirtmişlerdir. Askerler, garaja birinin girdiği düşünülse bile, kaçmasının mümkün olmadığını ifade etmişlerdir.

Bu noktada, başvuranın cinayete ilişkin iddiaları gerçekte varsayımlara dayanmaktadır ve bu iddialar Mikail Ataman'ın intihar sonucu öldüğünü gösteren kanıt unsurlarının doğruluğu konusunda şüphe uyandıracak nitelikte değildir.

b. Gözetim zorunluluğu

Mahkeme, AİHS'nin 2. maddesinin ilk cümlesinin, Devletlere, kasten ve usulsüz olarak ölüme sebebiyet vermekten kaçınma ve yargı yetkileri altında olan kişileri korumak amacıyla gerekli tüm tedbirleri alma zorunluluğunu getirdiğini hatırlatmaktadır. O halde, AİHM'nin görevi, mevcut davada, başvuranın oğlunun hayatının gereksiz olarak tehlikeye atılmasını engellemek için, Devlet'in gerekli olan tüm tedbirleri alıp almadığını tespit etmek olacaktır (Bkz. *L.C.B.-Birleşik Krallık, Derleme Hükümler ve Kararlar*). Mahkeme aynı zamanda, AİHS'nin 2. maddesinin, belirli koşullarda, yetkili mercilere, üçüncü kişilerin eylemlerine ya da bazı özel koşullarda kendi eylemlerine karşı korumaları amacıyla uygulamaya ilişkin tedbirleri almalarını içeren pozitif yükümlülük yüklediğini hatırlatır (*Tanrıbilir-Türkiye*, no:21422/93).

Bununla birlikte, bu zorunluluk, yetkili mercilere dayanılmaz ve aşırı bir yük yükmeden yorumlanmalıdır. Bu değerlendirme yapılırken, güvenlik güçlerinin, toplum içinde görevlerini yerine getirirken karşılaştıkları zorluklar, insan davranışlarının önceden bilinmesinin mümkün olmaması da gözönüne alınmalıdır. Bu noktada, yaşamı tehlikeye atabilecek olası her türlü tehdit, AİHS uyarınca yetkili mercilere, tehdidi önlemek amacıyla somut tedbirler alma zorunluluğunu getirmemektedir (*Tanrıbilir ve Kenan-Birleşik Krallık* no:27229/95).

AİHM, kendilerine silah verilen askerlerin gözetlenmesi ve bu kişilerin intihar etmelerinin önlenmesi konusundaki görevleri çerçevesinde, bir askerin yaşam hakkını koruma zorunluluğunu ihmal ettikleri iddiası karşısında, sözkonusu yetkililerin, askerin bu türden bir eylemde bulunabileceğini bildikleri ve yetkileri dahilinde, bu tehlikeyi bertaraf edebilecek tedbirleri almadıkları hususunda ikna olunması gerektiği kanaatindedir. AİHM için ve 2. madde ile güvence altına alınan

hak gözönüne alındığında, bir başvuranın, bilinen ya da bilinmesi gereken hayatı bir tehlikenin oluşabilmesini önlemek için yetkililerin, kendilerinden makul olarak beklenen her şeyi yerine getirmediğini göstermesi yeterli olmaktadır. Burada, cevabı, davaya ilişkin koşulların bütününden çıkacak olan bir soru sözkonusudur. Bu nedenle AİHM bu hususları inceleyecektir.

AİHM, yukarıda yer alan hususlar ışığında, yetkili mercilerin, Mikail Ataman'ın intihar etmesi için ortada gerçek ve ani bir tehlike olduğunu bilip bilmediklerini ya da bilmeleri mi gerektiğini; şayet ilk sorunun cevabı olumlu ise bu riskin önlenmesi için sözkonusu mercilerin, kendilerinden makul olarak beklenen her şeyi yerine getirip getirmediğini araştırmıştır.

AİHM, mevcut davada, olay gecesini başvuranın oğlu olan ve dolu bir tüfeği bulunan Mikail Ataman'ın nöbet tuttuğunu not etmektedir. Burada ortaya çıkan soru, Mikail Ataman'ın psikolojik durumunun, özellikle de eline ölüme sebebiyet verebilecek bir silah verilerek nöbet tutması ve aktif askerlik hizmetini yapması için tehlike arz edebileceğinin, yetkili merciler tarafından bilinip bilinmemesi yada bilinmesinin gerekip gerekmediği sorusudur. AİHM, Mikail Ataman'ın intihardan iki ay önce psikolojik rahatsızlıklar yaşadığını gözlemlemektedir. Mikail Ataman, Malatya'da inzibat tarafından kendisini kaybetmiş bir halde yakalanmıştır. Malatya Askeri Hastanesi'nde Mikail Ataman'a sakinleştirici iğne yapılmıştır. Malatya'da askeri doktor, Mikail Ataman'ı Ankara'da bulunan Mevki Hastanesi'nin psikiyatri servisine sevk etmeyi uygun görmüştür. Özel bir klinikten geri çevrilmesi üzerine ilgilinin, Ankara'da bulunan Mevki Hastanesi'nde hasta kaydı yapılmıştır. Psikiyatri servisinde düzenlenen raporda, Mikail Ataman'da anksiyete sendromu teşhis edildiği belirtilmiştir. Uzmanlara göre, bu rahatsızlıkların artmış olması durumunda, Mikail Ataman'ın, birliğinin bulunduğu bölgenin askeri kurumunda tedavi görmesi ve üstlerine bilgi verilmesi gerekirdi. O halde Mikail Ataman'ın sağlık durumu, kendisine silah verilmesinin yaratabileceği riskin bertaraf edilmesi için, dikkatli bir gözetim yapılmasını gerektirmekteydi.

Mikail Ataman'ın sağlık durumu dikkate alındığında, askeri makamların makul olarak kendilerinden beklenebilecek şekilde davranıp davranmadıkları sorusu ortaya çıkmaktadır.

Hükümet bu konuda AİHM tarafından sorulan, Ankara'da bulunan askeri hastane tarafından düzenlenen raporun, Mikail Ataman'ın üstlerine ulaştırılıp ulaştırılmadığı sorusunu cevapsız bırakmıştır. Bununla birlikte, bu soruya verilecek cevap her ne olursa olsun AİHM iki ihtimalin bulunduğunu gözlemlemektedir. Mikail Ataman'ın üstlerine bu raporu ulaştırmamışlarsa doktorların ihmalkarlıkları ya da Mikail Ataman'ın sağlık durumundan haberdar oldukları halde Mikail Ataman'a silah teslim eden üstlerinin ihmalkarlıkları sözkonusudur. Bu nedenle, yetkililer sorumluluklarını yerine getirmemişlerdir zira yetkililer Mikail Ataman'ın silah taşımaya bile engel olabilecek türden psikolojik bir durum içerisinde bulunduğunu gerçeğini gerektiği gibi algılayamamışlardır.

AİHM, aynı zamanda maktulün asker olduğunu ve askerlik hizmetini yerine getirdiğini gözlemlemektedir. Devlet'in, hayatı tehlikede olan kişileri korumak amacıyla önleyici tedbirler alması zorunluluğu

işığında, silah taşınmasını gerektiren askerliğin yapılmasını zorunlu kılan Devlet'in özel bir dikkat göstermesi ve psikolojik rahatsızlıkları bulunan askerler için askeri koşullara uygun bir tedavi öngörmesi beklenebilir (*Kılınç ve diğerleri - Türkiye*, no: 40145/98). Mevcut davada, askerlik hizmeti sırasında intiharları önlemek amacıyla Devlet tarafından uygulanan süreç, Mikail Ataman'ın tedavi görmesi ile işlemeye başlamıştır. Fakat sonrasında, yetkililerden makul olarak beklenebilecek, ilgilinin ölümüne sebebiyet verebilecek bir silah taşınmasına engel olmak gibi somut önlemler alınmamıştır.

AIHM, bu çerçevede AIHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

2. Ulusal makamlar tarafından yürütülen soruşturmalar

AIHM, AIHS'nin 2. maddesi ile öngörülen yaşam hakkının korunması yükümlülüğünün, 1. madde uyarınca "kendi yetki alanı içinde bulunan herkese bu Sözleşme'nin (...)de belirtilen hak ve özgürlükleri tanı[ması]" şeklinde Devlete düşen genel görevle birlikte, zor kullanmaya başvurmanın bir kimsenin ölümüne yol açması halinde etkin bir soruşturma yürütülmesi anlamına geldiğini ve bunu şart koştuğunu hatırlatır (Bkz. *mutatis mutandis, McCann ve diğerleri-Birleşik Krallık*, 27 Eylül 1995 tarihli karar, *Kaya-Türkiye*, 19 Şubat 1998 tarihli karar, *Derleme*, ve *Tanrıbilir*).

AIHM, yukarıda bahsedilen yükümlülüğün, yalnızca, ölüme bir Devlet görevlisinin neden olduğunun tespit edildiği durumlar için geçerli olmadığını vurgular. Zira yetkili mercilerin ölüm olayından haberdar edilmeleri, ölümün meydana geldiği koşullar hakkında Sözleşme'nin 2. maddesinden kaynaklanan etkin bir soruşturma yürütme yükümlülüğünü *ipso facto* doğurur (Bkz., *mutadis mutandis, Ergi-Türkiye*, 28 Temmuz 1998 tarihli karar, *Derleme*, *Yaşa-Türkiye*, 2 Eylül 1998 tarihli karar, *Derleme*, *Hugh Jordan-Birleşik Krallık*, no: 24746/94, ve *A. ve diğerleri-Türkiye*, no:30015/96, 27 Temmuz 2004).

Yürütülen soruşturma aynı zamanda sorumluların tespit edilip nihayetinde cezalandırılmalarını sağlayacak şekilde etkili olmalıdır (*Oğur-Türkiye*, n° 21594/93). Burada sözkonusu olan sonuca değil, araçlara ilişkin bir yükümlülüktür. Yetkili mercilerin, olaylara ilişkin delillerin, özellikle de görgü tanıklarının ifadelerinin, polislerin elde ettiği bilimsel ve teknik verilerin, gerektiğinde maktulün vücudundaki zedelenmeleri tam ve belirgin bir şekilde gösterecek bir otopsi sonucunun ve hastanede yapılan gözlemlerin nesnel bir değerlendirmesinin toplanabilmesi için makul olarak kendilerine açık olan tedbirleri almaları gerekmektedir (Bkz. örneğin, *Salman-Türkiye*, no:21986/93, *Tanrıkulu-Türkiye*, no:23763/94, *Gül-Türkiye*, no: 22676/93, 14 Aralık 2000 tarihli karar).

Mevcut davada, soruşturmadan sorumlu mercilerin girişimleri tartışmaya mahal vermemektedir.

Soruşturma dosyasında yer alan unsurlardan, Mikail Ataman'ın cesedinin bulunmasından hemen sonra Askeri Savcı'nın olay yerine geldiği anlaşılmaktadır. Olay yerinde bulunan kovan ve maktulün silahı üzerinde inceleme yapılmıştır. Mikail Ataman'ın cesedi üzerinde ayrıntılı bir otopsi yapılmıştır. Askeri Savcı hazırlık soruşturması yapmıştır. Bu

soruşturma çerçevesinde, cesedi bulan askerlerin ve maktulün üstlerinin, arkadaşlarının ve ailesinin ifadelerine başvurulmuştur. Ayrıca, Askeri Savcı, Adıyaman Savcılığı aracılığıyla Mikail Ataman'ın psikolojik durumu ve kişiliği hakkında bilgi edinmiştir. Olayın meydana geldiği gece nöbet düzenlemesi, U. adlı Komutanın maktule karşı ve askerlerine karşı tutumları da üç uzmandan oluşan heyet aracılığıyla soruşturma konusu olmuştur.

Buna karşılık, Askeri Savcı tarafından yürütülen soruşturmanın yetersizliği, Savcı'nın Ankara'da bulunan Askeri Hastane'nin psikiyatri servisi ile maktulün üstleri arasındaki iletişim kopukluğunun nedenlerini araştırmaması hususunda ortaya çıkmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak yapılacak bir araştırma, yetkili mercilerden her birinin sorumluluklarının tespit edilmesi bakımından belirleyici olabilirdi. Soruşturma sonucunda alınacak olan kararlar, sağlık personelinin, Mikail Ataman'ın psikolojik durumu hakkında askeri birliğe bilgi verme konusunda bir ihmalinin bulunup bulunmadığına, ya da ihmalin, askerin sağlık durumundan haberdar olan ve Mikail'e verilen silahı geri almayan üstlerinden kaynaklandığına karar verilmesine bağlı olarak değişiklik gösterebilirdi.

Mikail Ataman'ın sağlık durumuna ilişkin bilgi verilmesinde, sağlık personelinin ya da askeri üstlerinin sorumluluğunun bulunup bulunmadığının tespit edilebilmesi amacıyla bir soruşturma yapılmamış olmasını dikkate alan AİHM, Savunmacı Devlet'in, başvuranın oğlunun ölümü hakkında etkili ve eksiksiz bir soruşturma yürütüme görevini yerine getirmediğine kanaat getirmektedir.

Sonuç olarak, AİHS'nin 2. maddesi bu bakımdan ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 8. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, AİHS'nin 8. maddesine atıfta bulunarak, yaşadığı psikolojik sorunlar yüzünden, Mikail Ataman'ın askerdeyken karşı karşıya bulunduğu tehdit nedeniyle kendisinin ve ailesinin içerisinde bulunduğu endişeden şikayetçi olmaktadır.

AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiği yönündeki kararını dikkate alan AİHM, bu şikayetin ayrıca incelenmesinin gerekli olmadığına kanaat getirmiştir.

III. AİHS'NİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, AİHS'nin 13. maddesine atıfta bulunarak oğlunun ölümünden sonra etkili ve yeterli bir soruşturma yürütülmediğinden şikayetçi olmaktadır.

Hükümet, başvuranın iddiaları üzerine adli askeri mercilerin etkili ve derinlemesine bir soruşturma başlattıklarını. Yürütülen soruşturmada, çok sayıda ifade, belge ve rapora başvurulduğunu belirtmektedir. Soruşturma sırasında, Mikail Ataman'ın ölümünde, komutanının hatası olduğunu doğrulayacak herhangi bir delil bulunamamıştır.

AİHM, AİHS’de yer alan hak ve özgürlükler iç hukukta ne şekilde tanınmış olursa olsun, Sözleşme’nin 13. maddesinin, bu hak ve özgürlüklerden iç hukukta yararlanılmasını sağlayacak yolların varlığını güvence altına aldığını hatırlatır. Dolayısıyla Sözleşmeciler Devletler, bu hükmün kendilerine getirdiği yükümlülüklerle ne şekilde uydukları konusunda belli bir takdir payından yararlanma hakkına sahip olsalar da, sözkonusu hüküm, AİHS’ye dayalı “savunulabilir bir şikayetin” içeriğinin incelenmesini ve uygun bir telafinin sunulmasını sağlayacak bir iç hukuk yolunu zorunlu kılmaktadır. AİHS’nin 13. maddesinden doğan yükümlülüğün kapsamı, başvuranın Sözleşme uyarınca yaptığı şikayetin niteliğine bağlı olarak değişmektedir. Bununla birlikte bu maddenin gerektirdiği başvuru yolu hukuken olduğu kadar pratikte de “etkili” olmalı ve özellikle bu başvuru yolunun kullanılması, Savunmacı Devlet’in yetkili mercilerinin fiilleri tarafından haksız bir biçimde engellenmemelidir (Bkz., *Aksoy – Türkiye*, 18 Aralık 1996 tarihli karar, *Derleme, Aydın-Türkiye*, 25 Eylül 1997 tarihli karar, *Derleme ve Kaya*, adigeçen karar).

Yaşam hakkının korunmasının arzettiği temel önem dikkate alındığında, AİHS’nin 13. maddesi, gerektiğinde tazminat ödenmesinin yanı sıra, ölümden sorumlu olanların tespit edilmesi ve cezalandırılmasına yönelik derin ve etkili araştırmalar yapılmasını şart koşturmakta ve şikayetçinin soruşturma usulüne etkin bir şekilde erişebilmesini içermektedir (*Kaya*, adigeçen karar).

AİHM, mevcut davada sunulan deliller ışığında, maktulün diğer askerler tarafından öldürüldüğünün ortaya konulmadığına fakat tehlikeli psikolojik bir durumda iken, kendi tüfeği ile intihar ettiğinin belirtildiğine karar vermiştir. Bu durum yine de, AİHS’nin 2. maddesine dayanan şikayeti, 13. madde açısından “savunulabilir” olmaktan yoksun bırakmamaktadır (Bkz. *Boyle ve Rice-Birleşik Krallık*, 27 Nisan 1988 tarihli karar, *Kaya*, adigeçen karar, *Yaşa- Türkiye*, 2 Eylül 1998 tarihli karar, *Derleme*). Bu nedenle yetkililerin, maktulün hangi şekilde öldüğü konusunda etkili bir soruşturma yürütme zorunluluğu bulunmaktaydı.

AİHM’nin de daha önce belirttiği gibi, yürütülen cezai soruşturma, Mikail Ataman’ın sağlık durumuna ilişkin bilgilerin iletilmesinde ya da değerlendirilmesinde, sağlık personelinin ve üstlerinin sorumluluklarının bulunup bulunmadığının tespit edilmesini sağlayacak bir sonuç doğurmamıştır. Buna bağlı olarak soruşturma, başvuranın oğlunun ölümüne ilişkin ayrıntılar da sunmamıştır.

Bu koşullar altında, AİHS’nin 2. maddesinden kaynaklanan soruşturma yükümlülüğünün daha ötesinde şartlar taşıyan 13. maddede öngörüldüğü gibi, etkili bir soruşturma yürütüldüğü kabul edilemez.

Sonuç olarak, AİHS’nin 13. maddesi ihlal edilmiştir.

IV. AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

AİHS’nin 41. maddesinde belirtilen unsurlar.

A.Tazminat

Başvuran, Mikail Ataman'ın ölümünün yol açtığı gelir kaybı nedeniyle 23.959.10 Amerikan Doları tutarında maddi zarara uğradığını iddia etmektedir. Başvuran ayrıca, kendisinin, Mikail Ataman'ın annesinin ve sekiz kardeşinin uğradığı manevi zarar için 140.000 Amerikan Doları talep etmektedir.

Hükümet, bu iddialara karşı çıkmaktadır.

AİHM, maddi tazminat ile ilgili olarak, başvuranın iddialarının kanıtlanmamış ve belgelendirilmemiş olduğunu not etmektedir. Bu nedenle, bu ad altında tazminat ödenmesine gerek olmadığına kanaat getirmiştir.

AİHM, manevi tazminatla ilgili olarak, Mikail Ataman'ın ailesinin, AİHS'nin ihlal edilmesi nedeniyle bir takım acılar yaşamış olabileceğine kanaat getirmektedir. AİHM hakkaniyete uygun olarak Mikail Ataman'ın hak sahiplerine 20.000 Euro ödenmesinin makul olacağına karar vermiştir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuran, yapılan masraf ve harcamalar için 12.908.08 Amerikan Doları talep etmektedir. Bu tutarın 8.200 Amerikan Doları avukatlık ücretini, 311 Amerikan Doları tercüme masraflarını ve 4397,08 Amerikan Doları da çeşitli harcamaları kapsamaktadır. Başvuran, bu taleplerin çoğunluğu için ilgili belgeleri sunmaktadır.

Hükümet bu iddialara karşı çıkmaktadır.

Mahkemenin bu konudaki içtihadı ve mevcut unsurlar doğrultusunda AİHM, tüm masraflarla birlikte başvurana, 7.000 Euro ödenmesinin makul olduğuna karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Mikail Ataman'ın ölüm koşulları nedeniyle AİHS'nin 2. maddesinin *ihlal edildiğine*;
2. Etkili soruşturma yürütülmemiş olması nedeniyle AİHS'nin 2. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 8. maddesi bakımından herhangi bir sorunun *bulunmadığına*;
4. AİHS'nin 13. maddesinin *ihlal edildiğine*;
5. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden YTL.'ye çevrilmek üzere, her türlü vergiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından başvurana:
  - i. manevi tazminat olarak 20.000 Euro (yirmi bin) *ödenmesine*;

ii.masraf ve harcamalar için 7.000 Euro (yedi bin) ödenmesine;

b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faizi ödenmesine;

6. Adil tazminata ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesine uygun olarak 27 Nisan 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

HAMİYET KAPLAN VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No: 36749 / 97
Strazburg
13 Eylül 2005

OLAYLAR

Başvuranlar Hamiyet Kaplan, Beşir Bayram, Suphiye Altun, Fatma Kaya, Halil Altun, Naciye Kavak, Sabri Altun ve Azize Altun sırasıyla 1973, 1961, 1965, 1973, 1950, 1959 ve son iki başvuran 1955 doğumludur. Başvuranlar 8 Ağustos 1996 tarihinde ölen Ömer Bayram, Dilara Bayram, Berivan Bayram ve Rıdvan Altun'un yakınlarıdır (Hamiyet Kaplan Ömer Bayram'ın eşi, Beşir Bayram ve Suphiye Altun Ömer Bayram'ın erkek ve kız kardeşidir. Fatma Kaya Rıdvan Altun'un eşi, Halil Altun ve Sabri Altun erkek kardeşleri, Naciye Kavak ve Azize Altun kız kardeşleridir. Hamiyet Kaplan Dilan Bayram ve Berivan Bayram'ın annesiydi). Başvuranlar Adana'da ikamet etmektedir.

1. Başvuranlara göre olaylar

Adana Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Terörle Mücadele ekipleri 8 Ağustos 1996 tarihinde saat 2:00 sularında Rıdvan Altun'un Gülbahçe'de (Adana) bulunan evine bir operasyon düzenlemiş, R.Altun'u yakalayıp gözaltına almışlardır.

Saat 4.30 civarında polisler, Rıdvan Altun'u Ömer Bayram'ın ve birinci başvuran Hamiyet Kaplan'ın Küçükdikili'de bulunan evinin (Seyhan, Adana Kaymakamlığı) elleri kelepçeli ve başına bir çuval geçirilmiş vaziyette götürmüşler ve bir duvar dibine oturtmuşlardır.

Polislerin talebi üzerine birinci başvuran ve eşi Ömer Bayram kapıyı açmışlardır. Aynı anda, polis memurları ve evin terasında bulunan misafir Abdurrahman Sarı arasında silahlı çatışma başlamıştır. Operasyonu yöneten polis görevlisi Nuri Kocabıyık Abdurrahman Sarı'nın silahından çıkan kurşunlarla ağır yaralanmış, hastaneye kaldırılırken yolda yaşamını yitirmiştir. Polisler de ateş açmışlar ve Abdurrahman sarı karşılıklı ateş sırasında ölmüştür.

Bu olayın ardından kelepçeli, başına çuval geçirilmiş ve kelepçeli olarak duvar dibinde bekleyen Rıdvan Altun'a polislerden biri yaklaşarak başına ateş etmiştir. Rıdvan Altun'un cesedi daha sonra polisler tarafından Ömer Bayram'ın evine bırakılmıştır.

Polisler operasyonlarına devam ederek eve ateş açmışlar ve dört adet el bombası atmışlardır. Bu çatışmada Ömer Bayram ve iki çocuğu hayatını kaybetmiş, birinci başvuran ağır yaralanmıştır.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Adana Cumhuriyet Savcısı 20 Ağustos 1996 tarihinde birinci başvurunu dinlemiştir, Birinci başvuran, polise verdiği ifadesini değiştirmiştir. Başvuran operasyona katılan polisler hakkında şikayetçi olmuştur. Polisler, savcının kısa süre yokluğundan yararlanarak başvuranın ifadesini yırtmışlar, daha sonra baskı yaparak Cumhuriyet savcısının değiştirilmesini sağlamışlardır.

2. Hükümet tarafından aktarılan olaylar

Adana Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele ekipleri 8 Ağustos 1996 tarihinde saat 2 sularında Rıdvan Altun'un Gülbahçe'de (Adana) bulunan evine bir operasyon düzenlemiş, R.Altun'u yakalayıp gözaltına almışlardır.

8 Ağustos 1996 tarihli, R.Altun'un beyanlarını içeren polis raporu Adana Cumhuriyet Savcılığı'na gönderilmiş, raporda aralarında birinci başvuran ve eşinin de yer aldığı bazı kişilerin PKK mensubu oldukları ve operasyonun bu kişilerin evine düzenlendiği kaydedilmiştir.

Polisler ve bu evde bulunan kişiler arasında çıkan silahlı çatışmada Ömer Bayram, Rıdvan Altun, Abdurrahman Sarı ve ilk başvuranın çocukları ölmüş, başvuran ağır yaralanmıştır.

Adana Cumhuriyet Savcısı 20 Ağustos 1996 tarihinde birinci başvurunu dinlemiştir. Birinci başvuran, polise verdiği ifadesini değiştirmiş, polislerin kendilerine ateş ettiğini ileri sürmüştür. Başvuran sorumlu polisler hakkında şikayetçi olmuştur.

Soruşturma başından sonuna dek aynı Cumhuriyet Savcısı tarafından sürdürülmüştür.

Resmi olarak başlatılan soruşturma çerçevesinde, Adana Cumhuriyet Savcısı tarafından operasyona katılan otuz polisin ifadeleri ayrıntılı olarak alınmıştır.

14 Ekim 1996 tarihli iddianamesi ile Adana Ağır Ceza mahkemesi'nde, beş kişinin ölümüne, bir kişinin yaralanmasına yol açıldığı ithamı ile yirmi üç polis memuru hakkında TCK'nın 49., 50., 456., ve 463. maddelerine dayalı olarak dava açmıştır.

Aynı gün, Adana Cumhuriyet Savcısı operasyona katılan yedi polisin yalnızca ulaşımdan sorumlu oldukları gerekçesiyle haklarında men-i muhakeme kararı vermiştir.

Ağır ceza mahkemesi 27 Ocak 1997 tarihli bir kararla TCK'nın 49. maddesinin uygulanmasına istinaden polis memurlarının serbest bırakılmalarına karar vermiş, birinci başvuranın iddialarını dayanaktan yoksun bulmuştur.

Birinci başvuran, 28 Ocak 1997 tarihinde temyiz başvurusunda bulunmuştur. Ağır ceza mahkemesi 29 Ocak 1997 tarihinde ilgilinin sözkonusu yargı sürecine «müdahil» taraf olmadığı gerekçesiyle bu talebi reddetmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 2. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, güvenlik güçlerinin Rıdvan Altun, Ömer Bayram'ın ve iki çocuğunun ölümüne, Hediye Bayram'ın ağır yaralanmasına neden olduklarını öne sürerek, AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedirler.

A. Tarafların iddiaları

1. Başvuranlar

Başvuranlar ilk olarak, güvenlik güçlerinin bir polis memurunun ölümünün intikamını almak için yakınlarını infaz ettiklerini ve birinci başvuruları ağır yaraladıklarını iddia etmektedirler. İkinci olarak, aile yakınlarının meşru olmayan yakalanmalarında güvenlik güçleri tarafından gereksiz şiddete başvurulmasıyla yaşam haklarından kasıtlı olarak yoksun bırakıldıklarını, güvenlik güçlerinin öldürücü, maksimum düzeydeki kuvvet uygulamasını azaltma teşebbüsünde bulunmadıklarını öne sürmektedirler.

2. Hükümet

Hükümet, Rıdvan Altun, Ömer Bayram ve iki çocuğunun ve ilk başvuranın PKK terör örgütü üyelerinin atmış oldukları bombanın patlaması sonucu öldüklerini, bu operasyon sırasında teröristlerce açılan ateşe güvenlik güçlerinin karşılık verdiklerini belirtmektedir. Hükümet, olay yerinde bulunan ve teröristlere ait otuz dört kovanın yapılan müdahalenin meşruluğunu ortaya koyduğunu savunmaktadır. Hükümet bu bağlamda, PKK üyelerinin açmış oldukları ateşte güvenlik güçlerinin meşru müdafaa hakkının sözkonusu olduğu sonucuna varmakta ve AİHS'nin 2. maddesinde yer alan yükümlülüğe karşı çıkmaktadır.

B. AİHM'nin değerlendirmesi

1. Yetkililerin başvuruların yaşam hakkının yasa ile korunmasında pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediği iddiası hakkında

a. Genel prensipler

Yaşam hakkını güvence altına alan AİHS'nin 2. maddesinin, ölüme yol açan olaylarda meşruluğu sorgulanmakta olup Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin öncelikli hükümleri arasında yer almaktadır ve hiçbir ilgaya tabii tutulmamaktadır (Bkz. Velikova-Bulgaristan kararı, no: 41488/98, § 68, AİHM 2000-VI). Bu madde, aynı zamanda, 3. maddeyle birlikte Avrupa Konseyi'ni şekillendiren demokratik toplumların temel değerlerinden biridir. Ölüme neden olan olaylarda sözkonusu maddenin meşruluğunun titizlikle değerlendirilmesi gerekmektedir (Bkz. Salman-Türkiye kararı, no: 21986/93, § 97, AİHM 2000-VII). AİHS'nin konusu ve amacı, insan haklarının korunmasına aracılık etmek, bununla birlikte 2. maddenin somut ve etkili kıldığı yükümlülüklerin yorumlanmasını ve uygulanmasını sağlamaktır (Bkz. McCann ve diğerleri-İngiltere kararı, 27 Eylül 1995, seri: A no: 324, s. 45-46, §§ 146-147).

AİHS'nin 2 §1. maddesinin ilk cümlesi Devlet'i yalnızca istemli ve illegal ölüme sebebiyet vermekten kaçınmayı değil aynı zamanda, iç hukuki düzende kendi yargısına tabi kişilerin yaşam haklarının korunması için gerekli önlemleri almayı da zorunlu kılmaktadır (Bkz. Kılıç-Türkiye kararı, no: 22492/93, § 62, AİHM 2000-III). Bu doğrultuda Devletin yükümlülüğü esas olarak yaşama hakkını güvence altına almak için bireye karşı işlenecek suçları caydırıcı hukuki ve idari bir çerçeve içine yerleştirmek, bu mekanizmanın işleyişi bakımından yaptırımlar uygulamak ve ihlalleri ortadan kaldırmaktır.

AİHS'nin 2. maddesinde bizzat belirtildiği gibi, güvenlik güçlerinin öldürücü güce başvurmaları belli hallerde meşru sayılabilir. Bununla birlikte 2. madde, sınırsız bir yetki tanımamaktadır. Devlet görevlilerinin fiillerinin sınırlarının kurullarla çizilmemiş olması ve bu konuda keyfiliğe izin verilmesi, insan haklarına saygı ilkesi ile bağdaşmamaktadır. Bu husus, gücü keyfi ve kötüye kullanmaya karşı, yerinde ve etkili bir sistem içinde, polis operasyonlarının iç hukukla yetkilendirilmesinden başka, bu hakkın yeterince sınırlandırılması gerektiğinin göstergesidir (Bkz. Makaratzis-Yunanistan kararı, no: 50385/99, § 58, AİHM 2004-XI).

Tüm bunlar ve 2. maddenin bütün demokratik toplumlarda önemli bir rol oynadığı kaydedildiğinde, AİHM sadece Devletin görevlilerinin etkili olarak kuvvet kullanmalarını değil, aynı zamanda bütün bu olayları çevreleyen koşulların tamamını, özellikle hazırlanışlarını ve denetimini dikkate alarak, bu hükmün ihlal edildiği yönündeki iddiaları özel bir itinayla incelemek durumundadır (Bkz. sözü edilen McCann ve diğerleri kararı, s. 46, § 150). Bu son nokta ile ilgili olarak AİHM, polis memurlarının bir operasyon kapsamında görevlerini ifa ederken belirsizlik içinde olmamaları gerektiğini hatırlatmaktadır: hukuki ve idari çerçeve, güç kullanımına ve ateşli silahlara başvurulması hakkındaki yasaların uygulanmasında sorumluların sınırlarını belirlemek, uluslararası kuralları göz önünde bulundurmamak durumundadır (Bkz. sözü edilen Makaratzis kararı, § 59).

b. Uygulama

i. Polis operasyonu hakkında

AİHM mahkemeye sunulan unsurlarda, güvenlik güçlerinin 28 Kasım 1998 tarihinde PKK mensuplarına yönelik düzenledikleri operasyon sırasında çıkan çatışmada Rıdvan Altun, Ömer Bayram ve iki çocuğunun öldürüldüğünü ve son başvuranın ağır yaralandığını hatırlatmaktadır. Bu operasyon sırasında, ilk başvuranın evinden ateş edilmesi ile üst düzey bir polis memurunun ölmesi, diğerinin ise yaralanması evin içinde bulunanlar ile polisler arasında silahlı bir çatışmanın meydana geldiğini ortaya koymaktadır. Mahkemeye sunulan unsurlar ve elle tutulabilir delillerin yokluğu ışığında AİHM, başvuranların yakınlarının Devlet görevlilerinin yargısız infazının kurbanı oldukları sonucuna varmanın güvenilir kanıtlardan ziyade bir varsayımdan ve spekülasyondan öteye gidemeyeceğine itibar etmektedir. Bu şartlar altında AİHM, sözkonusu operasyona dahil olan polislerin eylemleri nedeniyle savunmacı Devletin sorumluluğunda her türlü makul şüphenin ötesinde ilkesinin yerine getirilmediği tespitinde bulunmaktadır.

ii. Polis operasyonunun düzenlenmesine dair

AİHM bu çerçevede, sözü edilen operasyonun düzenlenmesi emrini veren polis amirlerinin öldürücü veya olmayan yöntemler arasında bir ayrım yapmadıklarını not etmektedir. Polis amirlerinin açık talimatlar vermemeleri

, polis memurlarının etrafı sarılı evde bulunanların hayatlarını riske atmaksızın aranan tehlikeli kimselerin yakalanmasında izleyecekleri yöntemi uygulamalarını yetersiz kılmıştır. Bununla birlikte, sözü edilen operasyon sırasında polisler göz yaşartıcı gaz bombası veya etkisiz hale getirici maddeler kullanmamış, yalnızca ateşli silahlara başvurmuştur.

Bu operasyonda, etrafı kuşatılmış iki şüphelinin teslim olmaya yanaşmadıkları farz edildiğinde, bir kadının ve iki çocuğun bulunduğu aynı eve kontrolsüz ve şiddetli bir baskın yapılması sadece şüphelilerin hayatlarını tehlikeye atar. İki çocuğun ve bir kadının ki, silahlı olmadığına itiraz edilmemekte, ölümü bunun bir kanıtıdır.

İki şüphelinin çatışmada çıkan mermilerle ölmesi, birinci başvuranın yaralanması ve hepsinin iki çocuğun da olduğu mutfakta olmaları, şüphelilere ait el bombasının yanlışlıkla patlamasıyla bu kişilerin yaşamlarını yitirdikleri savını pek de inandırıcı kılmamaktadır.

Bu davaya müdahil olan ne ulusal yargı mercilerinin kararları ne Hükümetin tatbik edilen güç kullanımının kurallarına getirdiği açıklamalar kurallara riayet edilmesini kontrol altına alma amaçlı olduğunu açıklamaya yetmektedir. AİHM bu bağlamda, yerleşik sistemin sorumlulara barış zamanında güç kullanımına yönelik tavsiye yasalarının veya aleni kıstasların uygulanması hakkını vermediğini hatırlatmaktadır. Polislerin gerekli eğitimden ve donanımdan yararlanmadığı hallerde, mekandan gelen ateşe karşılık vermeye çabalaması ve ev halkına karşı sakınmaksızın inisiyatif alması kaçınılmaz olacaktır. Kuralların net bir biçimde olmayışı, bütün polislerin neden merkezi yönetime başvurmadan kendiliklerinden bu operasyona katılıp, silahlı güç kullandıkları hususuna açıklık getirebilir.

Mahkemeye sunulan deliller ışığında AİHM, AİHS'nin 2 § 1. maddesinin ilk bölümünde uygun yasal ve idari çerçeve kapsamında yetkililere yüklenen pozitif yükümlülükle ilgili olarak, mevcut durumdaki gibi olayların özel koşullarında, öldürücü potansiyel güce başvuru polisin operasyonunda istisnai olarak oluşabilecek gerçek risk faktörlerini doğrudan gidermek için Türk yetkililerin vatandaşların hayatlarını koruma düzeyinde gerekli önlemleri almak bakımından makul olarak bekledikleri söylenememektedir (Bkz. sözü edilen Makaratzis kararı, § 71).

Bu doğrultuda AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiği tespit edilmiştir.

2. Yürütülen soruşturmanın yetersizliği hakkında

AİHM, AİHS'nin 2. maddesiyle birlikte 1. maddenin, Devlete genel olarak yüklenen yaşam hakkının korunması yükümlülüğünü getiren «[kendi] yetki alanında bulunan herkese [AİHS'de] tanımlı hak ve özgürlükleri tanır (...)» hükmünü hatırlatmakta ve insan hayatının sona ermesine yol açan kuvvet kullanımına karşı etkili resmi bir soruşturma yürütülmesi zorunluluğunu getirmektedir (Bkz. *mutatis mutandis*, sözü edilen McCann ve diğerleri kararı, s. 49, § 161, ve Kaya-Türkiye kararı, 19 Şubat 1998, 1998-I, s. 329, § 105). Failleri, ister Devlet'in görevlileri ister üçüncü şahıslar olsun güce başvuru ölümle sonuçlandığı her halde benzer soruşturmanın yapılması gerekir (Bkz. sözü edilen Tahsin Acar-Türkiye kararı, § 220). İncelemeler özellikle derinlemesine, tarafsız ve dikkatlice yapılmalıdır (Bkz. sözü edilen McCann ve diğerleri, s.49, §§ 161-163, ve Çakıcı, § 86, sözü edilen kararlar.

AİHM, dava olaylarına bağlı soruşturmanın incelenmesi minimum etkililik ölçütüne yanıt verecek düzeyde ve derecede olmasına itibar etmektedir. İncelemeler, olayların bütününe ve soruşturma için gerçekte uygulanan çalışma saatlerine dayalı olarak değerlendirilir. (Bkz. Tanrıkulu-Türkiye kararı, no: 23763/94, §§ 101-110, AİHM 1999-IV, sözü edilen Kaya kararı, s. 325-326, §§ 89-91, Güleç-Türkiye kararı, 27 Temmuz 1998, 1998-IV, s. 1732-1733, §§ 79-81, sözü edilen Velikova kararı, § 80, ve Buldan-Türkiye kararı, no: 28298/95, § 83, 20 Nisan 2004).

Soruşturma etkili olmakla birlikte sorumluların kimliklerinin saptanmasına ve cezalandırılmasına da götürmelidir (Bkz. Oğur-Türkiye kararı, no: 21594/93, § 88, AİHM 1999-III). Bu sorumluluğun bir neticesi değil, aracıdır. Yetkililer olaya ilişkin elde edilen makul ölçüdeki tüm delilleri dikkate almak durumundadır (Bkz. sözü edilen Tanrıkulu, § 109, ve Salman kararı). Soruşturmaya özgü her türlü eksiklik, sorumlu kişilerin bulunmasına zarar verebilir ve sonucu etkisiz kılabilir (Bkz. Aktaş-Türkiye kararı, no: 24351/94, § 300, AİHM 2003-V).

Bu kapsam üstü kapalı olarak, açık olmayı, özenli ve makul davranmayı gerektirir. Özel bir durumda yürütülen soruşturmanın ilerlemesini engelleyen güçlüklerin ve engellerin bulunduğunu kabul etmek gerekir. Bunun yanı sıra, ölümcül kuvvete başvuruya dair yürütülen soruşturma sözkonusu olduğunda, yetkililer tarafından bir an önce yapılacak açıklama eşitlik ilkesine saygı içinde kamuoyunun güveninin korunması ve her türlü yasadışı eyleme tolerans gösterilmemesi

bakımından temel bir husus kabul edilir (Bkz. McKerr-İngiltere, no: 28883/95, § 114, AİHM 2001-III, ve Tahsin Acar-Türkiye kararları, no: 26307/95, AİHM 2004-§§ 223-224).

Mevcut başvuruda AİHM, bahse konu silahlı çatışmanın ardından olay yerine gelen polislerin operasyonun meydana gelişiyile ilgili birçok olay yeri krokisiyle birlikte olay yeri tutanağı hazırladığını, Adli tıp kurumu uzmanları tarafından ayrıntılı olarak otopsilerin yapıldığını not etmektedir. Adana Cumhuriyet Savcısı tarafından sunulan iddianamenin ardından operasyona katılan polisler Adana Ağır Ceza Mahkemesi önüne çıkarılmışlardır. Başvuranlardan bu yargı sürecinde olası bir tahliye kararında temyiz başvurusunda bulunulması açısından müdahil taraf olmaları istenmiş, başvurular da bunu yapmışlardır. AİHM, cezai yargılama sürecinin incelemesini polislerin itham edilmelerine dair Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararı ile sınırlamaktadır.

Mahkemeye sunulan delil unsurları ışığında AİHM, iç hukuk mercilerinin evin içinde ve dışında bulunan mermi kovanlarının ayrıntılı balistik incelemesinin yapılması talimatını vermediklerini, oysa başvuranların yakınlarının ölümüne ve birinci başvuranın yaralanmasına yol açan bu mermilerin kaynağını belirleyebileceklerini hatırlatmaktadır. Üstelik, polislerin operasyon sırasında kullandıkları tabancalar da ölen şüphelilerin silahları da inceleme konusu olmamıştır.

Bunun dışında, çizilen krokiler operasyonda yer alan ekip sorumlusunun belirttiği alanlarla sınırlı kalmış, her polisin hareketi ve pozisyonu net bir şekilde belirlenmemiştir. Adli merciler tarafından ifadelerine başvuru polislerin ifadeleri ayrıntılardan kaçınır, basmakalıp ifadelere dayanmış, olaylardan sonra hiçbir fotoğraf çekilmemiştir. Bütün bu eksiklikler adli makamların olayları belirgin bir şekilde yeniden canlandırmasına ve başvuruların iddialarını doğrulamasına engel teşkil etmiştir.

Mahkemeye sunulan bu hususlar ışığında, AİHM, yetkililerin başvuranların yakınlarının ölümünün ardından ceza soruşturması başlatmalarına karşın, bu kişilerin ölümüne yol açan olayları yeterince aydınlatamadıklarına itibar etmektedir.

AİHM, AİHS'nin 2. maddesi uyarınca Devlet'in usulle ilgili sorumluluklarını yerine getirmediği sonucuna varmıştır.

II. AİHS'NİN 3. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, AİHS'nin 2. maddesine dayalı öne sürdükleri iddialarını yineleyerek ilk olarak, yakınlarına ve meydana gelen silahlı çatışma sırasında yaralanan birinci başvuruna uygulanan kötü muameleden şikayetçi olmaktadır.

Başvuranlar ikinci olarak, yakınlarının ölümünün kendileri için insanlık dışı ve aşağılayıcı bir muameleyi oluşturduğunu ileri sürmekte, bu bağlamda Savunmacı Devletin AİHS'nin 3. maddesinde öngörülen yükümlülükleri yerine getirmemesinin mağduru olduklarını iddia etmektedirler.

Hükümet, 2. maddeye ilişkin görüşlerini yinelemekte ve AİHS'nin 3. maddesinde yer alan sorumluluğuna karşı çıkmaktadır.

Yapılan şikayetin ilk kısmı ile ilgili olarak AİHM, AİHS'nin 2. maddesinin iki yönlü ihlal edildiği tespiti ışığında, AİHS'nin 3. maddesi başlığı altında yapılan şikayetin ayrıca incelenmesini gerekli görmemektedir.

İkinci kısma dair AİHM, bir yakınım başvuranın çektiği boyutta acıyla ve insan haklarının ağır ihlaliyle mağdur olan kişinin yakınlarının içinde buldukları duygusal çöküntüye bağlı olarak mağdur olup olmadığının bilinmesi gereken bir husus olduğunu hatırlatmaktadır. Bu faktörler arasında, yakınlık derecesi – aile-çocuk ilişkisinin özel ayrıcalığı –, ilişkinin özel halleri, ailenin sözkonusu olaylara tanık oluşu, yetkililerin başvuranların istekleri karşısındaki yaklaşımı yer almaktadır. Böylesi bir ihlalin özünde yetkili mercilerin kendilerine aktarılan durum karşısındaki yaklaşımları ve tepkileri yatmaktadır. Özellikle bu son unsur ışığında, bir akraba yetkililerin tutumunun doğrudan mağduru olduğunu öne sürebilmektedir (Çakıcı-Türkiye kararı, no: 23657/94, AİHM 1999-IV, § 98).

AİHM, ilgililerin aile yakınlarının ölümleriyle derin acılar çektiklerine hiç şüphe duymamaktadır. Bununla birlikte, başvuranların yakınlarının özet olarak yargısız infaza kurban gittiği iddialarını ispatlamadıklarını hatırlatmaktadır. Ayrıca, dava dosyasında yer alan unsurlar 3. madde tarafından öngörülen ciddiyet derecesinin bu tür özel bir duruma ulaştığına imkân vermemektedir.

Bu durumda, AİHS'nin 3. maddesi ihlal edilmemiştir.

III. AİHS'NİN 6. VE 13. MADDELERİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar, yakınlarının ölümüyle sonuçlanan polis operasyonu üzerine etkili ve yerinde bir soruşturmanın yokluğundan şikayetçi olmakta, bu yönde AİHS'nin 6 § 1. ve 13. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmektedirler.

AİHM, bu şikayetleri AİHS'nin 13. maddesi başlığı altında inceleyecektir.

Hükümet, hukuki mercilerin başvuranların iddialarını incelediklerini ve bahse konu polis operasyonunun iç hukuka ve AİHS gerekliliklerine uygun olarak yürütüldüğü sonucuna vardıklarını savunmaktadır. Birinci başvuran, sorumlu polisler hakkında dava açmayarak cezai yargılama sürecini başlatmaması ile iç hukuk yollarını gerektiği gibi kullanmamıştır ve Ağır ceza mahkemesinin tarafsızlığına ve bağımsızlığına ilişkin iddiaları dayanaktan yoksun bulunmaktadır.

AİHM, Sözleşme'nin 13. maddesinin iç hukukta AİHS'nin öngördüğü temel hak ve özgürlüklere olanak tanıyan etkili bir başvuru hakkının varlığını güvence altına aldığını ifade etmektedir. Bu hüküm, iç hukukta sonucu itibarıyla AİHS'ye dayalı yapılan «savunulabilir» nitelikteki bir başvurunun incelenmesini ve Savunmacı Devletler bu hükmün kendilerine getirdiği yükümlülüklerle tanıdığı belirli bir takdir

payından yararlınsalar dahi, buna uygun düzenleme yapılmasını öngörmektedir. AİHS'nin 13. maddesinin getirdiği yükümlülük başvuranın Sözleşmeye dayandırdığı şikayetin türüne göre işlerlik kazanmaktadır. Bununla birlikte, bu maddede öngörülen başvuru hukukta olduğu kadar uygulama da «etkili» olmalı, özellikle kullanımı Savunmacı Devletin yetkililerinin haksız fillerine ve baskı unsurlarına yol açmamalıdır (Bkz. Aksoy-Türkiye kararı, 18 Aralık 1996, 1996-VI, s. 2286, § 95, Aydın-Türkiye kararı, 25 Eylül 1997, 1997-VI, s.1895-1896, § 103, ve sözü edilen Kaya kararı, s. 329-330, § 106).

AİHS'nin 13. maddesinde üstü kapalı olarak yer alan yaşam hakkının temel önemi ışığında, gerektiğinde tazminat ödenmesi, şikayetçi tarafın etkili bir soruşturma sürecine erişiminin sağlanması, sorumluların kimliklerinin tespit edilmesine götürecektir derinlemesine ve etkili soruşturmaların yürütülmesi gerekmektedir (sözü edilen Kaya kararı, s. 330-331, § 107).

Mahkemeye sunulan unsurlar ışığında, AİHM, maktullerin özetle güvenlik güçlerinin yargısız infazına uğradığının tespit edilmediğini fakat, eksik yürütülen bir polis operasyonu sırasında öldürüldüklerinin ortaya çıktığının sonucuna varmıştır. Bu gelişme 2. madde doğrultusunda yapılan ve 13. maddeye dönük «savunma» amaçlı şikayetten yoksun bırakmamaktadır (Bkz. örneğin, Boyle ve Rice-İngiltere kararı, 27 Nisan 1988, seri: A no: 131, s. 23, § 52; sözü edilen Kaya kararı, s. 330-331, § 107, ve Yaşa-Türkiye kararı, 2 Eylül 1998, 1998-VI, s. 2442, § 113). O halde, yetkili mercilerin maktullerin ölü bulunduğu olaylarla ilgili etkili bir soruşturma yürütme yükümlülüğü bulunmaktadır.

AİHM'nin daha önce tespit ettiği üzere, başvuranların yakınlarının ölümünü çevreleyen olayları belirlemek açısından sürdürülen hukuki soruşturmadan tam bir sonuç elde edilememiştir.

Bu koşullar çerçevesinde, 2. madde uyarınca yürütülmesi zorunlu kılınan yükümlülükten uzak olarak, AİHS'nin 13. maddesine uygun olarak etkili bir soruşturma sürdürüldüğü tespit edilememektedir.

Bu nedenle, AİHS'nin 13. maddesi ihlal edilmiştir.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UGULANMASI

A. Maddi zarar

İlk başvuran Hamiyet Kaplan, inşaat işçisi olarak çalışan eşi Ömer Bayram'ın vefatı ile mali destek kaybına uğradığını ileri sürerek 142.220 Amerikan Doları (ABD Doları), iki çocuğu Dilan Bayram ve Berivan Bayram'ın hayatlarını kaybetmemiş olsalardı kendisine maddi destekle bulunabileceklerini ileri sürerek mali destek kaybı için 120.000 ABD Doları, evine verilen maddi zarar ve eşyalar için 10.000 ABD Doları, tedavi giderleri ve kısmı iş kapasitesi kaybı için 142.220 ABD Doları ve ölen üç yakınının cenaze masrafları için 1.100 ABD Doları talep etmektedir.

Başvuran Fatma Kaya, eşi Rıdvan Kaya'nın ölümü ile mali destekten yoksun kaldığını ileri sürerek 188.847 ABD Doları talep etmektedir.

Hükümet, mevcut başvurudaki olaylarla öne sürülen maddi zarar arasında hiçbir illiyet bağının mevcut olmadığını savunmaktadır. Hükümet, aşırı ve kurmaca tahminler olarak nitelendirdiği başvuruların isteklerinin AİHM tarafından reddedilmesi talebinde bulunmaktadır. Hükümet dava dosyasında müteveffa Ömer Bayram ve Rıdvan Altun'un düzenli bir gelirlerinin olduğunu gösterir hiçbir kanıt unsurunun (ücret pusulası, vergi ödendi makbuzu, mesleki bir örgüte ait belge vb.) yer almadığını eklemektedir.

Başvuranların gelir kaybı talebiyle ilgili olarak, AİHM'nin bu yöndeki yerleşik içtihadı, başvuranlar tarafından öne sürülen maddi zarar ile AİHS'nin ihlali arasında bir illiyet bağının kurulmasını öngörmekte, gerektiğinde, gelir kaybı başlığı altında bir tazminata hükmetmektedir (Bkz. diğerleri arasında, Barbera Messegue ve Jabardo-İspanya kararı 13 Haziran 1994 (madde 50), seri: A no: 285-C, s. 57-58, §§ 16-20; sözü edilen Çakıcı kararı, § 127). AİHM, maktuller Ömer Bayram'ın ve Rıdvan Altun'un ateşli silahlar kullanmalarına rağmen, AİHS'nin 2. maddesi uyarınca sorumluluğu Devlet'e yüklenebilecek kötü düzenlenmiş bir operasyonun ardından yaşamlarını yitirdikleri tespitinde bulunmaktadır. Bu koşullar altında, ilgililerin dul eşlerinin gelir kaybı, yetimlerin kendilerine sağladığı maddi destekten yoksun kalmaları ile 2. maddenin ihlali arasında doğrudan bir illiyet bağı mevcuttur.

AİHM, maddi destek kayıplarına dair öne sürülen iddiaların ne hesaplandığını, ne belgelendiğini not etmektedir. Bununla birlikte, operasyon esnasında hayatını kaybeden reşit olmayan iki çocuğun sağlayacağı olası maddi katkı uzak bir ihtimal gibi görünmesine karşın, ailedeki her ferdin, şu ya da bu şekilde, özü itibarıyla vermek durumunda olduğu bir desteğin bulunduğunu kabul etmek gerekir. AİHM ayrıca, meydana gelen olayda, maktuller Ömer Bayram'ın ve Rıdvan Altun'un güvenlik güçlerine direniş göstermekten mahkumiyet ve hapis cezası alma risklerinin bulunduğunu dikkate almaktadır.

Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda, AİHM bu başlık altında, Ömer Bayram'ın hak sahiplerine birlikte 10.000 Euro, Rıdvan Altun'un hak sahiplerine birlikte 10.000 Euro ödenmesi gerektiğine itibar etmektedir.

Birinci başvuran Hamiyet Kaplan'ın polis operasyonuna bağlı olarak meskeninde meydana geldiğini ileri sürdüğü maddi zarara gelince, AİHM kanıtlayıcı en ufak kanıtlayıcı belgenin eksikliğinin talep edilen miktarın aşırı görünmesine yol açtığını ifade etmektedir. AİHM ayrıca, olayların – güvenlik güçleri ile sözde PKK üyeleri arasında öngörülemeyen çok şiddetli bir çatışma – gidişatını hatırlatmaktadır. AİHM, hakkaniyete uygun olarak Hamiyet Kaplan'a bu yönde 500 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

Cenaze masraflarının karşılanması hususunda kanıtlayıcı belgeler olmadığından, hakkaniyete uygun olarak AİHM, Hamiyet Kaplan'a 500 ve Fatma Kaya'ya 200 Euro ödenmesine karar vermiştir.

Hastane giderleri ve Hamiyet Kaplan'ın işgücünü kısmi olarak kaybetmesiyle ilgili olarak, AİHM bu iddiaların hiçbir belgeyle desteklenmediğini not etmekte ve bu taleplerin tümünü reddetmektedir.

B. Manevi zarar

Başvuranlardan üçü, Hamiyet Kaplan, Beşir Bayram ve Suphiye Altun, Ömer Bayram ve iki çocuğunun ölümüyle maruz kaldıkları manevi zarar için 300.000 Euro talep etmektedirler. İlk başvuran Hamiyet Kaplan ayrıca yaraları nedeniyle manevi tazminat olarak 100.000 Euro talep etmektedir.

Diğer beş başvuran, Fatma Kaya, Halil Altun, Naciye Kavak, Azize Altun ve Sabri Altun, Rıdvan Altun'un ölümü nedeniyle 100.000 Euro manevi tazminat talep etmektedirler.

Hükümet, başvuranların bu yöndeki taleplerinin dayanaktan yoksun olduğunu ve ülkenin ekonomik koşullarını dikkate almadığını savunmaktadır. Hükümet, AİHM'nin sözü edilen McCann ve diğerleri, s..., § 219) kararında AİHS'nin 2. maddesinin ihlali sonucuna varmasına karşın başvuranlara tazminat ödenmesine hükmetmediğini hatırlatmaktadır.

AİHM, 2. maddenin özü bakımından öngördüğü yükümlülüğe aykırı olarak yetkili mercilerin şüphelilerin canlı yakalanması için düzenledikleri polis operasyonunu yeterince organize edemediklerini hatırlatmakta ve yine 2. maddenin getirdiği yükümlülüğe, AİHS'nin 13. maddesine karşın, yetkililerin dört kişinin ölümüne ilişkin etkili bir soruşturma başlatmadıklarını ve etkili başvuru yolunu sağlamadıklarını hatırlatmaktadır.

Bu koşullar çerçevesinde, AİHM, hakkaniyete uygun olarak:

- Çocuklarının ölümüyle uğradığı manevi zarar için Hamiyet Kaplan'a 20.000 Euro;
- Ömer Altun'un ölümüyle oluşan manevi zarar için, hak sahiplerine birlikte 10.000 Euro;
- Rıdvan Altun'un ölümüyle oluşan manevi zarar için, hak sahiplerine birlikte 10.000 Euro;
- Polis operasyonu esnasında yaralanan Hamiyet Kaplan'a manevi zarar için 10.000 Euro;
- İç hukukta etkili başvuru yolu bulunmaması nedeniyle maruz kaldıkları manevi zarar için, Beşir Bayram, Suphiye Altun, Fatma Kaya, Halil Altun, Naciye Kavak, Azize Altun, Sabri Altun'un her birine 1.000 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

C. Masraf ve harcamalar

Başvuranlar, AİHM önünde yapmış oldukları giderler için 5.680 Amerikan Doları talep etmektedirler.

Hükümet bu miktarlara karşı çıkmaktadır.

Mahkemenin bu yöndeki yerleşik içtihadına göre, AİHS'nin 41. maddesince gerçekliği, gerekliliği kanıtlanmış, makul orandaki masraf ve harcamalara dair ödeme yapılmaktadır (Bkz. Sunday Times-İngiltere, 6 Kasım 1980 (madde 50), seri: A no: 38, s. 13, § 23). Bunun yanı sıra, yargı

gideri ihlal kararının tespiti ölçüsünde istirdat edilebilir (Bkz. Beyeler-İtalya kararı, (dostane çözüm) no: 33202/96, 28 Mayıs 2002, § 27).

Dava dosyasında yer alan deliller ışığında, AİHM, hakkaniyete uygun, Avrupa Konseyi tarafından Adli yardım başlığı altında verilen 626 Euro (4.100 Fransız Fransı) düşülmek kaydıyla başvurulara 4.300 Euro ödenmesine karar vermiştir.

D. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvuranların yakınlarının ölümüne yol açan polis operasyonunun düzenlenmesine ve ulusal yetkililerin bu ölümlerle ilgili olaylara ilişkin yetersiz soruşturma yürütmeleri nedeniyle AİHS'nin 2. maddesinin *ihlal edildiğine*;

2. AİHS'nin 3. maddesinin *ihlal edilmediğine*;

3. AİHS'nin 13. maddesinin *ihlal edildiğine*;

4. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek ve belirtilen miktarların her türlü vergiden muaf tutulmak üzere suretiyle Savunmacı Hükümetin:

i. Hamiyet Kaplan'a,

- maddi ve manevi zarar için 31.000 (otuz bir bin) Euro;

- Ömer Bayram'ın mirasçılara aktarılmak üzere maddi ve manevi zarar için 20.000 (yirmi bin) Euro;

ii. Fatma Kaya'ya,

- maddi tazminat olarak 200 (iki yüz) Euro;

- Rıdvan Altun'un mirasçılara aktarılmak üzere maddi ve manevi zarar için 20.000 (yirmi bin) Euro;

iii. Başvuranlar Beşir Bayram, Suphiye Altun, Fatma Kaya, Halil Altun, Naciye Kavak, Azize Altun, ve Sabri Altun'un her birine manevi tazminat olarak 1.000 (bin) Euro;

iv. Masraf ve harcamalar için Avrupa Konseyi tarafından verilen 626 (altı yüz yirmi altı) Euro'luk adli yardım miktarı düşülmek üzere başvurulara toplam 4.300 (dört bin üç yüz) Euro *ödemesine*;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin uygulanmasına;

5. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 13 Eylül 2005 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

Mevcut karar ekinde AİHS'nin 45 § 2. ve İçtüzüğü'nün 74 § 2. maddeleri uyarınca Yargıç Costa'nın kısmen ayrık oy görüşü yer almaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

İMRET/Türkiye Davası*

Başvuru No: 42572 / 98
Strazburg
10 Ocak 2006

OLAYLAR

1. Başvuranın yakalanıp gözaltına alınması

Olaylar sırasında başvuran HADEP Yönetim Kurulu üyesi ve İnsan Hakları Örgütü Batman Şubesi üyesidir.

Başvuran 16 Ocak 1998 günü saat 17:50'de PKK'ya karşı yürütülen soruşturma kapsamında yakalanmış ve gözaltında tutulmak üzere Batman Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi binasına götürülmüştür.

18 Ocak 1998 tarihli savcılık kararı ile gözaltı süresi 20 Ocak 1998 tarihine kadar uzatılmış, bu tarihte de Sulh Hukuk Mahkemesi hakimi başvuranın gözaltı süresini 23 Ocak 1998'e kadar uzatma kararı vermiştir.

2. Başvuranın tutuklanması ve ilgili kişinin tutuklama emrine karşı yönelttiği itiraz

23 Ocak 1998 tarihinde başvuran Cumhuriyet Savcısı önünde verdiği ifadede, polis sorgulamasında baskıya maruz kaldığı gerekçesiyle polise verdiği beyanların içeriğini reddetmiştir. Aynı gün Batman Sulh Ceza Mahkemesi başvuran hakkında tutuklu yargılama kararı vermiştir.

26 Ocak 1998 tarihinde başvuran tutuklu bulunduğu Batman Kapalı Cezaevi Müdürlüğü aracılığıyla Batman Sulh Ceza Mahkemesi'ne, hakkındaki tutuklu yargılama kararına karşı itirazda bulunmuş fakat itirazı reddedilmiştir.

3. Başvuran hakkında yürütülen cezai yargılama usul işlemleri

6 Şubat 1998 tarihinde Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılığı başvuranı PKK üyesi olmakla itham ederek, sözkonusu kişinin Türk Ceza Kanunu'nun 168 § 2. maddesi ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 5. maddesi gereğince mahkum edilmesini talep etmiştir.

17 Mart 1998 tarihinde Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yapılan duruşmada başvuran, polise verdiği ifadeleri reddetmiştir.

29 Aralık 1998 tarihinde Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi başvurusu, Türk Ceza Kanunu'nun 169. maddesi ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 5. maddesi gereğince yasadışı terör örgütüne yardım ve yataklık suçundan üç yıl dokuz ay hapis cezası ile cezalandırmıştır.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Başvuranın kararı temyiz etmesi üzerine, 5 Haziran 1999 tarihli kararla Yargıtay, başvuran aleyhindeki hükmü onamıştır.

4. Cezaevi müdürü hakkında yürütülen cezai yargılama usul işlemleri

28 Ocak 1998 tarihinde başvuranın avukatı, müvekkili ile görüşmesinin engellendiği gerekçesiyle Batman Cumhuriyet Savcılığı'na, Batman Kapalı Cezaevi Müdürü hakkında şikayetçi olmuştur.

11 Mart 1998 tarihinde savcılık, 28 Ocak 1998 tarihinde başvuranın avukatının müvekkili ile görüştürülmemesinin nedeninin, sözkonusu tarihte Batman Kapalı Cezaevinde hüküm süren istisnai güvenlik koşullarından kaynaklandığını değerlendirerek takipsizlik kararı vermiştir.

5 Mayıs 1998 tarihinde avukat, verilen takipsizlik kararına karşı Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'ne itiraz etmiş, bu itiraz 27 Mayıs 1998'de reddedilmiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'İN 5. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran AİHS'nin 5 §§ 3. ve 4. maddelerinin ihlal edildiğinden şikayetçi olmaktadır.

A. AİHS'nin 5 § 3. maddesi

Başvuran, AİHS'nin 5 § 3. maddesine aykırı olarak «derhal» yetkili bir hakim veya adli merci karşısına çıkarılmadığını ileri sürmektedir.

Hükümet, olayların meydana geldiği dönemdeki Türk ceza yargılama usulüne göre terör suçu ile itham edilen bir kişinin gözaltı süresinin yedi güne kadar uzatılabileceğini kaydetmektedir. Başvuranın gözaltı süresi bu bakımdan yasaya uygundur. Hükümet, AİHM'den AİHS'nin 5 § 3. maddesinin ihlal edilmediği kararını almasını istemektedir.

Başvuran, şikayetlerini yinelemektedir.

AİHM, geçmişte de pek çok kez dile getirdiği üzere terör amaçlı suçlarda yetkililerin özel sorunlarla karşılaştıklarını kabul etmektedir

(Bkz. diğerleri arasında, Brogan ve diğerleri-İngiltere, 29 Kasım 1988, seri: A no: 145-B, § 61; Murray-İngiltere, 28 Ekim 1994, seri: A no: 300-A, § 58; Aksoy-Türkiye kararı, 18 Aralık 1996 1996-VI, 2282, § 78). Bununla birlikte, bu durum yetkililere terörist kabul ettikleri zanlıları iç hukuk mercilerinin ve Sözleşme Organlarının kontrolü dışında tutuklama ve gözaltına alma yetkisini tanımamaktadır (Sakık ve diğerleri-Türkiye kararı, no: 23878/94, Komisyonun 23 Mayıs 1996 tarihli raporu, s.2623-2624, § 44).

Mevcut başvuruda başvuranın yetkili bir hakim karşısına çıkarılmadan gözaltında kaldığı toplam süre yedi güne yükselmektedir.

AİHM, Brogan ve diğerleri kararında toplumu terör suçlarından korumak amacıyla da olsa, yetkili bir hakim karşısına çıkarılmaksızın, dört gün altı saat gözaltında tutulmasının 5/3. madde ile belirlenen kesin zaman sınırlamasının dışına çıktığına hükmetmiştir (Bkz. sözü edilen Brogan ve diğerleri kararı, s. 33, § 62).

AİHM, başvuranın “yetkili bir hakim önüne” çıkarılmaksızın yedi gün süreyle tutulu bulundurulmasının gerekli olduğu hususunu kabul edememektedir.

Bu tespitler ışığında AİHM, AİHS'nin 5 § 3. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

B. AİHS'nin 5 § 4. maddesi

Başvuran tutuklama kararına itirazda bulunmak için avukat yardımından faydalanma hakkından yararlanamadığından şikayetçi olmaktadır.

Hükümet, başvuranın bizzat kendisinin itiraz edip, tutukluluk halinin yasallığına karşı çıkabileceği cihetle AİHS'nin 5 § 4. maddesinde yer alan hükümlere riayet edildiğini savunmaktadır. Hükümet 11 Mart 1998 tarihli men-i muhakeme kararında yer alan gerekçelere dayalı olarak, dini bayram nedeniyle artan yoğun ziyaretçi sayısından kaynaklanan istisnai önlemlerin sözkonusu müdahaleyi meşru kıldığını savunmaktadır.

AİHM, bir yargı sürecinin AİHS'nin 5 § 4. maddesinde yer alan «özgürlüğünden yoksun bırakma sürecindeki temel güvenceleri» taşıyıp taşımadığının belirlenmesi için meydana gelen olayların özel koşullarının göz önüne alınması gerektiğini hatırlatmaktadır (Bkz. diğerleri arasında, Megyeri-Almanya kararı, 12 Mayıs 1992, seri: A no: 237-A, s. 11-12, § 22, ve Wloch-Polonya kararı, no: 27785/95, § 125, AİHM 2000-XI).

Bunun yanı sıra AİHM, mahkemenin yerleşik içtihadı doğrultusunda bireysel kaynaklı bir başvuruda yapılan incelemenin mümkün olduğunca somut verilerle sınırlandırılması gerektiğini ifade etmektedir. AİHM'nin görevi yasayı ve başvuran tarafından dile getirilen uygulamasını *in abstracto* olarak denetlemekten değil, bunların başvuran ve AİHS açısından bir ihlale yol açıp açmadığını incelemekten ibarettir (Bkz. Olsson-İsveç (no1) kararı, 24 Mart 1988, seri: A no: 130, s. 27-28, § 54; F-İsviçre kararı, 18 Aralık 1987, seri: A no: 128, s. 16, § 31).

AİHM bu başvuruda AİHS'nin 5 § 4. maddesi ile güvence altına alınan hakları dikkate alarak, başvuranın avukatının kendisiyle 28 Ocak

1998 tarihinde görüşme talebinin reddedilmesini soyutlama yoluyla inceleyebilir. Bununla birlikte AİHM, başvuran hakkında 23 Ocak 1998 tarihinde tutulu bulundurulma kararı alındığını ve bu önleme itiraz etmek için yedi günlük bir sürenin olduğunu not etmektedir. 26 Ocak 1998 tarihinde başvuran bizzat tutuklama kararına karşı gelebilir ve cezaevi yetkilileri aracılığıyla bunu bildirebilirdi. İki gün gecikmeyle, 28 Ocak 1998 tarihinde başvuranın avukatı müvekkilini ziyaret etme girişiminde bulunmuş, dini bayramla birlikte artan ziyaretçi sayısının cezaevindeki güvenlik önlemini artırdığından bu görüşmeye izin verilmemiştir. Bu koşullar çerçevesinde, başvuran yasal temsilcisine danışmadığı halde, AİHM önünde haksız yere tutuklu bulunduğu sürede avukat bulundurma hakkından yararlanmadığı yönünde şikayetçi olmuştur.

Bu nedenle AİHM, AİHS'nin 5 § 4. maddesinin ihlal edilmediği sonucuna varmıştır.

II. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, kendisini yargılayıp mahkum eden Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bünyesinde bulunan askeri hakim varlığı nedeniyle «bağımsız ve tarafsız» bir mahkeme olmadığını ve adil bir yargılamayı sağlayamayacağını iddia etmekte, diğer yandan avukatı olmadan polisin işkence yoluyla aldığı ifadelere dayalı olarak mahkum edildiğini öne sürmektedir. Başvuran AİHS'nin 6 §§ 1. ve 3 c) maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

A. Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığı hakkında

AİHM, daha önceki kararlarda buna benzer pek çok şikayetlerin dile getirildiğini ve bunların AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlali ile sonuçlandığını belirtmektedir. (Bkz. söz edilen Özel kararı, §§ 33-34, ve Özdemir-Türkiye kararı, no: 59659/00, §§ 35-36 6 Şubat 2003).

AİHM, mevcut davada Hükümetin davanın seyrini farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir tespiti ve delili sunmadığını kaydetmekte, bunun yanı sıra aralarında askeri bir hakim de yer aldığı Devlet Güvenlik Mahkemesi karşısında başvuranın «ulusal güvenliğe» dayalı suçlardan yargılanması konusunda endişe duymasının anlaşılabilir olduğu tespitinde bulunmaktadır. Başvuran, hakkında açılan davada Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin kararını davaya yabancı gerekçelere dayandığı şüphesini duyabilir. Bu nedenle başvuranın bu yargı makamının tarafsız ve bağımsız olmadığı yönündeki şüphelerinin dikkate alınması gerekir. (söz edilen Incal kararı s. 1573, § 72).

AİHM, başvurunu yargılayıp mahkum eden Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin AİHS'nin 6 § 1. maddesi uyarınca bağımsız ve tarafsız bir mahkeme niteliğini taşımadığı sonucuna varmıştır.

B. Yargı sürecinin adilliği hakkında

Hükümet bir ihlal olduğu tespitine karşı çıkmaktadır.

AİHM, daha önce de benzer kararlarda dile getirdiği üzere bağımsızlıktan ve tarafsızlıktan yoksun bir mahkemenin kendi yargısına tabi olan kişilere her halükârda adil bir yargılamayı garanti edemeyeceği hükmüne varıldığını hatırlatmaktadır.

Bu yöndeki bir ihlalin tespiti ışığında, Mahkeme başvuranın adil yargılanma hakkının ihlal edildiği şikayetini ayrıca incelemeyi gerekli görmemektedir. (Bkz. diğerleri arasında sözü edilen Çıraklar-Türkiye kararı, 28 Ekim 1998, 1998-VII, s. 3074, §§ 44-45).

III. AİHS’NİN 41. MADDESİ’NİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Başvuran maruz kaldığı manevi zararın tazmini için 15.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu miktarı aşırı olarak nitelendirmektedir.

AİHS’nin 41. maddesince hakkaniyete uygun olarak AİHM, manevi tazminat olarak başvurana 3.000 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran, iç hukukta ve AİHM yetkili organları nezdinde yapmış olduğu masraf ve harcamalara ilişkin 3.520 Euro talep etmektedir. Başvuran herhangi bir kanıtlayıcı belge sunmamıştır.

Hükümet bu miktara karşı çıkmıştır.

Sunulan deliller ve Mahkemenin bu yöndeki yerleşik içtihadı ışığında, AİHM masraf ve harcamalar için başvurana Avrupa Konseyi tarafından verilen 630 Euro’luk adli yardım miktarı 1.250 Euro’dan düşülmek suretiyle kalan kısmın ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası’nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artış eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvuranın yakalanmasının ardından hemen yetkili bir hakim karşısına çıkarılmaması nedeniyle AİHS’nin 5 § 3. maddesinin *ihlal edildiğine*;

2. AİHS’nin 5 § 4. maddesinin *ihlal edilmediğine*;

3. Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsız ve tarafsız bir mahkeme olmaması nedeniyle AİHS'nin 6 § 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;

4. AİHS'nin 6. maddesine ilişkin diğer şikayetlerin incelenmesine *gerek olmadığına*;

5. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek suretiyle Savunmacı Hükümetin başvurana;

- i. manevi tazminat için 3.000 (üç bin) Euro;
- ii. masraf ve harcamalar için 1.250 (bin iki yüz elli) Euro'dan Avrupa Konseyi tarafından verilen 630 (altı yüz otuz) Euro'luk Adli yardım miktarı düşülerek kalan kısmı *ödemesine*;
- iii. ödenecek miktarların her türlü vergiden *muaf tutulmasına*;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin *uygulanmasına*;

6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 10 Ocak 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

REFİK KARAKOÇ/Türkiye Davası*

Başvuru No: 53919/00
Strazburg
10 Ocak 2006

OLAYLAR

1953 doğumlu başvuran Ankara'da ikamet etmektedir.

Başvuran, Anayasa Mahkemesi tarafından 1993 yılında feshedilen Demokrasi Partisi'nin (DEP) eski Merkez Yürütme Komitesi üyesiydi.

Başvuran DEP'in 26 Haziran 1993 tarihli yıllık kongresinde bir konuşma yapmıştır.

Bu konuşmanın ardından belirtilmeyen bir tarihte Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Savcısı 3713 sayılı Kanun'un 8 § 1. maddesine dayalı olarak başvuran hakkında ceza davası açmış, adı geçeni bölücülük yapmakla suçlamıştır. DGM, sözkonusu davayı, başvuran hakkında DEP'in 1993 yılında dağıttığı broşürler nedeniyle açılan başka bir davayla birleştirmiştir.

Ankara DGM, 17 Kasım 1998 tarihinde başvurunu hakkında yapılan ithamlardan suçlu bulmuş ve iki yıl hapis ve 200.000.000 TL. para cezasına çarptırmıştır. DGM, sözkonusu konuşmanın Devlet'in bölünmez bütünlüğünü yıkma amacını taşıdığını belirterek bu konuşmadan bazı alıntılar yapmıştır.

Yargıtay 28 Haziran 1999 tarihli bir kararla ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

4616 sayılı ve 22 Aralık 2000 tarihli af yasası'nın yürürlüğe girmesinin ardından, DGM, 8 Ocak 2001 tarihinde başvuran hakkındaki hapis ve para cezasını ertelemiştir.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 10. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, mahkumiyetinin ifade, düşünce ve dernek kurma özgürlüklerine yönelik bir ihlali oluşturduğundan şikayetçi olmakta ve AİHS'nin 10. ve 11. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir. AİHM, bu şikayetlerin 10. madde çerçevesinde incelenmesi gerektiğini değerlendirmektedir.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

AİHM, sözkonusu mahkumiyet kararının AİHS'nin 10 § 1. maddesi ile güvence altına alınan ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahaleyi oluşturduğu hususunda taraflar arasında bir ihtilafa yer verilmediğini not etmektedir. Yapılan müdahalenin AİHS'nin 10 § 2. maddesi uyarınca kanun tarafından öngörüldüğüne, toprak bütünlüğünün korunması gibi meşru bir amacı izlediğine itiraz edilmemektedir (Bkz. Yağmurdereli-Türkiye kararı, no: 29590/96, 40, 4 Haziran 2002). Bu husus dikkate alınmaktadır, bununla birlikte müdahalenin «demokratik bir toplum için zorunluluk» oluşturup oluşturmadığının incelenmesi gerekmektedir.

AİHM, daha önceki kararlarda da benzer pek çok şikayetlerin dile getirildiğini ve bunların AİHS'nin 10. maddesinin ihlali ile sonuçlandığını belirtmektedir (Bkz. özellikle, Ceylan-Türkiye kararı, no: 23556/94, § 38, AİHM 1999-IV, Öztürk-Türkiye kararı, no: 22479/93, § 74, AİHM 1999-VI, sözü edilen İbrahim Aksoy kararı, Karkın-Türkiye kararı, no: 27528/95, § 43, 2 Ekim 2003).

AIHM, mahkemenin yerleşik içtihadı ışığında yapılan başvuruda Hükümetin davanın seyrini farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir tespiti ve delili sunmadığını kaydetmektedir. AIHM ayrıca, yapılan siyasi konuşmada yer alan terimlerin kullanıldığı bağlama özellikle dikkat etmektedir. Bu çerçevede AIHM, terörle mücadele kapsamında karşılaşılan özel güçlükleri göz önünde bulundurmaktadır (Bkz. sözü edilen İbrahim Aksoy-Türkiye kararı, § 60, ve Incal-Türkiye kararı, s. 1568, 58).

Söz konusu konuşmada Hükümetin sürdürdüğü politikanın bir analizi yapılmaktadır. Başvurana göre Hükümet demokrasinin çoğulcu gereklerini yerine getirememektedir ve Kürt sorunu için sürdürdüğü siyaset Kürtlerin varlığını ve kültürel haklarını yadsımaya yöneliktir.

AIHM, Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin sözü edilen konuşmada yer alan terimlerin Türk Devleti'nin toprak bütünlüğünü yıkma amacını içerdiğini değerlendirdiğini hatırlatmaktadır.

AIHM, iç hukuk mercilerinin vermiş oldukları kararlarda başvuranların ifade özgürlüğüne yönelik müdahalenin meşruiyeti için yeterli sayılamayan gerekçeleri incelemiştir (Bkz. *mutatis mutandis*, Sürek-Türkiye (no:4) kararı, no: 24762/94, § 58, 8 Temmuz 1999). AIHM, başvuranın ne şiddet kullanımını, ne silahlı direnişi teşvik eden bir konuşma yaptığını, Türk siyasi hayatının bir aktörü olarak görevi doğrultusunda görüşlerini ifade ettiğini gözlemlemektedir. AIHM nezdinde dikkate alınması gereken temel unsur budur (Bkz. a contrario, Sürek-Türkiye kararı (no:1), no: 26682/95, § 62, AIHM 1999-IV, ve Gerger-Türkiye kararı, no: 24919/94, § 50, 8 Temmuz 1999).

AIHM, yapılan müdahalenin orantılılığı bakımından verilen cezanın niteliğinin ve ağırlığının da dikkate alınması gerektiğini hatırlatmaktadır.

Bu bakımdan, başvuranın mahkumiyeti öngörülen amaçlar doğrultusunda orantısızdır ve «demokratik bir toplum için zaruret» oluşturmamaktadır.

Bu nedenle, AIHS'nin 10. maddesi bu açıdan ihlal edilmiştir.

III. AIHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Başvuran maruz kaldığı manevi zararın tazmini için 25.000 Euro, ayrıca rakam belirtmeksizin maddi tazminat talep etmektedir.

Hükümet bu miktarları aşırı olarak nitelendirmektedir.

AIHS'nin 41. maddesi uyarınca hakkaniyete uygun olarak AIHM, manevi tazminat olarak başvurana 2.000 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran, AİHM yetkili organları nezdinde yapmış olduğu masraf ve harcamalara ilişkin 4.690 YTL (2931) Euro talep etmektedir. Başvuran herhangi bir kanıtlayıcı belge sunmamıştır.

Hükümet bu miktara karşı çıkmıştır.

AİHM, AİHS'nin 41. maddesi uyarınca masraf ve harcamalar için gerçekliği ve gerekliliği ispat edilmiş makul miktarların ödendiğini hatırlatmaktadır (Bkz. Nikolova-Bulgaristan kararı, no: 31195/96, § 79, AİHM 1999-II). AİHM, hakkaniyete uygun olarak başvurana 500 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

C. Gecikme Faizi

Gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranının 3 puan fazlası uygulanacaktır.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. AİHS'nin 10. maddesinin *ihlal edildiğine*;
2. a) AİHS'nin 44 § 2. maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek suretiyle Savunmacı Hükümetin başvurana;
  - i. manevi tazminat için 2.000 (iki bin) Euro;
  - ii. masraf ve harcamalar için 500 (beş yüz) Euro *ödemesine*;
  - iii. ödenecek miktarların her türlü vergiden *muaf tutulmasına*;
- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin *uygulanmasına*;
3. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 10 Ocak 2006 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

ÖZER VE DİĞERLERİ/Türkiye*

Başvuru No. 42708/98
Strazburg
20 Aralık 2005

USUL

1. Dava, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") eski 25. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, on bir Türk vatandaşı olan, Saffet Özer (Aksungur), Hüsnü Aksungur, Sabri Aksungur, Muharrem Aksungur, Hafize Uğuz (Özer), İsmail Aksungur, Rahmi Özer, Sinan Özer, Akkız Çelik, Nazife Aksungur ve Recep Aksungur ("başvuranlar") tarafından, 2 Haziran 1998 tarihinde, Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na ("Komisyon") yapılan başvurudan (no. 42708/98) kaynaklanmaktadır.

2. Başvuru, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11 No.'lu Protokol'ünün yürürlüğe girdiği tarih olan, 1 Kasım 1998'de iletilmiştir (11 No.'lu Protokol'ün 5 § 2. maddesi).

3. Başvuranların temsilcisi, 19 Kasım 2001 tarihli bir mektupla, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne, başvuran İsmail Aksungur'un 28 Ekim 2001 tarihinde ölmüş olduğunu ve varisleri Sabri Aksungur, Muharrem Aksungur ve Recep Aksungur'un onun başvurusunu sürdürmek istediklerini bildirmiştir.

4. Başvuranlar, Ankara Barosu'na bağlı avukat G.C. Ekşioğlu tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") AİHM huzurundaki işlemler için bir Ajan tayin etmemiştir.

5. 2 Ekim 2001 tarihinde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, başvuruyu Hükümet'e bildirmeye karar vermiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 17 Mart 2005 tarihli bir mektupla, taraflara, AİHS'nin 29 § 3. maddesi uyarınca, başvurunun hem esaslarına hem de kabuledilebilirliğine ilişkin karar vereceğini bildirmiştir.

OLAYLAR

I. DAVA OLAYLARI

6. 1993 yılında, *inter alia*, otoyol inşaatından sorumlu bir Devlet kuruluşu olan Devlet Karayolları Genel Müdürlüğü, başvuranlara ve diğer birkaç kişiye ait olan Ankara'daki bir arsanın bir bölümünü kamulaştırmıştır. Bir uzmanlar kurulu başvuranlara ait arsanın değerini takdir etmiş ve böylece tespit edilen miktar kamulaştırma gerçekleştirildiğinde ödenmiştir.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

7. 28 Aralık 1993 tarihinde, yirmi bir ortak mal sahibi ile birlikte başvuranlar, Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi'nde dava açmış ve artan tazminat talebinde bulunmuşlardır.

8. 14 Eylül 1994 tarihinde, Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi, davacılara, 15 Şubat 1993 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 5.305.080.000 Türk Lirası (TL) (yaklaşık 126.200 Euro (Euro)) ek kamulaştırma tazminatı artı mahkemenin karar tarihinde geçerli olan yasal oranda faizin ödenmesine karar vermiştir. Başvuranlara ödenmesine karar verilen tazminat miktarı 2.269.264.010 TL'dir (yaklaşık 53.980 Euro).

9. 30 Ocak 1995 tarihinde, Yargıtay ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

10. 17 Şubat 1998 tarihinde, yönetim, davacılara toplam 13.208.453.000 TL (yaklaşık 53.900 Euro) ödemiştir. Başvuranlar 5.649.955.705 TL (yaklaşık 23.000 Euro) almıştır.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMA

11. İlgili iç hukuk ve uygulama 23 Eylül 1998 tarihli *Aka – Türkiye* kararında (*Reports of Judgments and Decisions* 1998-VI, §§ 17-25) ortaya konmaktadır.

HUKUK

1. 1 NO.'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

12. Başvuranlar, arsalarının kamulaştırılmasına müteakiben aldıkları ek kamulaştırma tazminatına ilişkin olarak kendilerine yetersiz faiz ödenmiş olduğundan ve yetkililerin kendilerine ilgili miktarları ödemeyi geciktirmiş olmasından şikayetçi olmuşlardır. Başvuranlar, 1 no. 'lu Protokol'ün 1. maddesine istinat etmişlerdir, sözkonusu madde şöyledir:

“Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka halel getirmez.”

A. Kabuledilebilirlik

13. Hükümet, başvuranların, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 35 § 1. maddesinin gerektirdiği gibi, iç hukuk yollarını tüketmemiş olduklarını ileri sürmüştür, zira Borçlar Kanunu'nun 105. maddesi uyarınca mevcut olan haktan uygun şekilde yararlanmamışlardır. Bu hüküm uyarınca, kayıpların gecikme faizi miktarını aşmış olduğunu göstermiş olsalardı, ek kamulaştırma tazminatı ödemesindeki gecikmeler sonucu maruz kaldığı iddia edilen kayıplar için tazminat hakları olabilirdi.

14. AİHM, *Aka – Türkiye* davasında (yukarıda anılan, §§ 34-37) benzer bir ön itirazı reddettiğini gözlemler. Şimdiki davada bundan farklı bir karar vermek için bir neden görmemektedir ve dolayısıyla Hükümet'in itirazını reddeder.

15. İctihadında yer alan ilkelerin (bkz., diğer içtihatların yanı sıra, yukarıda belirtilen *Aka* kararı) ve elindeki bütün delillerin ışığında, başvurunun, esaslara ilişkin inceleme gerektirdiği ve başvuruyu kabuledilmez saymak için hiçbir gerekçe olmadığı kararını verir.

B. Esaslar

16. AİHM, bu davadaki konularla benzer konular ortaya koyan bazı davalarda, 1 No.'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir (bkz. *Akkuş – Türkiye*, 9 Temmuz 1997 tarihli karar, *Reports* 1997-IV, s. 1317, § 31, ve, yukarıda anılan, *Aka*, s. 2682, §§ 50-51).

17. Hükümet tarafından sunulan olayları ve iddiaları incelemesi üzerine, AİHM, önceki davalardaki kararlarından sapmasını sağlayacak hiçbir şey olmadığını değerlendirmiştir. AİHM, yerel mahkemeler tarafından ödenmesine karar verilen ek kamulaştırma tazminatının ödemesindeki gecikmenin, kamulaştırma makamına isnat olunabileceğine ve mal sahibinin kamulaştırılmış arsanın kaybına ek olarak kayba maruz kalmasına sebep olduğuna karar verir. Bu gecikmenin ve işlemlerin süresinin bütün olarak sonucunda, AİHM, başvuruların, kamu yararı gerekleri ve mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkının korunması arasında muhafaza edilmesi gereken adil dengeyi bozan, kişisel ve haddinden fazla sıkıntı yaşamak zorunda kalmış olduklarına karar vermiştir.

18. Sonuç olarak, 1 No.'lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

19. AİHS'nin 41. maddesi şöyledir:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Maddi ve manevi tazminat

20. Başvurular, maddi zarar karşılığında genel toplamda 175.000.000 Euro tazminat talep etmişlerdir. Ayrıca, 70.000 Euro manevi zarar tazminatı talep etmişlerdir.

21. Hükümet onların taleplerine itiraz etmiştir.

22. AİHM, *Akkuş* kararında (yukarıda anılan, ss. 2683-84, §§ 55-56) olduğu gibi aynı hesaplama yöntemini kullanarak ve ilgili ekonomik verileri göz önünde tutarak, başvurulara, ortaklaşa, 80.000 Euro maddi tazminat ödenmesine karar verir.

23. AİHM, başvuruların uğradığı herhangi bir manevi zarara karşı, ihlal tespitinin başlı başına yeterli bir tazmin oluşturduğunu değerlendirir.

B. Mahkeme masrafları

24. Başvurular, ayrıca, yerel mahkemelerde ve AİHM'de yapılan mahkeme masraflarına karşılık 36.000 Euro talep etmiştir.

25. Hükümet onların taleplerine itiraz etmiştir.

26. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadına göre, başvuran, ancak mahkeme masraflarının zorunlu olarak ve gerçekten yapıldığı ve miktarının makul olduğu kanıtlandığı durumda mahkeme masraflarının ödenmesi hakkına sahiptir. Bu davada, sahip olduğu bilgileri ve yukarıdaki kriterleri göz önünde tutan AİHM, yerel işlemlerdeki mahkeme masrafları talebini reddeder ve AİHM'deki işlemler karşılığında 1.000 Euro tazminat ödenmesine karar vermeyi makul değerlendirir.

C. Gecikme faizi

27. AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar verir.

BU SEBEPLERLE AİHM, OYBİRLİĞİ İLE

1. Başvurunun kabuledilebilir olduğuna;

2. AİHS'nin 1 No.'lu Protokol'ünün 1. maddesinin ihlal edildiğine;

3. a) Sorumlu Devlet'in, başvuranlara, ortaklaşa, aşağıdaki miktarları artı ödeme gününde tabi olabilecek her türlü vergiyi, AİHS'nin 44 § 2. maddesine göre kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme günündeki kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na dönüştürmek üzere ödemesine:

(i) 80.000 Euro (seksen bin Euro) maddi tazminat;

(ii) 1.000 Euro (bin Euro) mahkeme masrafları;

b) Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için yukarıdaki miktarlara Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

4. Başvuranın adil tazmin talebinin kalanının reddine

KARAR VERİR.

İngilizce olarak hazırlanmış ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesi uyarınca 20 Aralık 2005 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

S. DOLLÉ

J.-P. COSTA

Sekreter

Başkan

— • —

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı

BEDRİ VE REŞİT ASLAN/Türkiye Davası*

Başvuru No: 63183/00
Strazburg
22 Aralık 2005

OLAYLAR

Başvuranlar sırasıyla 1982 ve 1972 doğumlu olup Batman'da ikamet etmektedirler.

Başvuranlar 5 Eylül 1998 tarihinde güvenlik güçleri ile çıkan çatışmada yaralı olarak ele geçirilmişler ve PKK'ya yeni militanlar getirmek suçuyla itham edilmişlerdir.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Savcısı 24 Eylül 1998 tarihinde TCK'nın 169. maddesine dayalı olarak başvuranları PKK'ya yardım ve yataklık etmek suçu ile itham etmiştir.

DGM, 25 Mayıs 1999 tarihinde başvuranları haklarında yapılan suçlamalardan suçlu bulmuş ve ilk başvurunu iki yıl altı ay, ikinci başvurunu üç yıl dokuz ay hapis cezasına çarptırmış ve nakil amaçlı kullanılan araca el konmuştur.

Yargıtay 31 Ocak 2000 tarihinde bu kararı onamıştır.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'İNİN 6 § 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar kendilerini yargılayıp mahkum eden Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin, bünyesindeki askeri hakim varlığı nedeniyle «bağımsız ve tarafsız olmadığını» ve adil bir yargılamayı sağlayamayacağını iddia etmekte, bu yönde AİHS'nin 6 § 1.maddesini ileri sürmektedirler.

AİHM, daha önceki kararlarda buna benzer pek çok şikayetlerin dile getirildiğini ve bunların AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlali ile sonuçlandığını belirtmektedir. (Bkz. söz edilen Özel kararı, §§ 33-34, ve Özdemir-Türkiye kararı, no: 59659/00, §§ 35-36, 6 Şubat 2003).

AİHM, mevcut davada Hükümetin davanın seyrini farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir tespiti ve delili sunmadığını kaydetmekte, bunun yanı sıra aralarında askeri bir hakim de yer aldığı Devlet Güvenlik Mahkemesi karşısında başvuranların «ulusal güvenliğe» dayalı suçlardan yargılanması konusunda endişe duymasının anlaşılabilir olduğu tespitinde bulunmaktadır. Başvuranlar, hakkında açılan davada Devlet Güvenlik

Mahkemesi'nin kararını davaya yabancı gerekçelere dayandırdığı şüphesini duyabilir. Bu nedenle başvuruların bu yargı makamının tarafsız ve bağımsız olmadığı yönündeki şüphelerinin dikkate alınması gerekir. (sözü edilen Incal kararı s. 1573, § 72).

* Dışişleri Bakanlığı Çok taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Maddi ve manevi tazminat

Başvuruların her biri 160.000 Y.TL'ye ulaşan maddi ve manevi zarara uğradıklarını ileri sürmektedirler.

Hükümet bu miktarlara karşı çıkmaktadır.

İddia edilen maddi tazminata ilişkin AİHM, Sözleşme ihlali olmasaydı DGM tarafından yapılan yargılamanın sonucunda ne olacağına ilişkin bir spekülasyon yapamayacağından, başvurulara bu yönde bir tazminat ödenmesine gerek olmadığını ifade etmektedir. (Findlay-İngiltere kararı, 25 Şubat 1997, s.284, § 85).

AİHM, olayların mevcut koşulları dikkate alındığında, ihlal kararının tespitinin manevi tazminat için başlı başına yeterli olacağına itibar etmektedir (Bkz. sözü edilen Çiraklar kararı, s. 3074, § 49).

AİHM, bir başvuran hakkında verilen mahkumiyetin, 6 § 1 maddesine göre tarafsız ve bağımsız olmayan bir mahkeme tarafından verildiği görüşüne vardığında, prensip olarak en uygun tazminin, zamanında, tarafsız ve bağımsız bir mahkeme tarafından başvuranı yeniden yargılamanın olacağı kanaatine varmaktadır (Bkz. sözü edilen Gençel kararı, § 27).

B. Masraf ve harcamalar

Başvuruların masraf ve harcamalar için hiçbir rakam telaffuz etmemişlerdir.

Bu nedenle bu yönde bir ödeme yapılması gerekli görülmemektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. AİHS'nin 6 § 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;
2. Mevcut kararın başlı başına manevi bir tazmini *oluşturduğuna*;
3. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 22 Aralık 2005 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Duyuru

T.C.

ADALET

BAKANLIĞI

Ceza ve

Tevkifevleri Genel Müdürlüğü

SAYI :
B.03.0.CTE.0.00.20
.../.../2007
KONU : Yardım
Kampanyası

BAKANLIK MAKAMINA

Elbistan Cumhuriyet Başsavcılığının 19/03/2007 tarih ve 2007/912 sayılı yazısında, Göksün K2 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Kâtibi olarak görev yapmakta iken 26/01/2007 tarihinde hayatını kaybeden Turan GÖLLÜ'nün ailesine Kahramanmaraş Valiliğinin 01.03.2007 tarih ve 152 sayılı onayı ile maddi destek amacıyla altı (6) ay süreyle alınan yardım toplanma izninin Yargı Mevzuat Bülteninde yayımlanması talebinde bulunulmuş olup, söz konusu talep yerinde görüldüğünden Teşkilât mensuplarımızın yapacakları nakdî yardım ve destek kampanyası ile ilgili olarak gerekli duyurunun yapılmasına izin verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Bu itibarla;

Göksün K2 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Katibi olarak görev yapmakta iken 26/01/2007 tarihinde hayatını kaybeden Turan GÖLLÜ'nün ailesine maddi destek amacıyla attı (6) ay süreyle yardım toplanması amacıyla ülke genelinde 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 38 inci maddesinin "G" bendi ile 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu'nun 7 nci maddesi doğrultusunda Kahramanmaraş Valiliğinin 01/03/2007 tarih ve 152 sayılı yazıları ekindeki Olur' la yardım toplanmasına izin verildiği anlaşıldığından söz konusu yardım kampanyasının başlatılması hususundaki bildirimim Yargı Mevzuatı Bülteni aracılığıyla Tüm Teşkilâta duyurulmasını,

Gerekli işlem ve tebligatın buna göre yapılmasını tasviplerinize arz ederim.

YARDIMIN YAPILACAĞI:

Kenan İPEK

Banka Adı : T.C. Ziraat Bankası

Hâkim

Göksün Şubesi

Genel Müdür

Hesap No : 47447292-5001

O L U R

17/4/2007

Ahmet HAMSİCİ

Hâkim

Bakan a.

Müsteşar Yardımcısı

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İlânlar

Adalet Bakanlığından:

MÜNHAL NOTERLİKLER

1512 sayılı Noterlik Kanununun 4 üncü maddesinin 6 ncı fıkrası uyarınca 2007 yılında dördüncü sınıf noterlikten üçüncü sınıfa yükseltilen ve aşağıda 2006 yılı gayrisafi gelirleri ve isimleri yazılı bulunan ÜÇÜNCÜ SINIF noterlikler münhaldir.

1512 Sayılı Noterlik Kanununun 22 ve müteakip maddeleri gereğince BİRİNCİ SINIF, İKİNCİ SINIF, ÜÇÜNCÜ SINIF NOTERLERDEN VE NOTERLİK BELGESİ SAHİPLERİNDEN bu noterliklere atanmaya istekli olanların ilan tarihinden itibaren bir ay içinde ve istekli oldukları her noterlik için ayrı dilekçe vermek suretiyle Bakanlığımıza veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvurmaları gerekmektedir.

Başvuruda bulunan ve belge numarası 7000'in altında olan belge sahiplerinin başvuru dilekçelerine 1512 Sayılı Noterlik Kanununun 23 üncü maddesi gereğince sabıka kaydı, sağlık raporu, mal bildirimi, kayıtlı olunan barodan hakkında soruşturma ya da disiplin cezası olup, olmadığına ilişkin belge ve Cumhuriyet Başsavcılıklarından temin edilebilecek beyannameyi ve varsa soyadındaki değişikliği gösterir belgeyi eklemeleri gerekmektedir. Eksik belgelerini ilan tarihinden itibaren bir ay içinde tamamlamayan kişilerin istemi dikkate alınmaz.

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler ve ekleri başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde ama işleminde dikkate alınmaz.

Aynı kanunun değişik 30 uncu maddesi uyarınca, atama emrinin tebellüğünden sonra vazgeçme halinde noterlik belgesi sahipleri de noterler gibi istifa etmiş sayılacaktır.

İlan olunur.

Sıra No	Noterliğin Adı	İli	2006 Yılı Gayrisafi Geliri
1 -	ALTINYAYLA NOTERLİĞİ	SİVAS	10.816,87,-YTL.
2 -	AYDINCIK NOTERLİĞİ	YOZGAT	12.923,29,-YTL.
3 -	AYVACIK NOTERLİĞİ	SAMSUN	7.172,94,-YTL.
4 -	ÇATALPINAR NOTERLİĞİ	ORDU	12.368,74,-YTL.
5 -	ÇAYBAŞI NOTERLİĞİ	ORDU	7.467,32,-YTL.
6 -	ÇUKURCA NOTERLİĞİ	HAKKARİ	7.827,68,-YTL.
7 -	ERUH NOTERLİĞİ	SİİRT	7.675,15,-YTL.
8 -	DÖRTDİVAN NOTERLİĞİ	BOLU	7.177,50,-YTL.
9 -	GÜNEYSU NOTERLİĞİ	RİZE	10.093,26,-YTL.
10 -	İKİZDERE NOTERLİĞİ	RİZE	7.257,05,-YTL.
11 -	KARAÇOBAN NOTERLİĞİ	ERZURUM	8.142,30,-YTL.
12 -	KAZIMKARABEKİR NOTERLİĞİ	KARAMAN	10.744,12,-YTL.
13 -	KEMER NOTERLİĞİ	BURDUR	9.272,69,-YTL.
14 -	KÜRTÜN NOTERLİĞİ	GÜMÜŞHANE	18.015,97,-YTL.
15 -	MİHALGAZİ NOTERLİĞİ	ESKİŞEHİR	8.249,51,-YTL.
16 -	YAVUZELİ NOTERLİĞİ	GAZİANTEP	9.087,60,-YTL.
17 -	YENİPAZAR NOTERLİĞİ	BİLECİK	7.804,49,-YTL.

— • —

MÜNHAL NOTERLİKLER

2006 yılı gayrisafi gelirleri ve isimleri yazılı olan birinci sınıf Ankara Otuzdördüncü Noterliği 1 Temmuz 2007, Bakırköy Onyedinci Noterliği 8 Haziran 2007, Bursa Onuncu Noterliği 1 Temmuz 2007 ve Erzurum Beşinci Noterliği 25 Haziran 2007 tarihlerinde yaş tahdidi nedeniyle boşalacaktır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 22 ve müteakip maddeleri gereğince BİRİNCİ SINIF NOTERLERDEN bu noterliklere atanmaya istekli olanların ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Bakanlığımıza veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvurmaları gerekmektedir.

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde atama işleminde nazara alınmaz.

Keyfiyet Noterlik Kanununun 22 nci maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca ilan olunur.

Sıra No	Noterliğin Adı	2006 Yılı Gayrisafi Gelirleri
1 -	ANKARA OTUZDÖRDÜNCÜ NOTERLİĞİ	1.186.504,25,-YTL.
2 -	BAKIRKÖY ONYEDİNCİ NOTERLİĞİ	511.188,16,-YTL.
3 -	BURSA ONUNCU NOTERLİĞİ	1.062.940,15,-YTL.
4 -	ERZURUM BEŞİNCİ NOTERLİĞİ	395.016,08,-YTL.

[R.G. 27 Nisan 2007 – 26505]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Adalet Bakanlığından :

Dinar Asliye Hukuk Mahkemesinin 1978/35 Esas ve 1982/245 Karar sayılı dosyasının 1995 yılında vuku bulan depremde kaybolduğu anlaşıldığından, 4473 sayılı Yangın, Yersarsıntısı, Seylap veya Heyelan Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun hükümlerinin söz konusu dosya için uygulanmasına ve adı geçen Kanun hükümleri gereğince işlem yapılmasına karar verildiği ilan olunur.

[R.G. 27 Nisan 2007 – 26505]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

NİSAN / 2 0 0 7

A) İSTEĞİ ÜZERİNE EMEKLİYE AYRILAN HÂKİM VE SAVCILAR

1-	24395	İbrahim KURUCA	Samsun Cumhuriyet Savcısı	26.03.2007
2-	27381	Mehmet ÖZKAN	Samsun Bölge İdare Mahkemesi Başkanı	09.04.2007
3-	28119	Ümit BAYRAKTAR	Bakırköy Hâkimi	09.04.2007
4-	28131	Cengiz İDİZ	Kartal Cumhuriyet Savcısı	12.04.2007
5-	28401	Hüseyin ULUS	Ankara Hâkimi	20.04.2007

B) YAŞ HADDİNDEN EMEKLİYE AYRILAN HÂKİM VE SAVCILAR

1-	18252	İrfan HACIEVLİYAGİL	Şişli 1. Asliye Ceza Mahkemesi Hâkimi	09.04.2007
----	-------	---------------------	---------------------------------------	------------

DUYURU

24.04.2007 tarih ve 26502 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan,

- 2007/11942 sayılı ‘‘Türkiye’de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Binyıl Kalkınma Hedeflerinin Yerelleştirilmesi’’ Projesinin Onaylanmasına dair Milletlerarası Andlaşma www.edb.adalet.gov.tr internet adresindeki nüshada yayımlanmıştır.

DUYURU

26.4.2007 tarih ve 26505 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan;

- Tarım Gıda Kodeksi Gıda maddelerinde Mikotoksinlerin Seviyesinin Resmi Kontrolü İçin Numune Alma, Numune Hazırlama ve Analiz Metodu Kriterleri Tebliği (Tebliğ No: 2007/21), yer darlığı nedeniyle Bülten’e alınmamıştır.